

L.U.C

Chopard

E & S

WATCHES AND JEWELLERY

CHOPARD BOUTIQUE – 12 NARODNO SABRANIE SQ – SOFIA
TEL: + 359 (0) 2 981 7770 – WWW.EANDSWJ.BG

ГАУДИ, ГАУДИ И ПАК ГАУДИ! ПОСЕТЕТЕ БАРСЕЛОНА!

Барселона

от
€ 74
еднопосочна
цена

Цената е крайна и включва: всички такси; 1 бр. ръчен багаж до 10 кг, кетъринг на борда, безплатен check-in.

Чекиран багаж може да се закупи преди полет на летище или в офис на издателя на билета - цена на първо парче багаж до 23 кг - 20 евро за отсечка.

България Ер
Национален Превозвач www.air.bg

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

www.air.bg

11 | BUSINESS ECONOMY

32 | Тенденциите в България са много положителни

Тим Курт, изпълнителен директор на "Аурубис България", пред THE INFLIGHT MAGAZINE

36 | The Trends in Bulgaria Are Quite Positive

12 | Числа и лица
Figures & Faces

14 | Интервю:
Владислав Горанов

18 | Interview:
Vladislav Goranov

22 | Съединението прави
силата

24 | Unity Makes Strength

41 | ANALYSIS POLITICS

42 | Светът, разделен по равно

525 години след първата подялба на планетата, да си спомним защо двуполусният модел не работи

44 | A World in Halves

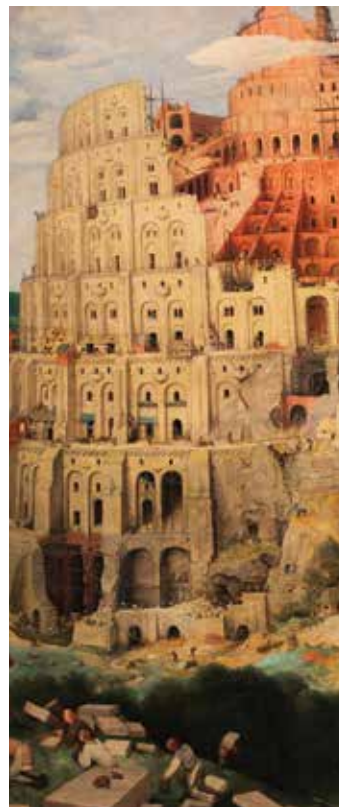
46 | Игра на гробове

48 | Game of Graves

54 | Никога вече работа

56 | Never Again Work

63 | SCIENCE TECHNOLOGY

66 | Съкровището на Вавилон

Владеенето на чужд език ще ви направи по-богати и по-здравни. Но кой да е той?

70 | The Treasure of Babel

64 | Мозък без тяло
A Brain Witout a Body

72 | Емоция от бъдещето
74 | An Emotion From the Future

76 | Българин е световен фотограф на годината
Bulgarian wins the World Open Photographer of the Year

82 | Събеседник по желание

84 | Someone to Talk To

85 | TRAVEL LIFESTYLE

108 | Божествените вкусове на Тоскана

Най-привлекателната кухня на Италия се основава на простотата и уважението към продуктите

112 | The Divine Tastes of Tuscany

86 | Афиш
Poster

92 | Слънчеви капани
95 | Sun Traps

89 | Спасена, но забравена

91 | Saved but Forgotten

100 | В куфара на Петър Коев
In The Suitcase of Petar Koev

102 | От Париж с любов

104 | From Paris with Love

DEEPIKA PADUKONE.
TISSOT LE LOCLE LADY
AUTOMATIC.
PAYS TRIBUTE TO ITS HOME
AND HERITAGE.

T+ TISSOT

#ThisIsYourTime

TISSOTWATCHES.COM

TISSOT. INNOVATORS BY TRADITION

JULLIANY
TIME IS CREATIVITY

София: Новооткрит магазин – The Mall, Sofia Ring Mall, Mega Mall Sofia, Paradise Center, Serdika Center, Mall of Sofia, ул. Г. С. Раковски 70, бул. Ген. Скобелев 53, ул. Граф Игнатиев 1, Пловдив: Mall Plovdiv, Mall Markovo Tere, www.julliany.com

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР
Кристина Нигохосян
cnigohosian@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Албена Манафска
"Radix"

АВТОРИ
Бойко Василев
Валери Ценков
Емил Иванов
Ивайло Петров
Иван Иванов
Калин Ангелов
Калин Николов
Маргарита Спасова
Олег Попов

ДИЗАЙН
BRAND NEW

ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИТОР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Миткова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР
Леа Бакалова
lbakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

ISSN 1314-2216

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBGBSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR
Cristina Nigohosian
cnigohosian@bulgariaonair.bg

TRANSLATORS
Albena Manafska
"Radix"

CONTRIBUTORS
Boyko Vasilev
Valeri Tsenkov
Emil Ivanov
Ivan Ivanov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Margarita Spasova
Oleg Popov

DESIGN
BRAND NEW

PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

CEO
Victoria Mitkova

MARKETING DIRECTOR
Lea Bakalova
lbakalova@bulgariaonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

BANK ACCOUNT

По смисъла на Закона за изменение и допълнение на Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения обн.в ДВ, бр.87 от 05.11.2010г., мажоритарният собственик на дружеството издател на списание „Bulgaria on air THE INFLIGHT MAGAZINE“ и списание „GO ON AIR“ е „Холдинг Варна АД с ЕИК 103249584. „Холдинг Варна“ АД е публично дружество по Закона за публичното предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

Радостта
от шофирането

УПОТРЕБЯВАНИ АВТОМОБИЛИ. СЕРТИФИЦИРАНИ ПО ПРОГРАМА BMW PREMIUM SELECTION.

За повече информация и пробно шофиране, моля свържете се с вашия BMW дилър.

М Кар
4003 Пловдив
бул. Карловско шосе
тел.: 032/ 906 996
www.bmw-mcar.bg

М Кар Варна
9023 Варна
бул. Вл. Варненчик 320
тел.: 052/ 739 860
www.bmw-mcarvarna.bg

М Кар Плевен
5800 Плевен
кв. Дружба 1
тел.: 064/ 870 007
www.bmw-mcarpleven.bg

М Кар София
1407 София
бул. Черни връх 53
тел.: 02/ 45 17 800
www.bmw-mcarsofia.bg

Viva!

CASINO

AT

SOFIA HOTEL BALKAN

THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK
AMERICAN ROULETTE
RUSSIAN POKER
CARIBBEAN POKER
TEXAS POKER
NOVO POKER
NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN
5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria
+359 (2) 981 5747; info@groupviva.com
www.vivacasino.biz

CONTRIBUTORS

АВТОРИ

ИВАЙЛО ПЕТРОВ е сред талантливите млади български фотографи, създател на студио Focus Shift. Специализира модна и портретна фотография. Освен това се интересува от кино и от Вселената, която ни заобикаля. Вярва, че за добрите снимки е необходима комбинация от талант, оригинално мислене и качествена техника, като последната е най-маловажна.

IVAYLO PETROV is one of the most gifted young Bulgarian photographers and creator of Focus Shift Studio. He specializes in fashion and portrait photography. Furthermore, he has interests in movies and in the Universe that surrounds us. He believes that one needs a combination of talent, original ideas, and quality equipment to make good pictures – with the last condition being of the least importance.

МАРГАРИТА СПАСОВА завършва българска филология в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (1996). През 2011 специализира „Права на човека“ в Академията по дипломатически науки на Малтийския университет. От 2005 работи в сферата на културното многообразие и младежките международни проекти. Пътешественик, любител антрополог, преводач.

MARGARITA SPASOVA is a graduate in Bulgarian philology from Sofia University “St. Kliment Ohridski” (1996). In 2011 she specializes “Human Rights” at the Academy of Diplomatic Sciences of the University of Malta. Since 2005 she has been working in the field of cultural diversity and youth international projects. Traveller, amateur anthropologist, translator.

UPGRADE TO PERFECTION

Постигнете следващо ниво за домашно забавление. Новият ни телевизор webOS Smart TV съчетава ултра ясни OLED 4K изображения и най-мощния в света телевизионен звук с вградена аудио система за безжична музика и радиопредаване. BeoVision Eclipse се предлага в 55 и 65 инча.

ПОЛУЧАВАТЕ ДО 2 000 ЕВРО, КОГАТО ЗАМЕНИТЕ
СТАРИЯ СИ ТЕЛЕВИЗОР С НОВИЯ BEOVISION ECLIPSE.*

www.beostores.bg

BEOVISION ECLIPSE
BANG & OLUFSEN

София, ул. Оборище 10
+359 2 8073757
sofia@beostores.com

* Посетете магазина ни, за да научите повече за офертата, която е с ограничен период на валидност. Спестете до 1 500 EUR, когато закупите BeoVision Eclipse 55 " или 2 000 EUR за BeoVision Eclipse 65". Офертата е валидна до 31 май 2018 г. в зависимост от наличността.
BeoVision Eclipse 55: Препоръчителна цена от 18 690 BGN, BeoVision Eclipse 65 ": Препоръчителна цена от 26 490 BGN. Енергиен клас A.
Цената включва инсталация и дистанционно BeoRemote One. Цената не включва стойка за стена/подова поставка.

32 | **ТЕНДЕНЦИИТЕ В
БЪЛГАРИЯ СА МНОГО
ПОЛОЖИТЕЛНИ**

THE TRENDS IN BULGARIA ARE QUITE POSSITIVE

14 | **ИНТЕРВЮ: ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ**
INTERVIEW: VLADISLAV GORANOV

22 | **СЪЕДИНЕНИЕТО ПРАВИ СИЛАТА**
UNITY MAKES STRENGTH

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

7 050 034

души е било населението на България в края на 2017, като за една година е намаляло с 51 825 души, показват данни на Националния статистически институт. Ако темпото се запази и през 2018, още в края на тази година населението на страната ще падне под 7 милиона души. Хората в трудоспособна възраст намаляват още по-бързо - 56 000 души за миналата година, което е повече от всички заети в сектора на информационните технологии, например.

EN

people was the population of Bulgaria at the end of 2017, having diminished for one year by 51 825 people, data of the National Statistical Institute show. If the rate continues in 2018 as well, as early as the end of this year the population of the country would fall below 7 million people. People of working age are diminishing even faster - 56 000 people for last year, which is more than all persons employed in the Information Technology sector, for example. ■

650

лева месечно ще стане минималната работна заплата през 2021 година, показва средносрочната бюджетна прогноза на Министерство на финансите. В момента тя е 510 лева, а от 1 януари гогодина ще стане 560 лева.

EN

BGN per month will the minimum wage be in 2021, the medium-term budget forecast of the Ministry of Finance is showing. At the moment it is 510 BGN, and from January 1st next year it will become 560 BGN. ■

6%

от българите се чувстват комфортно в общуването с имигранти - най-ниският резултат за целия Европейски съюз, показва ново социологическо проучване, проведено по поръчка на Европейската комисия. Единствена-та друга страна с толкова негативно настроение към имигрантите е Унгария (18%). Парадоксалното е, че това са и две от страните с най-малък дял имигранти - 2% за България и под 5% за Унгария, при 18% за Швеция например. Испания е с най-добро отношение към чужденците - 82% (това, по стечение на обстоятелствата, е и страната с най-многобройна българска диаспора), следват Швеция (81%), Ейре (80%), Холандия и Португалия (79%).

EN

of Bulgarians are feeling comfortable communicating with immigrants - the lowest result for the entire European Union, a new sociological study, carried out on the instructions of the European Commission. The only other country with such a negative attitude towards immigrants is Hungary (18%). The paradoxical thing is that these are also two of the countries with the lowest share of immigrants - 2% for Bulgaria and under 5% for Hungary, with 18% for Sweden for example. Spain has the best attitude towards foreigners - 82% (this, by coincidence, is also the country with the most numerous Bulgarian diaspora), followed by Sweden (81%), Eire (80%), the Netherlands and Portugal (79%). ■

1 135 000 000 000

евро (или един трилион и 135 милиарда) е общата стойност на предлагания бюджет на ЕС за следващия програмен период (2021-2027), който бе оповестен от еврокомисията в началото на април. За да компенсира напускането на Великобритания, комисията предлага националните вноски да се увеличат от 1% до 1.1% от брутният национален доход, което в случая с България означава допълнителни около 100 милиона лева. Предвижда се също намаляване на средствата за селскостопанска политика, особено директните плащания към фермерите.

EN

EUR (or one trillion and 135 billion) is the total value of the proposed budget of the EU for the next programming period (2021-2027), which was announced by the European Commission at the beginning of April. In order to compensate for Great Britain's leaving, the Commission proposes the national contributions to be increased from 1% to 1.1% of the gross national income, which in the case of Bulgaria means an additional around 100 million BGN. A reduction of the funds for agricultural policy is also stipulated, especially the direct payments to the farmers. ■

ПРИЕМАНЕТО НА ЕВРОТО ЩЕ ДОНЕСЕ САМО ПОЛЗИ

Владислав Горанов, министър на финансите,
пред списание Investor DIGEST

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Г-н министър, в началото на годината обявихте, че България ще подаде заявка за членство в ERM II - така наречената "чакалня" на еврозоната - до края на българското председателство в ЕС. Ще бъде ли спазен този срок?

Няма причина да не бъде спазен. Ние сме в много интензивна комуникация с Европейската централна банка и Европейската комисия. Нашето разбиране е, че отговаряме на всички числови критерии и няма причина да отлагаме повече подобно решение. Още повече, че има и консенсус в обществото.

В разговор с Die Welt казахте, че влизането на България в еврозоната може само да я укрепи. Страната от години покрива основните критерии за членство. Реалната конвергенция на доходите ли е последното останало препятствие? Латвия влезе в ERM II с най-близки до българските нива на доходите, но е факт, че това стана в доста по-различна икономическа и геополитическа среда...

Аз не мисля, че обстоятелствата, при които влязоха балтийските държави, са били по-благоприятни от ситуацията в момента. Рисковете пред европейската икономика са значително по-ниски, а степента на възстановяването ѝ е доста по-добра от времето, когато за последен път се разшири еврозоната.

Спорът дали една държава конвергира по-добре вътре или извън еврозоната, е малко като спора за кокошката и яйцето. Ако се погледне чисто статистически, може да се установи, че държавите извън еврозоната конвергират по-бързо от държавите вътре в нея. По мое мнение влизането на България в ERM II ще даде повече доверие в българската икономика и ще намали до минимум калкулираните политически рискове от страна на инвеститорите. И в този смисъл ще носи само позитиви.

Не намирам основание в аргументите на някои, че, видите ли, ние ще донесем някакви рискове за конкурентоспособността на българската икономика с присъединяването на лева към ERM II, или някакви други рискове по

отношение на самата еврозона. Ние сме част от един успешен проект, наречен валутен борд, вече повече от 21 години, така че на практика сме членове на еврозоната - имайки ограниченията, но нямайки предимствата на пълното членство.

Канцлерът Меркел подкрепи българските амбиции за ERM II при посещението си в София. В същото време някои високопоставени фигури в германските финансови среди му се противопоставиха. Как си обяснявате това разминаване?

Не знам кои германски финансови среди визирате, но ERM II е колективно решение на държавите в него и на Европейската централна банка, като последната има решаващ глас в този процес. В този смисъл най-важната задача е да докажем на ЕЦБ, че българската държава напълно отговаря на описаните критерии. Оттам нататък това, което трябва да се направи допълнително - като реформи или като настройване на финансовата ни система за пълноправно членство в еврозоната - ние сме готови да го свършим.

Опитът за неравнопоставено отношение и поставяне на предварителни условия към България за подобно членство, не е в съответствие с един от основните принципи в договора за функциониране на Европейския съюз: за еднакво третиране на държавите-членки. И ние не можем да приемем за честна позицията на този, който казва: изпълнявайте критериите, но нямайте място в ERM II и еврозоната. ►

"Не мисля, че обстоятелствата, при които влязоха балтийските държави, са били по-благоприятни от ситуацията в момента"

► Ние сме поели ангажимент за членство в нея още при присъединяването си към Европейския съюз, и това е въпрос само на време и изпълнение на критериите. А нашето разбиране е, че тези критерии са изпълнени.

Членството в еврозоната автоматично води със себе си и членство в банковия съюз. В същото време неговите конкретни очертания все още са обект на ожесточени спорове между различните държави. Какви предимства и рискове крие евентуалното членство в него за България? Как гледате на предложенията за Егинна схема за гарантиране на депозитите например - не само като финансов министър, но и като действащ председател на Есоfin, съвета на европейските финансови министри?

След кризата в Гърция и в други южни държави, някои от водещите икономисти в ЕС поставят въпроса, че първо трябва да се постигне надежден механизъм за намаляване на рисковете във финансовия и в банковия съюз, и след това да се говори за споделяне на рисковете, каквото например представлява единната схема за гарантиране на депозитите, която между другото е наистина добра инициатива и рано или късно трябва да се намери консенсус за нейното прилагане.

Това е фундаментален спор. Някои държави от севера претендират, че южните членки си позволяват по-разхлабена финансова и икономическа политика, а това влияе върху общата европейска валута и създава допълнителни рискове.

Сигурен съм, че големите държави, най-вече Германия, Франция и Италия, ще намерят консенсус в това отношение и очаквам в близко бъдеще - разберайте следващите няколко месеца до една година - да се намерим компромис за завършване на банковия съюз чрез механизмите за намаляване и споделяне на рисковете.

Нещата се забавиха доста заради трудната политическа обстановка в Германия през последните шест месеца. За щастие те имат вече стабилно правителство. Ситуацията в Италия добавя известна несигурност, но се надявам и там да се намери решение.

Чуха се гласове, че България може да се присъедини към банковия съюз още преди членството в еврозоната, чрез т. нар. механизъм на „близко сътрудничество“ (close cooperation). Не би ли поставило обаче това страната в неравностойно положение - отстъпвайки доста правомощия към единния европейски надзор, но продължавайки да носи цялата отговорност за местния банков сектор и да поема всички тежести при евентуални проблеми в сектора?

Нито една държава досега не е участвала в

т. нар. "близко сътрудничество". В този смисъл ние, заедно с централната банка, разглеждаме присъединяването към банковия съюз и към еврозоната като два успоредни и едновременно протичащи процеса. Предпочитаме - а и така е записано в договора за функциониране на ЕС - тези процеси да протичат едновременно. Затова и гледаме с недоверие на едно решение да бъдем ангажирани първо с присъединяване към банковия съюз - което между другото може да стане само по наша молба - преди приемането в ERM II. Готови сме да поемем ангажимент след присъединяването на лева към ERM II и преди влизането в еврозоната, да влезем в банковия съюз. Но за нас това са процеси, които трябва да завършат едновременно.

За обикновените хора приемането на еврото е свързано най-вече с риска от спекулативно увеличаване на цените, от което в миналото се оплакваша страни като Гърция или Италия. Реален ли е този риск? И какви биха били непосредствените и най-бързо почувствани ползи от еврото за българите?

Страховете се насаждат от хора, които не разполагат с достатъчно информация, или които имат интерес държавата да не е в силна позиция. Колкото и странно да звучи, има такива хора, които се изказват по темата. Опитът на последните присъединили се към еврозоната страни показва, че тези страхове са пресилени и такива инфлационни процеси не се забелязват. Ние планираме скоро да организираме една конференция по темата в София, на която да

покажем партийни лидери, експерти, и да обсъдим ползите и рисковете от пълноправното членство на еврозоната. Но със сигурност примерите от ранните години на създаването ѝ са без покритие в последните години. Механизмите за контрол върху спекулативно увеличаване на инфлацията, които са приложени в Словакия или в балтийските държави, работят успешно. А предимствата са безспорни. Първо, повишаване на доверието в българската икономика. Премахване на всички ограничения, свързани с управлението на активите на Българската народна банка. Намаляване със сигурност на лихвените равнища за бизнеса и населението заради достъпа до ликвидност, който ЕЦБ осигурява. Вероятно веднага след присъединяването към ERM II оценката на кредитните агенции за конкурентността на нашата икономика ще бъде повишена... Така че аз убедено вярвам, че от членството в еврозоната България и българското общество ще извлекат само предимства. Така смятат и работодателите, и синдикатите, а и повечето парламентарно представени партии. Може би дори всички. Ако си представим степените на интеграция в Европейския съюз, ние се намираме на практика в преддверието, само с членството в него. Отсъствието ни от Шенген и от еврозоната може да се приеме за непълноценно членство. Можем да ги разглеждаме като три концентрични кръга, от които еврозоната е най-вътрешният. Ние още сме в най-външния.

Пенсионната система на България е из-

правена пред огромни демографски предизвикателства - очаквано увеличаване на продължителността на живота, съпътствано от намаляването на населението, предстоящото оттегляне от трудовия пазар на най-многочислените български поколения и замяната им от най-малочислените... Прогнозите на МФ сочат остро влошаване на дефицитите в пенсионната система след 2040 година. Какво може да се предприеме срещу това?

Механизми, разбира се, има. Трябва да се отчита, че балансът в осигуряването бе съзнателно нарушен през 2001-2008 година, когато съзнателно се намаляваше осигурителната вноска. Смяташе се, че така ще намалим цената на труда и ще увеличим конкурентоспособността. Това вероятно бе вярно, до голяма степен. Въпреки че в годините след кризата се видя, че ниската осигурителна вноска не означава задължително ниска безработица и висока заетост.

Но със сигурност пенсионно-осигурителният модел, който почива на солидарността - тоест, че пенсиите на днешните пенсионери се плащат от днешните осигурени

на висшето си образование, или малко след това. В последните две години повече хора се връщат, отколкото заминават.

Със сигурност внасянето на външна работна ръка извън ЕС не е задължителна панацея. Аз гледам скептично на такова решение. Макар че ако се налага краткосрочно, сме готови да го подкрепим.

Автоматизацията и изкуственият интелект вероятно ще разтърсят основно трудовия базар в близко бъдеще и ще обезсмислят напълно много от нискоквалифицираните професии. При тези обстоятелства е разбираемо, че правителството определи образованието като основен приоритет. Не би ли могъл обаче този приоритет да бъде финансиран по-сериозно? По прогнози на Министерство на образованието до няколко години училищата ще загубят 40% от учителите си заради навършена пенсионна възраст...

По-добре късно, отколкото никога. Можеше и по-рано да се постави този приоритет. Но щом постигнем това учителската заплата да е по-висока от средната за стра-

ния. Това не противоречи ли донякъде на обявените цели за намаляване на социалното неравенство? С оглед и на възходящия икономически цикъл, логично ли ще е да се преразгледа данъчната система в близко бъдеще според вас?

Тук по-скоро въпросът е дали концептуално искаме държавата да решава вместо нас, преразпределяйки по-голяма част от нашия доход, или сами да решаваме за себе си. Този въпрос се свежда до общия размер на данъците.

Вторият въпрос се отнася до облагането на доходите на физическите лица. Той често се повдига - дали не трябва да въведем прогресивно облагане, така че този, който е по-инициативен и печели повече - да плаща повече. Моето мнение е, че все още няма достатъчно аргументи в полза на прогресивното облагане в момента. Освен това, че някои са по-неуспешни в живота и затова трябва другите да им плащат. За мен политиката за справяне с неравенството има място, но тя трябва да минава през по-добър достъп до образование и по-широка система за социална закрила, а не през прихода. Тоест да не стане така, че този, който е по-слабо образован и няма високоплатена работа, да бъде освобождаван от ангажимент за плащане, а този, който е инвестирал повече в себе си, който е по-успешен и изкарва повече, да бъде натоварван допълнително.

Справянето с неравенството трябва да започва от по-добрия достъп до образование. Това не изключва дори мерки, свързани с принуда. Знаете колко деца върнахме в образователната система с административни мерки срещу родителите, които не носят отговорност дали децата им посещават училище... Ако едно дете не бъде нахранено или заведено на лекар, то се отнема от родителите му, защото те не се грижат добре за него. В същото време ако не ходи на училище, ако е лишено от социални компетентности - а убеждаването от това може да е дори по-голямо - държавата няма никакви претенции към този родител, и не го смята за безотговорен.

Колкото до цялостната преразпределителна роля на държавата, няма и 30 години от времето, когато тя решаваше изцяло вместо хората. Много хора са с носталгия по това време. Но за да може държавата да решава преобладаващо вместо индивида, трябва да имаме много силно развити институции и гражданско общество. За да сме сигурни, че държавата е ефективна във взимането на решения. Ако имаме съмнения за това, трябва да оставим на обикновения, образования човек сам да решава как да разпределя доходите си. В този смисъл продължавам да смятам, че поддържането на ниски данъци е добро. ■

"Ние, заедно с централната банка, разглеждаме присъединяването към банковия съюз и към еврозоната като два успоредни и едновременно протичащи процеса"

- предполага при нарушена демографска структура и застаряващо население да се мисли за по-дълъг трудов живот. Говоря в дългосрочен план, тъй като промените, които ние направихме през 2014-2015, ще дадат глътка въздух. Те са свързани с увеличаване на осигурителната вноска с 2%, с поетапно увеличение на възрастта за пенсиониране, което върви, макар и с по-бавни темпове от предложените. Погодни мерки могат да се приложат и в бъдеще, когато дефицитът стане такъв, че измести другите разходи на държавата и принуди правителствата да мислят за допълнително преразпределение.

Така или иначе при увеличаващата се продължителност на живота, при демографските процеси, които наблюдаваме от двайсетина години, и при ниската осигурителна вноска не можем да очакваме пенсионните фондове да тънат в охолство. Въпросът е доколко прогнозите, които сега се правят за след 2040, ще останат актуални, и дали процесите няма да се променят. Аз съм убеден, че много български граждани, млади хора, които заминават да учат в чужбина, все по-често се връщат веднага след завършване

ната, по естествен път ще бъдат привлечени по-добри учители. Смяя да твърдя, че подобна тенденция вече се забелязва. Това, че учители се пенсионираха, не значи, че няма кой да влезе на тяхно място.

По-скоро нашата политика е насочена към повишаване на ролята на българския учител, и на възможността да изискваме повече от него. Ролята на семейството - аз самият съм родител - се negliжира в последните 20-25 години. Родителите сякаш очакват образователната система да свърши цялата работа по обучение и възпитание на децата. Нещо, което при каквото и да е нива на възнаграждение не можем да очакваме само от учителите.

В годините преди 1989 в класните стаи влизаха най-добрите 30 % по успех от завършващите висше образование. Днес не е така. Искам да се върнем към тази статистика. Но за да стане това, трябва да дадем възнаграждение, което да привлече тези млади хора.

България е една от страните с най-ниски данъци като дял от БВП в Европа - ако не греша, изпреварена само от Ейре и Румъ-

ADOPTING THE EURO IS A WIN-WIN FOR ALL

Finance Minister Vladislav Goranov talks to Bulgaria ON AIR

By KONSTANTIN TOMOV / Photography IVAILO PETROV

Minister Goranov, in the beginning of the year you said that Bulgaria will apply for entry in the Exchange Rate Mechanism (ERM II), commonly known as the euro “waiting room” – by the end of the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union. Will this deadline be met?

There's no reason why it shouldn't. We are engaged in intense communication with the European Central Bank (ECB) and the European Commission. We understand that we meet all numerical criteria and there is no reason to postpone such a decision. Moreover, there is also consensus in society.

In an interview for Die Welt you said that Bulgaria's entry in the euro area could only strengthen it. This country has for years met the basic membership criteria. Is real income convergence the last remaining obstacle? Latvia entered ERM II with income levels closest to Bulgaria, but it is a fact that it happened in a rather different economic and geopolitical environment...

I don't think that the circumstances when the Baltic countries entered were more favourable than the present situation. The risks facing the European economy are much lower, and the extent of its recovery is far better than at the time the euro area was last enlarged.

The dispute over whether a country converges better inside or outside the Eurozone is a bit like the chicken and egg dispute. In strictly statistical terms, non-Eurozone countries apparently converge faster than Eurozone countries. In my opinion, Bulgaria's entry in ERM II will boost confidence in the Bulgarian economy and will minimize investors' calculated political risks. And in this sense we only stand to gain by it.

I don't think that those who argue that the lev's joining ERM II will expose the competitiveness of the Bulgarian economy to some imagined risks, or will spell any other risks in respect of the euro area itself, have a leg to stand on. We have been part of a successful project, called currency board arrangement, for more than 21 years now, so we are practically members of the Eurozone – with the limitations but without the advantages of full membership.

Chancellor Merkel supported Bulgaria's ambitions for ERM II during her visit to Sofia. At the same time, certain figures in high positions in German financial circles opposed them. How do you account for this divergence?

I don't know which German financial circles you are referring to, but ERM

It is a collective decision of the countries in it and of the European Central Bank, the latter having a decisive say in the process. In this sense, the most important task is to prove to the ECB that the Bulgarian state fully meets the established criteria. From here on, whatever needs to be done in addition to that – like reforms or adjusting our financial system for full membership in the Eurozone – we are ready to do it.

Trying to tip the scales against Bulgaria and setting preconditions for such membership is inconsistent with one of the fundamental principles in the Treaty on the Functioning of the European Union: equal treatment of Member States. And we cannot accept as honest the position of those who say: you meet the criteria, but you have no place in ERM II and the Eurozone. We committed to join it back when we acceded to the European Union, and it is just a matter of time and fulfilment of the criteria. And, as far as we are concerned, these criteria have been fulfilled.

Eurozone membership automatically entails membership of the banking union. At the same time, its specific outlines are still subject to a heated debate between the different countries. What are the advantages and risks of a possible membership for Bulgaria? What do you think of the proposals for a common Deposit Guarantee Scheme, for example – not just as finance minister, but also as the incumbent chairman of the Economic and Financial Affairs Council (Ecofin)?

After the crisis in Greece and other southern Member States, some of the leading EU economies raised the need to build a reliable risk-reduction mechanism in the financial and banking union before talking about sharing of the risks. As an example of such risk sharing, the common Deposit Guarantee Scheme is indeed a really good initiative, and a consensus on its implementation must be reached sooner or later.

This is a fundamental argument. Some northern countries claim that the southern Member States allow themselves a laxer financial and economic policy, which affects the single European currency and gives rise to additional risks.

I am sure that the big countries, especially Germany, France and Italy, will reach consensus in this respect and in the near future – i.e. within months, up to a year at the most - I expect that a compromise will be found on completing the banking union through risk reduction and sharing mechanisms. The difficult political situation in Germany in the last six months has substantially held back progress in this respect. Fortunately, they now have a stable government. The situation in Italy adds some uncertainty, but I hope that a solution will be found there, too.

It has been argued that Bulgaria could join the banking union even before joining the Eurozone, through the so-called close cooperation mechanism. But wouldn't this put the country at a disadvantage – devolving many powers to the common European supervision while keeping full responsibility for the local banking sector and incurring all liabilities if any problems arise in the sector?

No country has yet participated in the so-called close cooperation. In this sense, we, together with the central bank, view accession to the banking union and the Eurozone as two parallel and simultaneous processes. We prefer – as stated in the Treaty on the Functioning of the European Union – that these processes should run simultaneously. That's why we are sceptical about an option of joining the banking union first - which, incidentally, can happen only at our own request – and accede to ERM II later. We are ready to commit to the banking union after the lev joins ERM II and before entering the Eurozone. But, in our opinion, these processes must end simultaneously.

Ordinary people mostly associate the adoption of the euro with the risk of speculative price hikes, of which countries like Greece and Italy complained in the past. Is this a credible risk? And what immediate and quickest benefits would Bulgarians feel?

Fears are spread by people who are insufficiently informed or who are interested in the State not being in a position of strength. Strange as it may ►

“Great deals from Europcar Bulgaria”

moving *John's* way

from
€ **19**
per day*

N°1
IN EUROPE

Benefit from an exclusive offer when you rent a car

Leading car rental and operational leasing company in Bulgaria

Car & Van rental | Operational Leasing | Chauffeur Services

Discover Bulgaria with a rental car from Europcar. For reservations or further information on innovative leasing solutions please contact us at office@europcar.bg, by phone on +359(0)700 18 688, online at europcar.bg or through our Facebook page EuropcarBulgaria.

*daily rate for economy car group for minimum 7-day rental

► sound, there are such people, and they take a stand on the subject. Judging from the experience of the last countries that joined the euro area, these fears are exaggerated and no such inflationary processes are observed. We are planning to shortly organise a conference on the subject in Sofia, to which we want to invite party leaders and experts to discuss the benefits and risks of full Eurozone membership. But the examples from the early years of its establishment have become definitely irrelevant in recent years. The mechanisms for controlling speculative inflation growth applied in Slovakia and the Baltic countries are working well.

And the advantages are indisputable. First, increased credibility of the Bulgarian economy. Removal of all restrictions related to the management of the assets of the Bulgarian National Bank. The certain decrease of interest rates for business and individuals thanks to the access to liquidity provided by the ECB. Probably immediately after our ERM II accession, the credit rating agencies will upgrade their rating of the competitiveness of our economy... So I firmly believe that Eurozone membership will only benefit Bulgaria and Bulgarian society. This view is shared by the employers, the trade unions, and most parliamentary parties. Maybe even all of them.

If we consider the degrees of integration in the European Union, we are practically just in its antechamber, to which our membership admits us. Our absence from Schengen and the Eurozone can be regarded as incomplete membership. We can view these degrees as three concentric circles, of which the Eurozone is the innermost one. We are still in the outermost one.

Bulgaria's pension system is facing huge demographic challenges – an expected rise in life expectancy, coupled with a loss of population, the imminent withdrawal from the labour market of the largest Bulgarian generations and their replacement by the smallest ones... Finance Ministry projections point to a dramatic deterioration of the deficits in the pension system after 2040. What can be done to mitigate this?

There are mechanisms, of course. It should be kept in mind that the social security balance was deliberately upset in 2001-2008, when social security contributions were deliberately reduced. It was assumed that this would help cut labour costs and increase competitiveness. It probably did, to a large extent. Although the years after the crisis showed that low social security contributions do not necessarily entail low unemployment and high employment.

But the pay-as-you-go retirement insurance model – i.e. the present-day pensioners' pensions are paid by the present-day insured employees' contributions – definitely warrants thinking about a longer working life, once the demographic structure is upset and the population is ageing. This is supposed to come in the long term because of the breather brought by the changes we introduced in 2014-2015: a 2% increase of the social insurance contribution and a phased-in increase of the retirement age, which is in progress, albeit at a slower pace than proposed. Such measures can be applied in future, too, when the deficit outgrows the rest of the public spending and compels the governments to consider an extra reallocation. One way or another, with the increasing life expectancy, the demographic processes we have been witnessing for some twenty years now, and with the low social insurance contributions, we cannot expect pension funds to roll in the dough. The question is how far the present forecasts for after 2040 will remain realistic or whether the processes will change. I am convinced that more and more young Bulgarian citizens who leave to study abroad, return to this country immediately or shortly after their graduation. Over the last two years, the returnees have outnumbered the leavers. Importing workers from third countries is not necessarily a cure-all. I am sceptical about such a solution. Still, if necessary in the short term, we are ready to support it.

Automation and artificial intelligence will probably shake the very foundations of the labour market in the near future and scrap many low-skilled occupations. Under the circumstances, it is understandable that the government has identified education as its top priority. But why not finance this priority more substantially? The Ministry of Education estimates that within a few years schools will lose 40% of their teachers as they reach retirement age...

Better late than never. This priority could well have been set earlier. But once we make teacher salaries higher than the national average, better teachers will naturally be attracted. I dare say that such a trend is already observed. The fact that teachers retire does not mean that there's nobody to take their place.

Rather, our policy targets to enhance the role of Bulgarian teachers and thus require more from them. The role of the family – I myself am a parent – has been neglected in the last 20-25 years. Parents seem to expect the education system to do the whole job of teaching and upbringing their children. Something which teachers cannot be expected to do alone, at whatever level of pay.

Before 1989 only the top 30% of university graduates became teachers. This is no longer the case. I would like to see such

statistics again. To this end, however, we will have to fix a remuneration that will attract these young people to the teaching profession.

If I'm not mistaken, in Europe only Ireland and Romania have a lower share of taxes in GDP than Bulgaria. Isn't this a bit inconsistent with the declared targets of reducing social inequality? Considering the current upward economic cycle, too, will it make sense to reconsider the tax system in the near future?

This question is rather conceptual: do we want the State to decide for us by reallocating a larger portion of our income, or do we want to decide for ourselves? In simple terms, the issue concerns the total amount of taxes.

The second question is about the taxation of personal income. It is often raised: should we introduce progressive taxation, so that those who are more enterprising and earn more should pay more? In my opinion, there are still not enough arguments in favour of progressive taxation at the moment. Except for the argument that some people are less successful in life and, therefore, others should pay for them. I believe that inequality needs to be addressed, but this policy must be implemented by improving access to education and expanding the social safety net rather than by taxing income. In other words, those who are more successful and make more money should not be burdened additionally at the expense of exempting from tax those who are less well educated and do not have a highly paid job.

Better access to education is the first step in reducing inequality. This does not rule out even coercion. You know how many children were returned to the education system by taking administrative measures against parents who are irresponsible about their children's attending school... If a child is deprived by his parents of food or medical check-ups, it is taken away from its parents because they do not take proper care of it. At the same time, if a child does not go to school, if it does not acquire social competencies – and this can cause even worse damage – the State does not claim anything from such parents and does not treat them as irresponsible.

As to the overall redistributive function of the State, less than 30 years have passed since the time when it decided everything instead of the people. Many people are nostalgic for that time. But if the State is to decide predominantly instead of the individual, we must have very advanced institutions and civil society. To make sure that the State is effective in decision-making. If we have any doubts about this, we should leave the ordinary, educated person to decide for himself how to distribute his income. In this sense, I continue to believe that keeping taxes low is a good thing. ■

БЪДЕТЕ ИНФОРМИРАНИ

с **безплатното SMS известяване от ЧЕЗ**

SMS известия

- Преди прекъсване на захранването поради неплатено задължение
- Проверка на сметка с SMS

Регистрирайте се с SMS с текст „клиентския Ви номер“ на 170077, на www.cez.bg, в център за клиенти на ЧЕЗ или на каса на Изпией.

СЪЕДИНЕНИЕТО ПРАВИ СИЛАТА

Българските взаимни фондове растат два пъти по-бързо от европейските

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ

Активите на българските взаимни фондове отбелязаха 26.75% ръст за 2017, като достигнаха 1.3 млрд. лева (според статистиката на БНБ). Над 97% от средствата в тях са притежание на български резиденти, което показва засилващо се търсене на инвестиционни алтернативи сред местните инвеститори. За сравнение статистиката на Европейската Асоциация на Управляващите дружества (EFAMA) сочи 12.75% ръст в управляваните активи от европейските колективни инвестиционни схеми спрямо 2016.

ПАЗАРЪТ В ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ е богатен за развитие на договорните фондове. Лихвите по депозитите се задържат на ниски нива, което предразполага инвеститорите да потърсят по-различни възможности за своите свободни средства. Предимствата на договорните фондове са свързани с характеристиките им: ежедневна ликвидност, възможност за реализиране на доходност от инвестиции на капиталовия пазар, професионално управление, диверсификация и ниски разходи за управление. Същевременно инвеститорът има достъп както до българския, така и до глобалните капиталови пазари (в зависимост от географския профил на фонда).

СПОРЕД СТАТИСТИКАТА НА БНБ близо 70% от инвестициите в портфейлите на българските инвестиционни фондове са съсредоточени в инструменти на българския капиталов пазар. Това не е изненадващо предвид двуцифрената по размер доходност на родната фондова борса през последните две години, увеличената ликвидност и обороти, както и затвърждаващото се доверие на инвеститорите в родния капиталов пазар. Малко над 20% от активите са инвестирани на пазари от Европейския съюз, едва 3% - във финансови инструменти в САЩ, а останалите са разпределени на други пазари, сред които преобладават балканските държави и Руската федерация.

Предпочитанията на инвеститорите в български инвестиционни фондове са съсредоточени във фондове в акции – 40.3% от общите активи под управление. Приблизително толкова са и активите, инвестирани във фондове в облигации – 39.4%. Смесените фондове представляват едва 20% от активите. Това разпределение не кореспондира изцяло с данните, публикувани от Европейската Асоциация на Управляващите дружества (EFAMA) към декември 2017, според която предпочитанията на европейския инвеститор са разпределени, както следва: 39% във фондове в акции, 27% във фондове в облигации, 18% в балансиран фондове, 12% във фондове на паричния пазар и 3% в други видове колективни инвестиционни схеми. Фондовете на паричния пазар, използвани преди години като „инструмент за паркиране на свободна ликвидност“ на големи компании, към настоящия момент страдат от ниските лихви по депозити и краткосрочни дългови инструменти, което

ги прави силно неатрактивни за инвеститорите.

ОКОЛО 45% ОТ АКТИВИТЕ в местни фондове са съсредоточени в трите най-големи банкови управляващи дружества в страната, сочат данни на Българската Асоциация на Управляващите Дружества (БАУД). Това са ДСК Управление на активи, Райфайзен Асет Мениджмънт и ОББ Асет Мениджмънт. В челната тройка сред небанковите управляващи дружества към края на 2017 г. се нареждат Елана Фонд Мениджмънт, Реал Финанс Асет Мениджмънт и Конкорд Асет Мениджмънт с приблизително 20% от активите под управление.

Ако разгледаме детайлно структурата на портфейлите на местните инвестиционни фондове по видове инструменти, забелязваме че 40.5% от тях са инвестирани в акции, 11.6% в акции и дялове на други инвестиционни дружества и договорни фондове и 24% са в ценни книжа, различни от акции. Прави впечатление ниският дял на деривативни финансови инструменти, които представляват под 1% от общите управлявани активи. Това е така, защото повечето български колективни инвестиционни схеми използват деривативи с цел хеджиране на валутен риск в случай на необходимост, а не толкова като ефективна техника за управление на портфейл. Вероятно това може да се обясни с липсата на развит пазар на деривативни инструменти у нас. Ограничената необходимост от хеджиране на валутен риск се обуславя от валутна експозиция на фондовете, от която е видно, че само 8% от активите са съсредоточени във валути различни от лева и евро.

ОСВЕН В МЕСТНИ ФОНДОВЕ, българският инвеститор има достъп и до чуждестранни инвестиционни фондове, регистрирани за дистрибуция у нас. Активите, инвестирани в чуждестранни фондове в България са 2.25 млрд. лева към края на 2017 г., сочи статистиката на БНБ, като бележат ръст от 24.5% спрямо предходната година. Те представляват 63% от общите вложения във взаимни фондове. По-големият интерес към чуждестранните инвестиционни схеми може да се обясни с по-широкия достъп до глобалните пазари, възможност за по-ниски транзакционни разходи при търговия в чужбина, по-богатия набор от продуктова гама и различни видове инвестиционни продукти със спестовен характер, които предлагат. Най-широкоразпространеният от тях е регулярната инвестиция посредством малки по размер вноски в избран инвестиционен фонд, която дава възможност за доходност и има силно спестовен характер в годините.

Основна задача пред българските управляващи дружества през следващите години е да създават нови продукти, които да отговарят на търсенето на клиента, като същевременно поставят сред приоритетите си популяризирането на фондовата индустрия и капиталовия пазар като цяло. ■

**SOFIA HOTEL
BALKAN
SOFIA**

**THE
LUXURY
COLLECTION**

Sofia Hotel Balkan was built in 1956 as part of a new architectural trend: a fusion of classical design and lavish décor, redefining the concept of space. The iconic building of Sofia Hotel Balkan is part of the President's Palace complex and beneath its foundations lies a historical Roman fortress, the remains of which can be seen all around the hotel.

5 Sveta Nedelya Square, Sofia 1000, Bulgaria
T 359 2 981 6541 F 359 2 980 6464 E reservation@sofiabalkan.net
www.sofiabalkan.net www.luxurycollection.com/Sofia

UNITY MAKES STRENGTH

The Bulgarian mutual funds are growing twice as fast as the European ones are

By EMIL IVANOV

The assets of the Bulgarian mutual funds have reported a 26.75% growth for 2017, with them reaching 1.3 billion BGN (according to the statistics of the Bulgarian National Bank). Over 97% of the funds in them are owned by Bulgarian residents, which demonstrates an increasing demand of investment alternatives among the local investors. In comparison, the statistics of the European Fund and Asset Management Association (EFAMA) indicates a 12.75% increase in the managed assets from the European collective investment schemes as compared to 2016.

THEW MARKET IN RECENT YEARS is favourable to the development of the contractual funds. The interest on deposits is remaining at low levels, which predisposes the investors to seek different opportunities for their freely available funds. The advantages of contractual funds are related with their characteristics: daily liquidity, a possibility for realization of profitability from investments on the capital market, professional management, diversification and low management costs. At the same time the investor has access both to the Bulgarian and to the global capital markets (depending on the geographic profile of the fund).

ACCORDING TO THE STATISTICS OF THE BULGARIAN NATIONAL BANK nearly 70% of the investments in the portfolios of the Bulgarian investment funds are concentrated in instruments of the Bulgarian capital market. This is not surprising given the two-digit in size profitability of the home stock exchange during the last two years, the increased liquidity and turnovers, as well as the consolidating confidence of the investors in the home capital market. A little more than 20% of the assets have been invested on markets in European Union markets, only 3% - in financial instrument in the USA, and the rest have been distributed to other markets, among which the Balkan states and the Russian Federation are predominating. The preferences of the investors in Bulgarian investment funds are concentrated in funds in shares - 40.3% of the total assets under management. Nearly as much are the assets, invested in funds in bonds - 39.4%. The mixed funds represent only 20% of the assets. This distribution does not entirely correspond with the data, published by the European Fund and Asset Management Association (EFAMA) as of December 2017, according to which the preferences of the European investor are distributed, as follows: 39% in funds in shares, 27% in funds in bonds, 18% in balanced funds, 12% in money market funds and 3% in other types of collective investment schemes. The money market funds, used years ago as an "instrument for parking free liquidity" of large companies, as of the present moment are suffering from the low interest on deposits and short term

debt instruments, which makes them highly unattractive for the investors.

AROUND 45% OF THE ASSETS in local funds are concentrated in the three largest banking asset management companies in the country, data of the Bulgarian Association of Asset Management Companies (BAAMC) are indicating. These are DSK Asset Management, Raiffeissen Asset Management and UBB Asset Management. Elana Fund Management, Real Finance Asset Management and Concord Asset Management find their place as of the end of 2017 in the top three among the non-banking management companies, with almost 20% of their assets under management. If we look in detail at the structure of the portfolios of the local investment funds with regard to the types of instruments, we are noticing that 40.5% of them have been invested in shares, 11.6% in shares and stakes of other investment companies and contractual funds and 24% are in securities other than shares. What is notable is the small share of financial derivative instruments, which represent less than 1% of the total assets under management. This is so, because most Bulgarian collective investment schemes are using derivatives with the aim of a hedge of foreign currency risk in case of need, rather than as an effective technique for management of a portfolio. This may probably be explained with the lack of a developed derivative instruments market in our country. The limited necessity of a hedge of currency risk is determined by a currency exposure of the funds, which shows that only 8% of the assets are concentrated in currencies different than the lev and the euro.

IN ADDITION TO LOCAL FUNDS, the Bulgarian investor has access to foreign investment funds, registered for distribution in our country, as well. The assets, invested in foreign funds in Bulgaria are 2.25 billion BGN as of the end of 2017, the statistics of the Bulgarian National Bank indicates, with them having increased by 24.5% as compared to the previous year. They represent 63% of the total investments in mutual funds. The greater interest towards the foreign investment schemes may be explained with the broader access to the global markets, an opportunity for lower transaction costs with trading abroad, the wider range of products and various types of investment products with an economical nature, which they are offering.

The most common among them is the regular investment through small installments in a selected investment fund, which gives an opportunity for profitability and has a highly economical nature through the years. A major task ahead of the Bulgarian asset management companies in the years to come is to create new products, which are to correspond to the client's demand, and at the same time to place among their priorities the popularization of the stock industry and the capital market as a whole. ■

**ВЪЗПОЛЗВАЙТЕ СЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА
УСЛУГА ONLINE CHECK-IN НА БЪЛГАРИЯ ЕР!**

ТЕНДЕНЦИИТЕ В БЪЛГАРИЯ СА МНОГО ПОЛОЖИТЕЛНИ

Тим Курт, изпълнителен директор на "Аурубис България",
пред THE INFLIGHT MAGAZINE

Текст ИВАНОВ, КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Тим Курт, миналогодишният оборот на Aurubis бе един от най-високите изобщо в историята на българската икономика. Кои бяха основните му източници, и най-важните ви пазари?

Преди всичко ние смятаме, че този рекорд бе логично последствие от всичко, което сме направили преди. Той не е случаен, нито изненадващ.

Инвестираме много сериозно през годините, а и предшествениците ни са го правили, преди ние да поемем предприятието. Така че всичко, свършено тук след приватизацията, е в основата на рекорда.

Второ, трябва подчертано да спомена блестящия ни екип. Имаме 850 служители, повечето от района на Средногорие, с които наистина съм горд да работя, и които наистина заслужават признание за този успех. И накрая, разбира се, за такова постижение е нужна и подходяща икономическа среда. Става дума за фактори, върху които ние не можем да влияем. Например обменният курс долар-евро бе много благоприятен за нас през миналата година. Това е важно за основния ни продукт. Търсенето на мед си остава много високо. Освен това пазарите бяха благоприятни и за съпътстващия ни продукт - сярната киселина. Стабилните и високи цени на медта подтикнаха и много от нашите бизнес партньори да инвестират в нови проекти. Резултатите зависят от множество фактори, и понякога те просто се случват едновременно.

Колкото до най-важните ни пазари, като част от групата Aurubis ние снабдяваме основно другите ни заводи, най-вече тези в Белгия и Италия. Ако гово-

рим за външни клиенти, трябва да спомена Турция, един от главните ни пазари не само за медта, но и за сярната киселина. В България имаме няколко много интересни и големи клиенти, и сме активни също в съседните страни - Сърбия, Румъния, но и отвъд Черно море, в Армения, Грузия...

Какви са очакванията ви за тази година?

Отново големи, защото вярваме, че сме изградили солидна основа. Затова сме подчертано оптимисти. Инвестирахме - и продължаваме да го правим - в обучението на хората си и в производствените мощности. И продължаваме да развиваме мрежите си от доставчици и клиенти. Инвестираме и в компании от България, и по-специално от Средногорието, които да ни помагат, когато се нуждаем от поддръжка или други услуги. ►

"Постоянно инвестираме в защита на околната среда. Днес Purgon е един от петте най-екологични комбината за мед в света"

► **Производството на мед в Пирдоп навършва 60 години този ноември. Какви са плановете ви за бъдещото развитие на компанията?**

Преди всичко още веднъж трябва да подчертая колко добри неща са се случили тук през тези 60 години - включително и 40-те, през които компанията е била държавна. Много добри решения са взети през последните две десетилетия, като изграждането на новата рафинерия например. Днес тя е една от най-добрите в световен мащаб. Това е много мъдро решение, взето от нашите белгийски приятели от Cimetio, което ние изпълнихме и после доразвихме. Освен това инвестирахме много в нашата топилна пещ, сърцето на производството ни. И накрая, но не по важност, ние постоянно инвестираме в защита на околната среда. Днес Пирдоп е един от петте най-екологични комбината за мед в света.

Естествено, още много може да бъде направено, и имаме планове в най-различни области. Искаме да оптимизираме още производството си като обем, защото в този бизнес се нуждаеш от определени обеми годишно, иначе няма да бъдеш уважаван от пазарите и не можеш да играеш пълноценно на тях.

Следим, разбира се, и развитието на пазарите около нас. Това са основно Европейският съюз и Турция, разбира се, но също и Азия. Смятаме България за много интересна локация, част от ЕС и НАТО, но в същото време много близка до пазари като Турция и Русия. Вярваме, че в обозримо бъдеще всички ще разберат нуждата да си сътрудним с тези пазари по различен начин от този, по който го правим днес.

Нашите инвестиции тук са дългосрочни, не краткосрочни. При някои времеви хоризонт е 2040 година.

Като говорим за инвестиции, вие сте и президент на Германо-Българската индустриално-търговска камара. Как оценявате развитието на бизнес средата в България? И как си обяснявате ниските нива на преките чуждестранни инвестиции напоследък?

Това е най-голямата камара в България, с близо 600 членуващи компании. Всяка година те участват в допитване за бизнес климата, и последните резултати сочат положителна тенденция: все повече компании не съжаляват, че са инвестирали тук.

Повечето от тях са позитивно настроени за бизнес климата и планират да наемат повече персонал. Кое то ни отвежда до едно от основните предизвикателства тук: недостига на работна сила, особено на квалифицирана. И обществото, и фирмите са загрижени за това. Иначе, от гледна точка на камарата, тенденцията е много положителна. Макроикономическите показатели изглеждат наистина добре. България в момента обсъжда влизането в чакалнята за еврозоната, има и дискусии за присъединяване към Шенген, и това също са положителни фактори.

Работя тук вече почти четири години, но и преди това редовно пътувах до България в друго качество. Това е много любопитно: когато си въртре в процеса, понякога не успяваш да забележиш напредъка. Донякъде е като отглеждането на собственото ти дете - почти не забелязваш как се променя, но далечните роднини, които го виждат само от време на време, виждат ясно израстването му. Нещо подобно става в България. Има и предизвикателства, разбира се, но понякога е добре човек да се съсредоточи върху положителните неща.

Много икономисти се оплакват, че България изнася предимно суровини, не успявайки да създаде солидна промишленост с добавена стойност. Забелязвате ли промени в това отношение напоследък?

Да, определено. Не смятам, че използваме България само като източник на суровини. Забелязваме все повече услуги с добавена стойност в най-различни сектори - от търговията до информационните технологии. В "Аурубис" се опитваме да развием и запазим колкото е възможно повече производствени стъпки вътре в компанията. И има доста-тъчно положителни фактори, които ни позволяват да го направим.

Това не е точно моята област, разбира се, но следя внимателно и какво се случва в автомобилния сектор. Вече виждаме как България се превръща в много важна производствена база и пазар за автомобилните поддоставчици.

Знам, че страната мечтае да има и крайно производство на автомобили. Според мен вече сме доказали, че тук има високообразовани хора, които правят възможни такъв тип производства. Оптимист съм, че нови компании от най-различни сектори ще се присъединят към нас тук.

"Днес в един конвенционален автомобил се съдържат около 20-25 килограма мед. Но за хибрид или електромобил количеството се увеличава до 100, дори 150 килограма"

Очертаващата се електрическа революция при автомобилите означава и нарастващо потребление на мед от автоиндустрията. Очаквате ли това да повиши продажбите ви?

Сега сме се фокусирали върху онова, което идва покрай медта - върху останалите метали, които се доставят заедно с концентрата в нашите заводи. Работим върху това да постигнем висока чистота на тези сплави.

Ако говорите за електрическата мобилност, очаквам медта да играе много голяма роля в нея. От такава гледна точка съм подчертан оптимист.

Днес в един конвенционален автомобил се съдържат около 20-25 килограма мед. Но за хибрид или електромобил количеството се увеличава до 100, дори 150 килограма. И не става дума само за автомобилите. Една вътрешна електроцентрала, особено такава в морето, може да съдържа до 30 тона мед.

И се нуждае също от инфраструктура, която да я свърже с крайните потребители на електричество.

В допълнение имаме и много нови пазари с интересен потенциал за развитие. Всички говорят за Китай, но съществуват още Индонезия, Турция, Виетнам. Медта определено се радва на огромно търсене. И то е много добре разпределено между различни сектори. Кое то значи, че бизнесът ни е стъпил на множество крака.

Споменахте Китай, който в момента консумира около 40% от световното производство на мед. Доколко е зависим вашият сектор от строителството и недвижимите имоти там?

Самото число подсказва, че Китай играе и ще продължи да играе огромна роля. Това е несъмнено. Но Китай не е единственият интересен пазар. Можеш да се насочиш и към други - може би по-малки, но все пак сравними.

В България цените на енергията традиционно се оформят така, че основната тежест да е върху бизнеса, а не върху населението. Това проблем ли е за вас?

Действително е, защото нашето производство се нуждае от много енергия. Така че би било грешно да кажем, че не ни вълнува какво се случва в енергийния сектор. Видяхме много от пазарните участници в него да напускат България, други се връщат. Това е много важен въпрос за индустрията, но също и за домакинствата. Ако на хората не бъдат предложени добри условия, те могат просто да емигрират - около три милиона българи вече живеят в чужбина. Това също е фактор, който не бива да се подценява. Знам също, че около 30 000 от тях решиха да се завърнат в страната през миналата година. Това вече е добър знак.

Предсказуемостта и надеждно законодателство е поне толкова важно за нас, колкото и енергийните цени - както споменах, ние

планираме дългосрочно тук. Повечето ни прогнози и планове се основават на тази предсказуемост.

Впрочем електричеството не е единственият източник на енергия, който ни вълнува. Природният газ също е важен. Вече от 15 години дискутираме - позволявам си тук да включа и себе си като част от българското общество - та вече от 15 години дискутираме потенциалния газопровод от Черно море до София, който би могъл да мине край Панагюрище и да послужи и на нас. На мен това ми се струва твърде дълъг период. И все така са само дискусии, без да се вижда възможно решение. Като промишленост ние бихме извели голяма полза от такъв източник на газ, но същото важи и за градовете и селата, които могат да преминат от горенето на въглища и дърва към газ, и да постигнат далеч по-чиста околна среда. Затова се надявам да има малко повече натиск за намиране на по-бързи решения. ■

THE TRENDS IN BULGARIA ARE QUITE POSITIVE

Tim Kurth, CEO of Aurubis Bulgaria, talks to THE INFLIGHT MAGAZINE

By IVAN IVANOV, KALIN NIKOLOV / Photography IVAILO PETROV

Mr Kurth, last year your company's turnover was one of the highest recorded in the Bulgarian economy. What were the main sources of your results, and your most important markets?

First of all, we believe the record was a logical consequence of everything we had done before. It was neither accidental nor surprising.

We have been investing heavily over the years, and our predecessors did the same before we took over. So what all of us have done provided the basis for this record.

Secondly, I must certainly mention the brilliant team we have here on board. We have 850 direct employees, most of them from the Srednogie region. I'm proud to work with them, and they really take credit for these results.

And, of course, you also need a friendly business and economic environment. We cannot really influence some of these factors: for example, the dollar-euro exchange rate was very favourable for us last year. It was good for our core product, the copper. The demand for copper is still very high. We also have a by-product, sulphuric acid, and the markets for it were favourable, too, such as the fertilizer market and the mining industry.

And, finally, the relatively stable and high copper prices stimulated a lot of business partners to invest in projects.

The results depend on a variety of factors, and sometimes they act together.

As for our most important markets, being integrated in Aurubis Group's supply process, we are supplying our plants, mainly the entities in Belgium and Italy. If we're talking about outside partners, we need to mention Turkey, one of our biggest markets not only for copper but also for sulphuric acid. In Bulgaria, we have some very interesting and big customers, and we are active in the neighbouring countries: Romania, Serbia, and also across the Black Sea in Armenia, Georgia.

What are the expectations for this year?

Big again, because we do believe we have built a solid foundation. Therefore, we are very optimistic. We have invested, and keep on investing, in training our people and in our production facilities. And we are developing both our source and customer markets. We're also investing in companies from Bulgaria and especially in the Srednogie region to help us in case we need any maintenance activities or otherservices..

Copper production in Pirdop turns 60 this No-

vember. What are your plans for the future development of the company?

First, we have to highlight once again that a lot of good things have really happened here over the last 60 years, including the 40 years in which the company was state-owned. And also a lot of good decisions have been taken in the last two decades, such as the building of the new refinery. It is one of the state-of-the-art refineries worldwide now. It was a very wise decision that our Belgian friends from Cumerio had already taken, and we just executed it, and then also optimised it. And we have also invested a lot in our smelter, the heart of the production. Last, but not least, we have been sustainably investing in environmental protection. Today the Pirdop plant is in Top 5 of the most environment-friendly copper plants in the world.

Of course, a lot of things can still be done, and we have plans in different areas. We would like to further optimise our output in terms of volume flow, because you need a certain volume per year, or otherwise you will not be respected by the markets, and cannot play on the market - literally.

We are also looking at how commercial markets are doing around us. The EU and Turkey, of course, but also Asia. We do believe that Bul-

garia is a very interesting location, being part of the EU and NATO, but also being close to markets like Turkey and Russia. And we also believe that within a reasonable time everyone will understand that we need to cooperate with these markets in a different way than we are doing today.

Our investments here are long-term, not short-term. Some are with a time horizon up to 2040.

Speaking of investments, you're also the President of the German-Bulgarian Chamber of Industry and Commerce. How would you rate the development of the business environment in Bulgaria? How would you account for the low levels of foreign direct investment in recent years?

The German-Bulgarian Chamber of Industry and Commerce is the biggest chamber in Bulgaria, with close to 600 member companies. Every year they participate in a business climate survey, and the latest available figures show a positive trend: more and more companies do not regret having invested here. Most of them see the business climate in a positive way and are planning to hire more staff. Which leads us to one of the major challenges here: the shortage of workforce and especially of skilled labour. This is

what society and the companies are concerned about. Otherwise, from the Chamber's perspective, the trend is quite positive. The macroeconomic figures look all in a really good shape. Bulgaria now contemplates entering the waiting room to the eurozone, there are also talks about joining the Schengen area, and these discussions are also quite positive.

I have been working here for almost four years now, but even before that I was regularly travelling to Bulgaria in a different capacity. It's quite

"We have been sustainably investing in environmental protection. Today the Pirdop plant is in Top 5 of the most environment-friendly copper plants in the world"

interesting because if you are inside the process you sometimes tend to neglect the progress. It is a bit like your own child: mostly you don't really see it growing, but your faraway relatives who meet it from time to time clearly notice the development. We have the same happening in Bulgaria. There are some challenges, of course, but sometimes it is also good to concentrate a bit on the positive things over here.

Many economists have been complaining that Bulgaria mostly exports commodities, failing to create an added-value industry. Have you seen this changing in recent years?

Yes, definitely. I don't think that we are using Bulgaria as a kind of raw material source. We have seen a lot of added-value services over here in many, many sectors - whether in retail or IT. At Aurubis, we are trying to develop and keep as many production steps in-house. There are a lot of positive factors allowing us to do so.

This is certainly not my business, but I'm following very carefully what is going to happen in the automotive sector. We already see that Bulgaria is becoming a very important base and market for the suppliers of the automotive industry.

I know Bulgaria is also dreaming of getting on-board a real car production facility. I think we ►

► have already proved that highly-educated staff can be employed here and can man this kind of facilities. I'm quite optimistic that new companies from different sectors are going to join us.

The upcoming electric car revolution will mean an increasing consumption of copper by the automotive industry. Do you expect this to boost your sales?

We are now looking at what is coming along with the copper, what kind of other metals have been delivered with the concentrates to our plants. We are now focusing on getting those melts of a much higher purity from our facilities.

If you're talking about e-mobility, I do think that copper and other metals in our portfolio will play a great role there. From that perspective, I'm quite optimistic.

Nowadays, a conventional car takes about 20-25 kilograms of copper to build. But in a hybrid or battery-electric car, the quantity is above 100 kg, and even 150 kg. And it's not just electric cars. A windmill, for example, and especially an offshore one, could contain more than 30 tonnes of copper. And you also need the entire infrastructure to connect those windmills to electricity customers.

In addition to that, we now have a lot of markets with an interesting potential. Everybody's talking about China, but there are also Indonesia, Turkey, Vietnam. Copper is definitely in huge demand. And it is very well divided among different sectors. This means our business is standing on a lot of legs.

Speaking of China, it currently absorbs about 40 per cent of the world's copper output. How dependent is your industry on the growth of China's housing market?

The figure itself suggests that China is and will be playing a huge role. This is indisputable. But it is not the only market of interest. You could concentrate on other, perhaps smaller but yet comparable markets.

In Bulgaria, energy prices have traditionally been set in a way that places a heavier burden on the business sector than on the household sector. Is that an issue for you?

It is indeed, because our production facilities use a lot of energy. So it will be wrong to say that we are unconcerned about what is going on in the energy sector. We have seen a lot of market participants in that sector leaving Bulgaria, and others coming back. It is a very important topic for the industry, but also for households. If people are not offered good conditions, they would simply emigrate - about three million Bulgarians are already living abroad. This, too, is a factor we should not neglect. I also know that about 30,000 decided to move back to the country last year. This is already a good sign.

Having a predictable and reliable legislation is at least as important to us as energy prices because, as I said, we are planning on a long-

"Nowadays, a conventional car takes about 20-25 kilograms of copper to build. But in a hybrid or battery-electric car, the quantity is above 100 kg, and even 150 kg"

term basis here. Most of our estimates are based on that.

Electricity is not the only energy source that is important for us, though. Gas is another one. We have been discussing – I'd venture to include myself in this as a part of Bulgarian society - so we have been talking for as long as 15 years now about gas supply over a potential pipeline from the Black Sea to Sofia, which might be run-

ning near Panagyurishte and might serve us, too. That is a bit too long for me. And these are just discussions, going on and on, I still can't see a solution. We would definitely benefit as an industry from gas supply, but also a lot of towns and villages could switch from burning coal or firewood to gas, achieving a much cleaner environment. Therefore, I hope there will be a bit more pressure for finding quicker solutions. ■

СПЕСТЯВАШ, ДОКАТО ПЪТУВАШ

ВЗЕМИ СВОЯТА
VISA CCB-BULGARIA AIR ОТ ЦКБ
СЪС СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ

- Дълъг гратисен период при пазаруване и теглене на пари в брой
- Безплатна застраховка при пътуване в чужбина
- Отстъпка от пълната стойност на самолетния билет при заплащането му с карта Visa "CCB-Bulgaria Air" в България или на www.air.bg:
 - 5% отстъпка при плащане с Visa Gold "CCB-Bulgaria Air"
 - 3% отстъпка при плащане с Visa Classic "CCB-Bulgaria Air"
- 5% отстъпка при покупка на стоки с картата на борда на самолетите
- Безплатен превоз на два багажа, всеки с тегло до 23 кг.

Допълнителна информация за кредитни карти Visa "CCB-Bulgaria Air" можеш да получиш на тел.: **0800 11 400** /безплатен за цялата страна/ или **02 5266 500**
www.ccbank.bg

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

ЗАСТРАХОВКА ОТМЯНА НА ПЪТУВАНЕ

Планирате пътуване? Планирайте непредвидимото – сключете застраховка „Отмяна на пътуване” в срок до 5 дни след подписване на договора и извършване на първото плащане.

Застраховката „Отмяна на пътуване” от ЗАД „Армеец” гарантира компенсиране на невъзстановими разходи при:

- отмяна на пътуването;
- съкращаване, прекъсване или удължаване на пътуването;
- закъснение на самолетен полет.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНО
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
Армеец
www.armeec.bg

Винаги с вас!

42 | **СВЕТЪТ,
РАЗДЕЛЕН
ПО РАВНО**
A WORLD IN HALVES

46 | **ИГРА НА ГРОБОВЕ**
GAME OF GRAVES

54 | **НИКОГА ВЕЧЕ РАБОТА**
NEVER AGAIN WORK

Светът, разделен по равно

525 години след първия опит за подялба на планетата е добре да си припомним защо двуполюсният модел не работи

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Това се случило преди цели 525 години, но пролетта си била същата. Папа Александър VI теглил една линия по картата и отсъдил: всичко на запад принадлежи на кастилската корона.

ТОЗИ ПАПА, СЪС СВЕТСКОТО ИМЕ Родриго Борджия, бил известен не само с любовниците, незаконните деца, отровителството и далаверите, но и с валенсианския си произход. Така или иначе, неговият семеен клан управлявал Папството: защото да не направи услуга на испанския двор, своя покровител и спонсор? Дори не уточнил кой ще владее другата половина, земите на изток от линията. Но Португалия се усетила навреме. И година по-късно, през 1494, Испания и Португалия официално разделили неевропейския свят помежду си с договора от Тордесиляс.

Днес тези широко известни факти могат да ни поучат колко ефимерен е двуполюсният свят.

ЗАЩОТО ПРОДЪЛЖЕНИЕТО Е ЛЮБОПИТНО. Договорът от Тордесиляс понякога се спазвал, понякога – не. Според някои тълкувания засягал целия свят, според други – само Атлантика. Испанците не спрели португалците в Бразилия, но се заяли за Азия. Докато през 1580 договорът не се обезсмислил, защото испанският крал станал и португалски - и това продължило цели шест десетилетия.

Всъщност, лайтмотивът в цялата история е тъкмо реалната тежест на Португалия. Била ли е тя наистина суперсила, способна да владее половината свят? Ще се изненадате, но към края на XV век, в

Съвременна реплика на "Санта Мария" - кораба, отвел Колумб до Новия свят
A replica of Santa María, the ship that took Columbus to the New World

GDPR НАРЪЧНИК

Нова информационно-деловодна система на АПИС Ви улеснява да въведете и приложите изискванията на новия Регламент на ЕС /GDPR/

В навечерието на своята 30-годишнина и следвайки последователно принципа да осигурява винаги най-актуална, достоверна и компетентна информация, за да бъде най-близо до нуждите на своите клиенти и да улеснява ежедневието им работата, АПИС създаде новия продукт **GDPR Наръчник**.

Продуктът е разработен във връзка с необходимостта от осигуряване на актуална правна и експертна информация и дава насоки за действията, които трябва да се предприемат за въвеждане и прилагане на новите регулации по **Регламент № 2016/679 (Общ регламент за защита на личните данни – GDPR)**.

Разпоредбите на Регламента променят коренно принципите на защита на личните данни, поставят се нови изисквания към администраторите на такива данни и се разширяват правата на гражданите. Той има пряко действие и засяга широк кръг лица – граждани, фирми, организации, публични институции.

Прилагането му започва от 25.05.2018 г. във всички страни-членки на Европейския съюз.

GDPR Наръчникът на АПИС е пакетен продукт, който интегрира два самостоятелни модула: **GDPR Инфо** и **GDPR Асистент**.

Информационният пакет **GDPR Инфо** съдържа най-пълната и актуална информация за правната рамка на защитата на личните данни, практически систематизирана и структурирана в класификационни папки, така че всеки може лесно да намери необходимите му нормативни актове както в българското, така и в международното право.

Модулът съдържа също становища и указания на националната Комисия за защита на личните данни, практически ориентирани експертни разработки по темата, богата колекция от образци на документи, които се изискват по ОРЗД /Общия регламент за защита на данните/. Допълнително улеснение за потребителите на системите „АПИС“ е интегрирането на модула с останалите правно-информационни продукти на фирмата, което осигурява бързо и лесно намиране на търсената информация.

GDPR Асистент е полезен и практичен електронен дневник, който стъпка по стъпка Ви показва как да водите документацията и отчетността, които новият Регламент изисква, и Ви подпомага да създадете собствена политика по защита на данните. Продуктът предлага пакет с регистри, наръчници и примерни документи в DOC формат, които могат да бъдат използвани като основа за изграждането и документирането на система за защита на личните данни във фирмата/организацията на клиента.

GDPR Асистент стъпва върху внимателен анализ и надгражда информационни решения на чуждестранни доставчици на помагала, наръчници и други подобни продукти и услуги в помощ на администраторите и обработващите лични данни. Ползван е също и опитът на български и чуждестранни специалисти по информационна сигурност, заимствани са модели и образци, предлагани от водещи национални надзорни органи на държави-членки на ЕС.

Продуктът е WEB-базиран, като достъпът до него се извършва с потребителско име и парола. Данните се съхраняват криптирани в базата данни. Връзката при комуникация с продукта и пренос на данни е защитена. Към всяко потребителско име и парола са асоциирани съответният брой пакети от документи и регистри. Така ако един потребител иска да води документирането на няколко организации/фирми като администратори на данни, ще има достъп до няколко пакета.

Повече информация за иновативния продукт GDPR Наръчник можете да намерите на www.apis.bg

Сертификат по ISO 9001 – 2015

Картата на Кантино от 1502, с линията, разделяща света между Португалската империя и кралство Кастилия
The Cantino world map from 1502, with the line dividing the newly discovered lands between the Portuguese Empire and the Crown of Castile

ника на величието си, португалците са били едва един милион! Представете си само: София минус „Алюин“ и „Младост“ да ръководи планетата. Колкото и да напрегне мишци този изумителен народ от мореплаватели, търговци и войници, ресурсите са ограничени, а тава̀нът на размаха е нисък. И ето, по-малко от век след големия португалски пробив, противникът тържествувал.

СКОРО ЩЕ СЕ ПОЯВЯТ и още врагове. През 1494 никой не ги е смятал. Франция и Нидерландия не признават договора от Тордесиљас, а Англия бързо ще стане господар на моретата. Да не говорим за Китай или Япония. Доста преди времето, в което Александър Шести тарикатства в угада на Испания, китайците сами се отказват от плаванията до Африка, след като вече са изпреварили португалците. Историците и статистиците са единодушни: към края на XVIII век Китай е най-голямата икономическа сила на планетата. Само че европейците не са го знаели.

С ТАЗИ ДЪЛГА ПРЕДИСТОРИЯ искам да кажа, че двуполусният свят е краткотрайна, относителна и измамна аномалия. Така поне ни учи историята. Тази аномалия зависи от гледната точка, от субективна преценка за собствената тежест (която може да бъде и погрешна) - и понякога от някой свой човек, който ще нареди белязани карти в текстето. Освен това двуполусният свят е по принцип агресивен. Неината стабилност е илюзия; нейният гуа̀лът е гъво̀лски: имаш само две опции; или си с нас, или против нас. Това носи про-

тивопоставяне, конфликт, неравновесие. В японската телевизия не насърчавали да се канят по двамата гости в политическите предавания. Дори да са братя, ще се скрат в ефир; а Изтокът ценя хармонията, не сблъсъка.

ДВУПОЛУСНИЯТ МОДЕЛ има и още един недостатък: когато двамата се карат, трети печели. В началото на VII век Византия и Персия влизат в изтощителна война, която напъва всичките им ресурси. Ту персите надделяват, ту византийците. И когато изглежда, че Византия е победила и си е върнала Честния кръст, се появяват арабите, които смазват и едните, и другите. „Историята не се повтаря, само се римува“, твърди Марк Твен. Ние, родените в началото на 70-те, израснахме в двуполусен свят. После той преля в еднopolусен. А днес тръгва да прелива в нещо друго. Затова новините преливат от напрежение, народите избират тестостеронни лидери, а журналистите напънчиво питат: „ще има ли война“. От Изток ечи мощен тътен. Хипнотизирани от него, предвидливите родители изпращат геца̀та си на уроци по китайски.

ПРОЛЕТТА ЗАТОВА ПЪК е по-хубава от всякога. Природата се събужда и светът се изпълва със смътна и абсолютно необяснима надежда. Да се чудим на какво отгоре. Може би Бог ни подсказва, че който и да чертае по картата, схемите на тарикатите в края на краищата не излизат. Казват, че последните гуми на мозъчния Рогриго Борджия били твърде човешки: „Добре де, добре. Идвам. Само почакай малко!“ ■

A World in Halves

525 years after the first attempt to share up the planet, it is worth recalling why the bipolar model doesn't work

By BOYKO VASILEV / Photography IVAILO PETROV

This happened a full 525 years ago, but spring was the same. Pope Alexander VI drew a line across the map and decreed: everything to the west belongs to the Crown of Castile.

THE SAID POPE, WHOSE SECULAR NAME was Rodrigo Borgia, was known not only for his mistresses, illegitimate children, poisonings and shady affairs, but also for his Valencian origin. Be that as it may, his family clan controlled the Papacy: why not do a favour to the Spanish court, his patron and sponsor? He did not even specify who would rule the other half, the lands east of the line. But Portugal would not let the chance slip by. And a year later, in 1494, Spain and Portugal formally shared up the non-European world with the Treaty of Tordesillas.

Today these widely known facts can teach us how ephemeral the bipolar world is.

BECAUSE WHAT FOLLOWED IS CURIOUS. The Treaty of Tordesillas was observed at times and breached at others. Some argued that it covered the whole world, others that it was limited to the Atlantic. The Spanish did not stop the Portuguese in Brazil, but put their foot down when it came to Asia. Until the Treaty lost its purpose in 1580 because the Spanish King became concurrently King of Portugal, which lasted for as long as six decades. Actually, the leitmotif in the whole story is the real weight carried by Portugal. Was it really a superpower, capable of ruling half the world? You'll be

surprised, but by the end of the 15th century, at the height of their grandeur, the Portuguese barely numbered one million! Just imagine Sofia minus the suburbs of Lyulin and Mladost running the planet! But no matter how much this amazing nation of sailors, merchants and soldiers would exert itself, the resources were limited and the scope was narrow. And so, less than a century after the major Portuguese breakthrough, the opponent triumphed.

BEFORE LONG, more enemies would appear. Nobody reckoned with them in 1494. France and the Netherlands did not recognize the Treaty of Tordesillas, and Britannia would quickly come to rule the waves. Not to mention China or Japan. Long before Alexander VI worked his tricks in favour of Spain, the Chinese gave up sailing to Africa after they had won the race to that continent against the Portuguese. Historians and statisticians agree: by the end of the 18th century China was the biggest economic power on earth. But the Europeans did not know it.

WHAT I MEAN BY THIS EXTENSIVE BACKGROUND is that the bipolar world is a short-lived, relative and deceptive anomaly. At least that's what history teaches us. This anomaly depends on the point of view, on the subjective assessment of one's own weight (which may well be wrong) – and sometimes on some close friend who will stack the deck. Moreover, a pair is aggressive as a rule. Its stability is an illusion, its dualism is diabolical: you only have two options, you are either with us or against us. This leads to confrontation, conflict, imbalance. Japanese television does not encour-

age inviting two guests to political broadcasts. Even if they are brothers, they will quarrel on the air; and the East appreciates harmony rather than acrimony.

THE BIPOLAR MODEL has yet another downside: while two dogs fight for a bone, the third one gets away with it. In the early 7th century Byzantium and Persia waged a war of attrition which strained all their resources. Victory alternated between the Persians and the Byzantines. And when it looked as if Byzantium had won and had recovered the True Cross, the Arabs appeared and routed them both.

"History does not repeat itself, but it rhymes," Mark Twain says. We, who are born in the early 1970s, grew up in a bipolar world. Then it faded into unipolar. And now it is starting to fade into something else again. That's why the news is overflowing with tensions, nations elect macho leaders, and journalists keep on asking: "will there be war?" A mighty rumble comes from the East. Mesmerized by it, farsighted parents have their children study Chinese.

BUT THEN SPRING is nicer than ever. Nature awakens and the world is filled with a vague and absolutely inexplicable hope. In spite of it all! Perhaps God is hinting to us that no matter who draws on the map, the schemes of crafty tricksters fall through in the end. They say that the last words of the mighty Rodrigo Borgia were quite human: "I am coming, I am coming. It is just. But wait a little." ■

World Luxury
Spa
Awards
WINNER 2015

RAMADA
SOFIA

★★★★★
VICTORIA SPA

THE REAL ASIAN SPA

www.victoria-spa.com
+ 359 895 79 29 38

Victoria spa is the biggest spa in Sofia, situated in Ramada Princess hotel on 3500 sm .

There are on your disposal:

INDOOR SWIMMING POOL ; CHILDREN POOL;
VITAMIN BAR; FITNESS CENTER & SPORTS HALL
FOR GROUP CLASSES; FINNISH SAUNA, SALTED
SAUNA, STEAM BATH; TURKISH BATH HAMMAM
WITH ORIENTAL PEELING / kese /; 8 LUXURY
MASSAGE ROOMS WITH JAKUZZIES; COSMETICS;
V.I.P SPA APARTMENT; HAIR DRESSERS SALOON
WITH MANICURE & PEDICURE; SUN BED; MORE
THEN 150 DIFFERENT MESSAGES AND SPA
RITUALS; INTERNATIONAL SPA TEAM FROM BALI,
THAILAND AND THE PHILIPPINES; 5 STARS SERVICE

ПРЕЗ 2010 населението на Сирия бе малко над 21 милиона души. От тях 74% са мюсюлмани сунити, 13% - мюсюлмани шиити (включително секти като алауити), 3% са грузи, и 10% са християни, най-вече източноправославни. По етнически признак мнозинството (74%) са араби, 9% са кюрди, а около 4% - тюркмени. През 2017 по оценка на ООН населението на Сирия е 17 млн. души.

Град Алепо към края на 2017
The city of Aleppo, end of 2017

ИГРА НА ГРОБОВЕ

Много медии и политолози разглеждат войната в Сирия като сложна шахматна партия. А не като най-страшната човешка трагедия на новия век

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Хенри Кисинджър навремето бе оприличил двете тогавашни суперсили на двама тежко въоръжени слепци, които се лутат из стаята, изпаднали в паника, че другият може би ги вижда.

Тази аналогия е съвсем уместна за съдбата на Сирия в последните седем години: само че в тази стая се лутат не двама, а дузина слепи бандити. А от мебелировката вече са останали само трески.

МНОЗИНА ВЕЧЕ ВИЖДАТ в противопоставянето между САЩ и Русия на сирийска територия възраждане на двуполусния модел от времето на Студената война. За онези политолози и медии, които обичат да представят геополитическите конфликти като партии шах, със старателно премислени хитри ходове и борба за надмощие, Сирия е сбъдната мечта. Дори не е възможно да се преброи колко са страните в този конфликт - броят им се променя от ден на ден, както и отношенията помежду им. Съединените щати подкрепят опозицията срещу пре-

зидента Башар Асад още от зората на конфликта през 2011 - но се биха срещу Ислямска държава, един от главните противници на Асад. Кюрдите в северна Сирия, съюзници на САЩ, са в открит конфликт с Турция, също съюзник на САЩ. Саудитска Арабия, още един съюзник на САЩ, трудно прикрива симпатиите си към по-радикалните салафитски елементи в опозицията, чиято антипатия към "американския Сатана" е пословична. Русия и Иран подкрепят президента, но едните се опитват да се представят за защитници на християнското малцинство, а другите - на шиитското. Самата опозиция срещу Асад се състои от воюващи помежду си групировки - умерени и радикални. Ислямска държава все още контролира отделни райони на страната и дори един голям квартал в столицата Дамаск; дори Ал-Каида има свои бойци в Сирия. И, разбира се, Израел е все по-готов да се намеси активно, разтревожен от нарастващото присъствие на Иран и "Хизбула" в непосредствена близост до границата си. ▶

Game of Graves

Many media and political scientists view the war in Syria as an intricate game of chess, rather than as the worst human tragedy of the new century

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

Henry Kissinger once likened the two superpowers of the time to two heavily armed blind men feeling their way around a room, each believing himself in mortal peril from the other, whom he assumes to have perfect vision.

This analogy is a perfect match for Syria's fate in the last seven years: only that instead of two, a dozen blind bandits are feeling their way around this room in which all the furniture has been shattered to pieces.

THE CONFRONTATION BETWEEN THE US AND RUSSIA on Syrian territory is already seen by many as a revival of the bipolar model from the Cold War era. For those political scientists and media who like to present geopolitical conflicts as games of chess, with carefully considered smart moves and a battle for supremacy, Syria is a dream come true. It's not even possible to count the parties to this conflict - their number changes from day to day, just as the relationship between them. The United States has supported the opposition against President Bashar al-Assad ever since the conflict dawned in 2011 - yet fought against Islamic State, one of Assad's main opponents. The Kurds in northern Syria, US allies, are in open conflict with Turkey, also a US ally. Saudi Arabia, yet another US ally, finds it hard to hide its sympathies for the radical Salafist elements in the resistance, whose hatred of the "American Satan" is proverbial. Russia and Iran support the President, but the for-

mer tries to pose as a defender of the Christian minority, while the latter stands up for the Shiite minority. The very opposition against Assad consists of infighting factions, moderate and radical. Islamic State still controls separate regions of the country and even a large neighbourhood in the capital Damascus; even Al-Qaeda has fighters in Syria. And, of course, Israel is ever more ready to intervene actively, concerned with the growing presence of Iran and Hezbollah right across its border.

BUT A CONFLICT CAN only look as a game of chess from a great - and safe - distance. For the pawns in it, it is everything but a game.

In 2010 friends of mine went on a motorcycle trip around Syria and then showed, with about a thousand photos, a fairly normal, more or less civilized country with television and inter-

net, where children go to school and play ball games, which has hospitals and public transport, theatres and museums.

Today this is an ever fading memory. Instead, Syria, as The Economist says, has become the worst humanitarian catastrophe since the world wars. The UN has long given up counting the death toll of the conflict. According to the London-based SOHR, it now stands at 498,592 (by March 2018) - more than all American casualties in World War II, and almost ten times more than the Americans killed in Vietnam. According to the United Nations High Commissioner for Refugees, over 13 million Syrians need humanitarian aid; 6 million have been internally displaced, and at least 5 million have left the country. Syrian refugees in Lebanon already account for a quarter of the local population, and in Jordan they make up almost one fifth. Both countries' economies are being devastated by the war. The refugee wave reached Europe and has become a major issue of European politics. Only Washington and Moscow, which are at a safe distance from the conflict, continue to move the pieces on the chessboard unperturbed.

HOW DID SYRIA, a model of stability in the Middle East for many years, turn into a new Afghanistan overnight? The interests of the global powers in the region are subject to separate analysis. But the formal outbreak of the war was triggered by the same factor that also sparked

IN 2010 Syria had a population of just over 21 million. Of these, 74% are Sunni Muslims, 13% Shia Muslims (including sects like the Alawis), 3% Druzes, and 10% Christians, mostly Eastern Orthodox. Ethnically, the majority (74%) are Arabs, 9% Kurds, and about 4% Turkmen. In 2017, the UN estimates Syria's population at 17 million.

Град Алепо през 2010, преди войната
The city of Aleppo in 2010, before the war

the Arab Spring in other countries: a constantly growing share of the young population, with ever more limited access to work, but with ever easier access to the social networks (access to social networks is not the same as access to information). In March 2011, some 15 kids from the town of Daraa, near the southern border, spray-painted its walls with anti-government slogans. Although aged between 10 and 15, they were arrested and tortured during the interrogations. The locals gathered in protest, but the police opened fire on them. Two months later, Bashar al-Assad's government forces and the Syrian opposition were engaged in a full-scale civil war. In August, Barack Obama called on Assad to step down. In general, things followed the familiar scenario in Egypt, Tunisia and other countries that went through the so-called Arab Spring.

But Assad did not step down. Probably because he already knew that he could count on the support of Russia and Iran. Probably also because, as The Atlantic notes, the dictators in the other Arab countries belonged to ethnic and religious majorities, so that at one point the forces supporting them had to choose whether to fire at their own protesting brothers or to turn against the regime. Syria is a different story: Assad comes from a small sect (the Alawis), which is part of the Shiite minority and is supported by the other minority – the Christians. The security forces are also largely manned by Shiites and Christians.

The huge majority of protesters were Sunnis. This also explains the loyalty of the government forces and the extreme ferocity of the fighting.

FROM THEN ON, the “blind men in the room” take all the credit for the escalation. In 2012, the US and Russia proposed a ceasefire agreement, but at that time both parties believed they were winning and refused.

Russia's intervention in Latakia gave Assad a breather and enabled him to launch a counteroffensive. The US non-intervention - i.e. Obama's refusal to arm the opposition – precipitated its splintering into mutually hostile groups. Worse yet, Washington instead allowed its allies in the region, such as Saudi Arabia, to aid the rebels. This put the Islamist and Salafist factions among them at a huge advantage over the moderates. Robert Ford, the last US ambassador to Damascus, sees this as Obama's biggest mistake.

Then, in August 2013, Assad's forces used chemical weapons (sarin) against the rebels in Eastern Ghouta. The UN confirmed the attack, and a task force began assembling off the Syrian coast for a punitive strike. But, pressed by Congress, Obama backed down and did not strike – the last drop that put the Syrian opposition off the US and cleared the way for the radicals.

IN 2017, THERE WAS NEVERTHELESS some hope for peace because most of the forces involved found a common enemy: Islamic State.

But now that the common enemy has almost disappeared, the internecine war has resurged and intensified, with no sensible solution in sight. The US position seems largely unpredictable. At the beginning of the year, then Secretary of State Rex Tillerson declared that the United States cannot make the same mistakes that were made by Obama in Iraq and Libya, and that its military mission in Syria will remain conditions-based and not timeline-based. A correct position, but virtually infeasible under the circumstances, ex-Ambassador Ford commented.

But then Tillerson was fired and Trump declared that the Americans had “knocked the hell out of Islamic State” and could go home. The new men in the President's entourage – Secretary of State Mike Pompeo and National Security Advisor John Bolton – are pushing for a confrontation with Iran rather than for a retreat. Israel shares their opinion. The question is whether they will convince the President, or whether they will join the snowballing team of aides dismissed by Trump.

Meanwhile, Iran and Russia have no intention of backing off, and with their support Assad is gradually winning the war against the rebels. Turkey would stop short at nothing to defend its own interests against the Kurds. In general, the board is ready for a new fierce game of chess. But there's no hope for the mere pawns on it. Nor are Syria's schools and theatres likely to reopen any time soon. ■

► **НО ЕДИН КОНФЛИКТ МОЖЕ** да изглежда като партия шах само от голямо - и безопасно - разстояние. За пешките в него той е всичко друго, но не и игра.

През 2010 мои приятели направиха мотоциклетно пътешествие из Сирия и после показваха, с около хиляда снимки, една съвсем нормална, относително цивилизована страна, в която има телевизия и интернет, децата ходят на училище и играят с топка, съществуват болници и градски транспорт, театри и музеи.

Днес това е все по-избледняващ спомен. Вместо това Сирия, както твърди The Economist, се е превърнала в най-страшната хуманитарна катастрофа от световните войни насам. ООН отгавна се предаде и спря да брои жертвите в конфликта. Според базираната в Лондон организация SOHR те са вече 498 592 (до март 2018) - повече от всички американски жертви във Втората световна война, и почти десет пъти повече от убитите американци във Виетнам. Според Върховния комисар на ООН за бежанците над 13 милиона сирийци се нуждаят от хуманитарна помощ; 6 милиона души бяха принудително изселени в други райони на страната, и поне 5 милиона я напуснаха. В Ливан бежанците от Сирия са вече една четвърт от местното население, в Йордания са почти една пета. И двете страни понасят огромни икономически щети от войната. Бежанската вълна достигна до Европа и се превърна в основен въпрос на европейската политика. Само Вашингтон и Москва, които са безопасно далеч от конфликта, продължават спокойно да местят фигури по дъската.

КАК СИРИЯ, КОЯТО дълги години бе образец за стабилност в Близкия изток, толкова бързо се превърна в нов Афганистан? Интересите на световните сили в региона са предмет на отделен анализ. Но формалното начало на войната бе поставено от същия фактор, който разпали Арабската пролет и в други страни: непрекъснато растящ дял на младежкото население, с все по-малко достъп до работа, но с все повече достъп до социалните мрежи (достъп до социалните мрежи не е същото като достъп до информация). През март 2011 петнайсетина хлапета от градчето Дараа, до южната граница, украсиха стените му с антиправителствени лозунги. Макар и на възраст между 10 и 15 години, те бяха задържани и измъчвани при разпитите. Местните хора се събраха на протест, но полицията стреля срещу тях. Два месеца по-късно вече се водеше пълномасшабна гражданска война между правителствените сили на Башар Асад и сирийската опозиция. През август Барак Обама призова Асад да се оттегли. Изобщо нещата се развиваха по сценария, познат от Египет,

Тунис и другите страни, претърпели така наречената Арабска пролет.

Но Асад не се оттегли. Може би защото още тогава е знаел, че може да разчита на подкрепата на Русия и Иран. Може би и защото, както отбелязва The Atlantic, в останалите арабски страни диктаторите бяха от етническите и религиозни мнозинства, така че подкрепящите ги сили в един момент трябваше да избират дали да стрелят по собствените си протестиращи събратя, или да отхвърлят властта. В Сирия е друго: Асад е представител на малка секта (алауитите), която е част от шиитското малцинство, и е подкрепян от другото малцинство - християнското. Силите за сигурност го голяма степен са съставени също от шиити и християни. Протестиращите в огромното си мнозинство бяха сунити. Това обяснява и лоялността на правителствените сили, и особено о жесточението на боевете.

ОТТАМ НАТАТЪК ЕСКАЛАЦИЯТА бе изцяло дело на "слепците в стаята". През 2012 САЩ и Русия предложиха споразумение за прекратяване на военните действия, но тогава и двете страни вярваха, че печелят, и отказаха.

Руската намеса в Латакия със сигурност даде глътка въздух на Асад и му позволи да започне контранастъпление. Американската ненамеса - тоест отказът на Обама да въоръжи опозицията - доведе до ускореното ѝ разпадане на враждебни една към друга групи. Нещо повече, Вашингтон вместо това позволи на съюзниците си в региона, като Саудитска Арабия, да подпомогнат бунтовниците. А това даде огромно предимство на ислямистките и салафитските фракции сред тях за сметка на умерените. Робърт Форд, последният американски посланик в Дамаск, смята това за най-грубата грешка на Обама.

После, през август 2013, силите на Асад използваха химическо оръжие (зарин) сре-

щу бунтовниците в Източна Гута. ООН потвърди за атаката, и край бреговете на Сирия започна да се събира ескадра за наказателен удар. Но притиснатият от конгреса Обама отстъпи и не го нанесе - последната капка, която отблъсна сирийската опозиция от САЩ и даде път на радикалите.

ПРЕЗ 2017 ВСЕ ПАК имаше известни надежди за мир, защото повечето замесени сили намериха общ враг: Ислямска държава. Но днес, когато общият враг е почти изчезнал, междусобиците се подновяват с нарастваща сила. И не се очертава разумен изход.

Американската позиция изглежда мъчно предсказуема. В началото на годината държавният секретар Рекс Тилърсън обяви, че САЩ не бива да повтарят грешките на Обама в Ирак и Либия, и че оттеглянето им от региона ще е обвързано не със срокове, а с постигнати цели. Правилна позиция, но почти неизпълнима при сегашните условия, коментира бившият посланик Форд.

После обаче Тилърсън бе освободен, а Тръмп декларира, че американците "са набили Ислямска държава" и вече могат да си ходят. Новите хора в обкръжението на президента - държавният секретар Майк Помпео и съветникът по националната сигурност Джон Болтън - настояват за конфронтация с Иран, вместо да отстъпят. Израел е на същото мнение. Въпросът е дали те ще убедят президента, или ще се присъединят към все по-нарастващия отбор на уволнените от Тръмп.

Междувременно Иран и Русия нямат намерение да отстъпят, а с тяхна подкрепа Асад постепенно печели войната с бунтовниците. Турция е готова на всичко, за да защити собствените си интереси срещу кюрдите. Изобщо гръската е готова за нова ожесточена партия. Но за обикновените пешки на нея надежда не се очертава. Нито се очертава училищата и театрите на Сирия да заработят скоро. ■

БИЗНЕС КЛАСА

ИКОНОМИЧНА КЛАСА

50 € / 100 € ✈️
вътрешни полети/
международни полети

приоритетен
ЧЕК-ИН

23 кг
допълнително 1 бр.
чекиран багаж

**БИЗНЕС
САЛОН**

КОМФОРТ

КЕТЪРИНГ

ИЗБЕРЕТЕ ПЪТУВАНЕ В БИЗНЕС КЛАСА С УСЛУГАТА UPGRADE

Услугата Upgrade е валидна от 24 часа до 40 минути преди излитане по разписание и при наличие на свободни места в бизнес класа.

Upgrade може да бъде закупен: чрез Центъра за обслужване на клиенти на България Ер: тел.: + (359) 2 40 20 400, e-mail: callFB@air.bg., в офисите на „България Ер“, от агентската мрежа - при издателя на билета, на летище преди полет.

НИКОГА ВЕЧЕ РАБОТА

Джеф Безос е около 130 милиарда пъти по-богат от средния читател. Означава ли това, че е 130 милиарда пъти по-умен, или че работи 130 милиарда пъти повече?

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Малко над четири пети (82%) от всички блага, създадени на планетата през миналата година, са концентрирани в ръцете на едва 1% от хората, показват изчисленията на международната организация Оxfam.

Класацията на Forbes за най-богатите жители на планетата пък показва, че 42-ата най-богати мултимилиардери разполагат с толкова финансови възможности, с колкото и 3.57 милиарда души от отсрещния полюс на богатството.

Как е възможно толкова малко хора да сложат ръка върху почти всичките пари на света? Какво прави свръхбогатите свръхбогати? Всекиму според способностите ли?

ЗАПАДНАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ отдавна застъпва меритократичното схващане, че успехът се дължи най-вече на личните качества - талант, умение, положени усилия или способност за поемане на

риск. Но днешните свръхбогаташи убедително опровергават това схващане. Просто защото разликите между хората не могат да са толкова големи, колкото са разликите в имотното им състояние. В края на краищата съществуват личности с коефициент на интелигентност 80, и личности с IQ 160. Има хора, които работят по 4-5 часа на ден, и хора, които работят по 16. Но това са все съотношения от типа на едно към две, едно към три. Докато разликата между личното ви състояние и това на Бил Гейтс или Джеф Безос спокойно може да достигне съотношение от порядъка на едно към 130 милиарда.

Разбира се, от много десетилетия сме свикнали с т. нар. принцип на Парето, или още правилото 80/20, според което във всяко общество 20% от хората произвеждат 80% от ползите и печалбите. На другия край на кривата, 20% от хората създават 80% от проблемите и загубите. ►

► Но днес съотношението вече клони към 99/1. Защо се получава така?

ОТГОВОР СЕ ОПИТВАТ ДА ДАДАТ проф. Алесандро Плукино и неговите колеги от Университета в Катания, създали модела на човешките таланти и опитали се да обяснят как хората използват своите умения, за да преследват мечтите си. И стигнали до споменатото вече наблюдение: че разликите в способностите на различните хора изобщо не са толкова големи, колкото са разликите в имотните им състояния. И съответно богатството изобщо не се базира на ума и таланта, а само на... късмета.

„Нашият модел ясно показва, че основният фактор за неравномерното разпределение на богатствата не е талантът, а просто късметът“, обяснява Плукино. Екипът му е установил и друго: че колкото по-неравномерно е това разпределение, толкова по-зле за ефективността на икономиката.

Учените са разгледали статистически данни за най-различни научни проекти, при които средствата за развойна дейност са разпределяни по три основни метода:

Първият подход: финансирането се разпределя поравно между всички изследователски групи.

Вторият подход: финансирането се разпределя на случаен принцип сред групите учени.

Третият подход: парите се дават най-напред на онези, които преди са постигали успешни резултати.

Оказало се, че най-добри резултати категорично дава първият подход - на равномерното разпределение.

ТОЗИ РЕЗУЛТАТ Е ОЩЕ ЕДИН аргумент за привържениците на преразпределението на богатствата – най-вече чрез гъвкави данъчни системи.

До известна степен милиардерите са полезни за икономиката. Статистиката сочи, че когато една страна разполага с такива свръхуспешни бизнесмени, доходите и инвестициите в нея са по-високи, отколкото ако ги няма.

Но от един момент нататък в техните ръце започва да се концентрира огромна част от националното богатство - и тогава ико-

номиката започва да буксува. Френските икономисти Тома Пикети и Еманюел Саез в своя „Доклад за неравенството в света 2018“ обясняват причините за това. Според тях проблемът се крие във факта, че благосъстоянието на свръхбогатите продължава да расте и при възход, и при спад на икономиката. Тоест кризите не само не засягат свръхбогатите - те дори ги правят още по-богати.

Акумулирането на толкова големи средства се превръща в политически дивидент за милиардерите и те вече успяват да влияят върху политическите процеси. И да си извоюват грастично съкращаване на данъците. Така например преди Втората световна война данъците за най-богатите хора в САЩ са достигали до 94%, а сега са максимум 40%.

Философът Елизабет Андерсън обяснява, че всъщност вече няма политика и всичко е бизнес. Големите бизнесмени се държат като „частни правителства“ и принуждават служителите си да работят само за тях и да изпълняват само техните указания. Коеито увеличава проблемите за средните и най-бедните слоеве от населението. Андерсън точно така е озаглавила и последната си книга „Частното правителство: как работодателите управляват нашия живот (и защо не говорим за това)“.

ТОВА ОЩЕ ПОВЕЧЕ ЗАСИЛВА неравенството, разбира се. А заедно с него - и "социалистическите" настроения. Неслучайно гуверньорът на Bank of England Марк Карни предупреди в една скорошна своя лекция, че автоматизацията на милиони работни места води до намаляване на заплатите на работниците. Това увеличава кръга на привържениците на Маркс и Енгелс и ще направи марксизма отново актуален на Запад.

Светът вече е преживявал нещо подобно с Индустриалната революция от преди век и половина. Тогава новите технологии увеличават производителността на труда драматично - но средната заплата остава ниска с десетилетия, тъй като с навлизането на машините разкриваните работни места остават на ниво ниска квалификация, обяснява Карни.

От началото на финансовата криза през 2008 досега заплатите почти не са мръзнали нагоре и така на Запад се е натрупало достатъчно напрежение, което вечае повторение на събитията

от XIX век, предупреждава гуверньорът. Според него, за да бъдат предотвратени подобни революционни сътресения е необходимо спешно да бъдат коригирани данъците и привържениците на прогресивното данъчно облагане да наложат своите инициативи. Това ще спомогне за преразпределение на националното богатство и ще намали напрежението, което се трупа.

ТЕХНОЛОГИИТЕ НАПРЕДВАТ ТОЛКОВА в момента, че в съвсем близко бъдеще вече няма да се налага хората да работят. Всъщност вече настъпва моментът, в който работата се превръща в нещо безсмислено и вредно, твърди британският социолог Дейвид Фрейн в своето изследване „Отказ от работа. Теория и практика на съпротивата срещу работата“. А най-новият труд на историка Джеймс Ливингстън е озаглавен „Няма повече работа. Защо пълната заетост е лоша идея“.

Благодарение на тези изследователи и техните трудове се формира нов тренд, наречен „анти-работа“ (anti-work). Неговите апологети критикуват остро пазара на труда и същевременно отхвърлят работата като изконна добродетел. Просто защото според тях гнешната работа е старомодна, лоша, недоходна, безсмислена и изобщо не е креативна. В САЩ средната работна заплата като покупателна способност не е нараствала от 1974 насам. Добър пример е Amazon на най-богатия човек в света Джеф Безос, който всеки ден увеличава богатството си с по 6 млн. долара, докато някои от неговите служители са толкова бедни, че разчитат на безплатни талони за храна.

Вече дори дипломата от престижен университет не гарантира висока заплата и съответно благополучие и това потвърждават и социологическите изследвания в САЩ, според които през 2017 всеки втори висшист с диплома от престижен университет работи на място, което изисква много по-нисък ценз – например в кол-център или в Starbucks. Работата вече не е сигурен път към благополучието, а просто стрес. Неслучайно Дейвид Фрейн сравнява вредата от работата с пораженията върху здравето от пушенето.

РАБОТАТА ВЕЧЕ ПРЕСТАВА да носи и морално удовлетворение, твърдят Фрейн и сходните му мислителци. Все повече хората споделят, че ходят на работа с отвращение. Защото не могат да работят това, което наистина има смисъл. И защото с изчезването на работните места в производството, изчезват и истинските професии и на тяхно място се появяват безброй безсмислени занимания – като гилъри, стилисти, консултанти, финансови анализатори, психотерапевти, диетолози, пиари... Според американския антрополог (и известен анархист) Дейвид Ролф Грейбър тези „професии“ вече заемат една четвърт от пазара на труда на Запад. Той прави много интересен паралел между тези модерни, но напълно излишни професии, с „пълната заетост“ при комунизма, когато нямаше безработица, но не защото икономиката работи на пълни обороти – а само защото тоталитарните структури създават работни места единствено с цел да няма безработица.

ГРЕЙБЪР СЕ ОПИТВА ДА ОБЯСНИ и защо „невидимата ръка на пазара“ не само не зачерква тези „баламосващи“ (Грейбър ги нарича bullshit) професии, но и те се увеличават постоянно.

Според него правителствата умишлено развъждат този „офис планктон“, който служи като буфер за смекчаване на социалното недоволство и предотвратяване нови революции. В същото време хората, заети с тези професии, все повече страдат от депресии и се чувстват ненужни на работното място.

Някои мислителци от anti-work движението дори прибягват към трудовете на австрийския радикално ляв философ от хърватски произход Иван Илич. През 70-те години той нашумя с настояването да се откажем от училищното образование (учениците не бива да ходят на училище повече от 2 месеца в годината) и медицинско обслужва-

не. Илич твърдеше, че цивилизацията залъгва болните с лъжливата илюзия, че е възможно да бъдат излекувани. Кое то увеличава болката от неизбежния фатален край.

ДНЕС ПОСЛЕДОВАТЕЛ НА ИДЕИТЕ НА ИЛИЧ е проф. Хелън Хестър от University of West London, която в интервю за The Guardian описва как ще изглежда денят на бъдещия „пролетарий“: Всяка сутрин безработният получава своята порция Универсален базов доход (UBI). След което се запознава с графика на социалните активности в неговия квартал (футболен мач между кварталните отбори, среща на клуба по интереси). След което отива да се труди в своята работилница.

„При липсата на работа ще бъдем принудени да майсторим нещо у дома – да си шием грехи например“, прогнозира Хестър. Тя подчертава и модерния феномен: все повече бизнесмени стават политици (или обратното), парите, богатството и луксът стават все повече привилегия само на елитите, а останалото огромно мнозинство, принудено да работи упорито с илюзията да забогатее един ден, никога не може да постигне това. И само се чуди защо никои политик или бизнесмен не се заема с решаването на най-важните проблеми на бедните и безработните.

ВСЪЩНОСТ ТОВА Е ПРОБЛЕМ, който Лудвиг Хаинрих Еглер фон Мизес разкрива още през 1912 година: „Днес много хора, заети с безсмисленото трупане на материални блага, губят представа за специфично „икономическото“ при поставянето и решаването на проблемите. Крайно време е да си припомним, че икономиката е нещо различно от работата на репортера, чиято работа е да пита банкера X или магната Y какво мислят за текущото положение“. Днес като че ли все още не сме си научили урока отпреди един век. ■

Since 1979

Since 2016

Beratungs- & Orga-Control AG

Nordstrasse 1
CH-6302 Zug

boc@boczug.com

Blvd. Tottleben, 53-55
BG-1606 Sofia

www.boczug.com

Our Services

- Setting up companies and fiduciary services
- Private Banking and exchange transactions network
- Moving to Switzerland
- Gold transactions
- Tax and auditing
- Representation / assignments abroad
- International Trade Platform

Never Again Work

Jeff Bezos is around 130 billion dollars richer than the average reader. Does that mean that he is 130 billion times smarter, or that he is working 130 billion times more?

By VALERI TSENKOV / Photography SHUTTERSTOCK

A little more than four fifths (82%) of all goods, created on the planet during the last year, are concentrated in the hands of merely 1% of the people, the calculations of the Oxfam international organization are showing.

Forbes's ranking of the wealthiest inhabitants of the planet is showing that the 42 wealthiest multibillionaires have as much financial capabilities as do 3.57 billion people from the extreme of wealth.

How is it possible for such a small number of people to lay their hands on almost all the money in the world? What makes the super rich super rich? Is it to each according to his ability?

WESTERN CIVILIZATION has for a long time been standing behind the meritocratic view that success is mostly due to the personal qualities - talent, skill, efforts made or risk-taking capability. But today's super rich are convincingly confuting this view. Simply because the differences between people cannot be that great, as the differences in their property are. After all there are individuals with an intelligence quotient of 80, and individuals with an IQ of 160. There are people who are working for 4-5 hours a day, and ones who are working for 16 hours. But these are all proportions of the type two to one, three to one. While the difference between your personal wealth and that of Bill Gates or Jeff Bezos can easily reach a proportion of the order of 130 billion to one.

Of course, since many decades ago we are used to the so-called Pareto principle, also known as the 80/20 rule, according to which in any society 20% of the people are producing 80% of the benefits and profits. At the other extreme of the curve, 20% of the people are creating 80% of the problems and losses.

But today the ratio is already inclining to 99/1. Why is that so?

AN ATTEMPT TO GIVE AN ANSWER is made by Prof. Alessandro Pluchino and his colleagues of the University of Catania, who have created the model of human talents and have tried to explain how people use their skills, in order to pursue their dreams. And they reached the already mentioned observation: that the differences in the capabilities of the various people are not at all that great, as are the differences in their properties. And accordingly wealth is not at all based on intellect and talent, but just on... luck. „Our model is clearly showing that the main factor for the unbalanced distribution of wealth is not talent, but simply luck“, Pluchino explains. His team has ascertained yet another thing: the more unbalanced this distribution is, the worse the effectiveness of the economy is. The scientists have examined statistical data on various scientific projects, with which the funds for development activities have been allocated in accordance with three

main methods:

The first approach: the funding is allocated evenly between all research groups.

The second approach: the funding is allocated at random between the groups of scientists.

The third approach: the money is given first to those who have been achieving successful results in the past.

It turned out that the first approach – the one of allocating evenly – is categorically giving the best results.

THIS RESULT IS YET ANOTHER argument for the upholders of the distribution of wealth – mostly through flexible tax systems. To a certain extent billionaires are beneficial to the economy. Statistics indicate that when a country has such super successful businessmen, the income and investment in it are higher than if those people are not there. But from a certain moment onward a huge portion of the national wealth starts to concentrate in their hands – and then the economy starts to become stuck in a rut. The French economists Thomas Piketty and Emmanuel Saez are explaining the reasons for this in their “World Inequality Report 2018”. According to them the problem lies in the fact that the well-being of the super rich continues to increase both with a growth and with a drop of the economy. That is to say crises not only do not affect the super rich – they even make them even richer.

The accumulation of funds of that magnitude is becoming a political dividend for the billionaires and they are already managing to influence the political processes. And to earn themselves a drastic reduction of taxes. For example taxes for the richest people in the USA before World War II had reached 94%, and now they are up to a maximum of 40%.

The philosopher Elizabeth Anderson explains that actually there is no politics now and everything is business. The big businessmen are behaving like “private governments” and are forcing their employees to work only for them and to follow only their instructions. Which increases the problems for the middle and the poorest sections of the population. Anderson has also named precisely this way her latest book “Private Government: How Employers Rule Our Lives (and Why We Don't Talk about It)”.

THIS FURTHER INCREASES the inequality, of course. And the “socialistic” moods along with it as well. It is no accident that the Governor of the Bank of England Mark Carney gave a warning in one of his recent lectures, that the automatization of millions of jobs is leading to a reduction of the workers' salaries. This widens the circle of the followers of Marx and Engels ►

► and will make Marxism once again topical in the West.

The World has already experienced a similar thing with the Industrial Revolution a century and a half ago. Then the new technologies increased labour productivity dramatically - but the average wages remained low for decades, because with the coming in of machines the jobs that were being created remained at a low qualification level, Carney explains. Since the beginning of the financial crisis in 2008 until now wages have hardly moved upward and this way

enough tension has been built up in the West, which augurs a repetition of the events from the 19th century, the Governor forewarns. According to him, in order for such revolutionary turbulence to be prevented it is necessary to urgently adjust the taxes and the upholders of progressive taxation to impose their initiatives. This will contribute to the allocation of the national wealth and will reduce the tension, which is building.

TECHNOLOGIES ARE ADVANCING SO MUCH at the moment, that in the very near future there will already be no need for people to work. In fact the time is already coming, in which work is becoming a pointless and detrimental, the British sociologist David Frayne maintains in his study "The Refusal of Work: The Theory and Practice of Resistance to Work". And historian James Livingston's latest work is entitled "No More Work: Why Full Employment Is a Bad Idea"

Thanks to those researchers and their works a new trend is forming, called "anti-work". Its apologists are strongly criticizing the labour market and at the same time are rejecting work as an intrinsic virtue. Simply because according to them today's work is old-fashioned, bad, unprofitable, pointless and not creative at all. In the USA the average wage in terms of purchasing power has not increased since 1974. A good example is the richest man in the world Jeff Bezos's Amazon, who is increasing his wealth by 6 million dollars per day, while some of his employees are so poor, that they rely on free food coupons.

Already the diploma from a prestigious university does not guarantee a high salary and, accordingly, welfare and this is confirmed by the sociological research in the USA as well, according to which in 2017 one in every two university graduates with a diploma from a prestigious university is occupying a job position which requires a much lower educational attainment - for example at a call centre or at Starbucks. Work is no longer a sure pathway towards well-being, but simply stress. It is no coincidence that David Frayne is comparing the harm of working with that on the health, caused by smoking.

WORK IS ALREADY CEASING to bring moral satisfaction as well, Frayne and the people who think like him maintain. Increasingly people are admitting that they go to work with disgust. Because they cannot work what truly makes sense. And because with the disappearance of the jobs in manufacturing, the real professions are also disappearing and countless senseless occupations are emerging in their place - such as dealers, stylists, consultants, financial analysts, psychotherapists, dietologists, PR specialists... According to the American anthropologist (and well-known anarchist)

Дали Бил Гейтс е 100 милиарда пъти по-умен от вас?
Is Bill Gates 100 billion times smarter than you?

David Rolfe Graeber these "professions" are already occupying one quarter of the labour market in the West. He draws a very interesting parallel between these modern, but completely superfluous professions and the "full employment" with communism, when there was no unemployment, but not because the economy is moving at full speed - rather simply because the totalitarian structures are creating jobs solely for the purpose of there being no unemployment.

GRAEBER IS ALSO

TRYING TO EXPLAIN why "the invisible hand of the market" not only doesn't obliterate these "bamboozling" (Graeber calls them bullshit) professions, but they are also constantly increasing in number. According to him the governments are intentionally breeding this "office plankton", which serves as a buffer for mitigating the social discontent and preventing new revolutions. At the same time people with these occupations are increasingly affected by depression and feel useless at their workplace.

Some thinkers from the anti-work movement are even resorting to the works of the Austrian radical left philosopher of Croatian descent Ivan Illich. During the 70s he made a stir with insisting on giving up school education (students should not attend school for more than 2 months during the year) and medical care. Illich was maintaining that civilization is beguiling the sick people with the false illusion that it is possible for them to be cured. Which increases the pain from the inevitable fatal end.

TODAY A FOLLOWER OF ILLICH'S IDEAS is Prof. Helen Hester from the University of West London, who in an interview for The Guardian described how the day of the future "proletarian" would look like: each morning the unemployed person receives his/her portion of universal basic income (UBI). After which he/she gets acquainted with the schedule of the social activities in his/her neighbourhood (a football match between the neighbourhood teams, an interest club meeting). After which he/she goes working in his/her little workshop. "With the absence of work we will be forced to contrive something at home - to sew clothes for example", Hester prognosticates. She also emphasizes the modern phenomenon: an increasing number of businessmen are becoming politicians (or vice versa), money, wealth and luxury are becoming ever more a privilege of just the elites, and the huge majority that is left, forced to work hard with the illusion of becoming rich one day, can never achieve this. And is only wondering why does some politician or businessman not set about solving the most important problems of the poor and the unemployed.

ACTUALLY THIS IS A PROBLEM, which Ludwig Heinrich Edler von Mises reveals as early as in 1912: "Nowadays there are many, who, busied with the otiose accumulation of material, have lost their understanding for the specifically "economic" in the statement and solution of problems. It is high time to remember that economics is something other than the work of the reporter whose business it is to ask X the banker and Y the commercial magnate what they think of the economic situation." Today it seems we still haven't learnt our lesson from a century ago. ■

We place the airport in the traveler's heart

Fraport
Bulgaria

www.varna-airport.bg
www.burgas-airport.bg

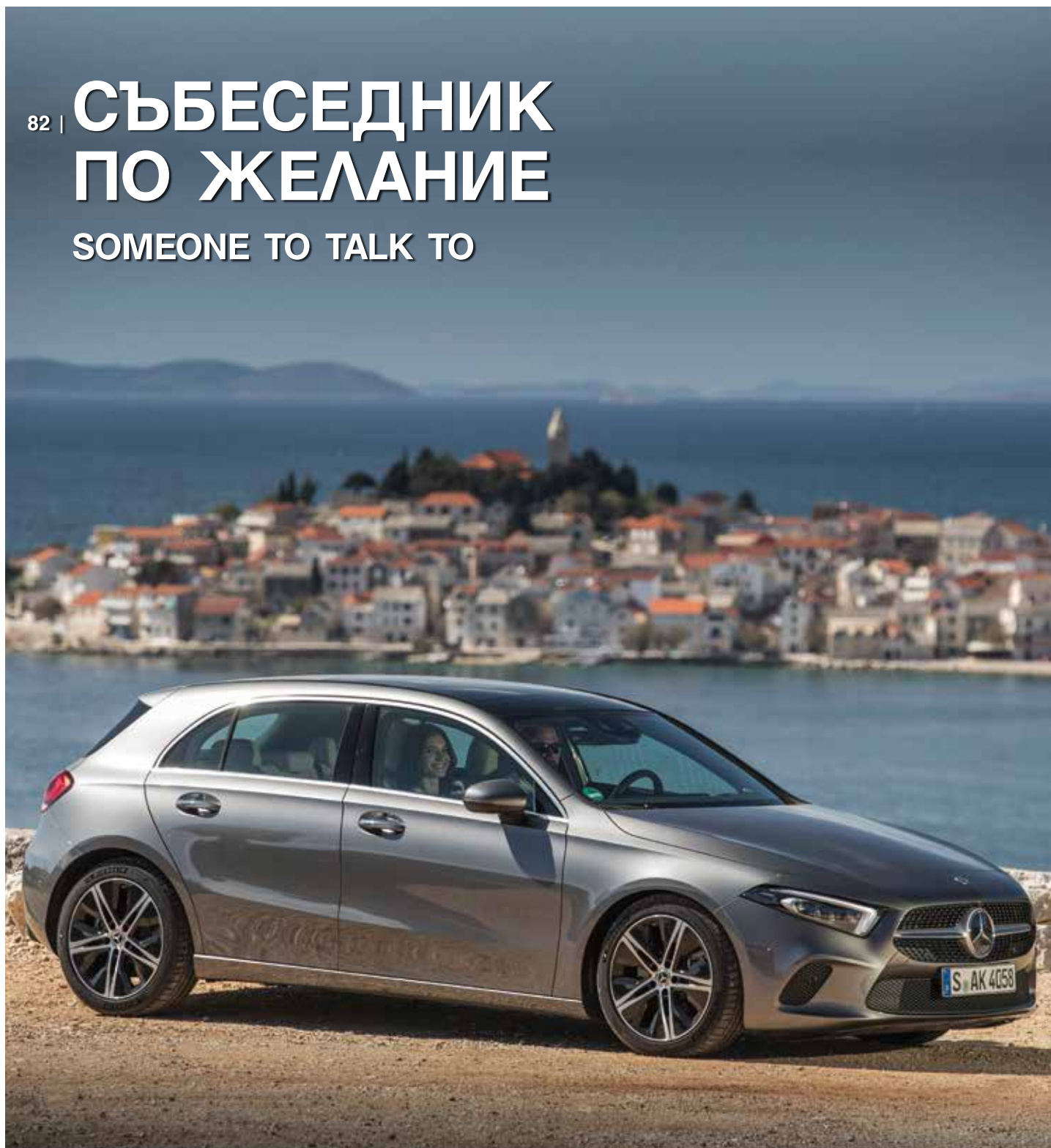

БЪДИ В КРАК С ВРЕМЕТО НА
VREMETO.dnes.bg

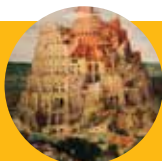

Dnes.bg

82 | **СЪБЕСЕДНИК
ПО ЖЕЛАНИЕ**
SOMEONE TO TALK TO

66 | **СЪКРОВИЩЕТО НА ВАВИЛОН**
THE TREASURE OF BABEL

72 | **ЕМОЦИЯ ОТ БЪДЕЩЕТО**
AN EMOTION FROM THE FUTURE

СМАРТФОНИТЕ ПРЕДИЗВИКВАТ ДЕПРЕСИЯ У МЛАДИТЕ

SMARTPHONES ARE CAUSING DEPRESSION IN YOUNG PEOPLE

Смартфоните имат твърде опасно въздействие върху психиката на младите хора, твърди Джийн Туенги, професор по психология от университета на Сан Диего и автор на нашумялата книга "iGen".

Само за пет години между 2010 и 2015 симптомите на депресия сред американските тийнейджъри са се увеличи с удивителните 33%, а опитите за самоубийство - с 23%. При това, уточняват Туенги и колегите ѝ в публикация за реномираното Clinical Psychological Science, тези симптоми засягат всички социални групи, без значение от етнос и богатство.

Само някакво събитие от огромен мащаб би могло да обясни толкова драстична промяна, и според проф. Туенги това е масовото навлизане на смартфоните. По статистика на Pew Research тъкмо през 2009-2010 новото поколение мобилни телефони започва да се налага масово, а 2012 е първата година, в която смартфон притежават над 50% от хората в САЩ. През 2015 вече 73% от младежите имат смартфон.

Изследването на Туенги показва, че младежите, които прекарват повече от пет часа дневно онлайн (основно чрез смартфона, но и чрез други устройства), са със 71% по-висока вероятност да развият депресия или да помислят за самоубийство от онези, които са в мрежата само по един час. Разбира се, отбелязва професорът, възможно е връзката да е двупосочна - времето пред екрана да предизвиква депресия, но и депресията да кара младежите да се застояват повече онлайн. Но няма съмнение, че замяната на физическото общуване с онлайн повишава чувството за социална изолация, а то е основен фактор при самоубийствата. Друг основен фактор е недоспиването, а младежите със смартфони като цяло спят забележимо по-малко от другите.

Smartphones have quite a dangerous influence on the psyche of young people, Jean Twenge, Professor of Psychology at San Diego State University and author of the much talked about book "iGen" maintains.

In just five years between 2010 and 2015 the symptoms of depression among American teenagers have increased with the astonishing 33%, and the attempted suicides - with 23%. Moreover, Twenge and her colleagues are particularizing in a publication for the celebrated Clinical Psychological Science, these symptoms are affecting all social groups, irrespective of ethnicity and wealth.

Only some event of great magnitude may explain such a drastic change, and according to Prof. Twenge this is the mass coming in of smartphones. According to Pew Research's statistics precisely in the period 2009-2010 the new generation of mobile phones began to establish itself on a mass scale, and 2012 is the first year, in which over 50% of the people in the USA are owning a smartphone. In 2015 already 73% of the young people have a smartphone.

Twenge's study is showing that for young people who are spending more than five hours a day online (mainly through the smartphone, but also through other appliances), there is a 71% greater probability to develop a depression or to think of suicide than for those who are online for just one hour. Of course, the professor notes, it is possible for the communication to be a bi-directional one - the time spent in front of the screen to cause depression, but depression to make young people stay longer online as well. But there is no doubt that the substitution of physical communication with one online increases the feeling of social isolation, and it is a main factor with suicides. Another main factor is insufficient sleep, and young people who own smartphones are generally sleeping noticeably less than the others. ■

МОЗЪК БЕЗ ТЯЛО?

A BRAIN WITHOUT A BODY?

Учени от Йейлския университет успяха да съхранят жизнените процеси в мозъка на обезглавени прасета от 12 до 24 часа след смъртта им. Лидерът на екипа проф. Ненаг Шестан окачестви постижението като "смайващо" и прогнозира, че то може да означава революция в тестването на медикаменти за неврологични заболявания. Самият Шестан обаче призна, че експериментът буди много етични въпроси - възможно е обезглавените животни да са били дори до някаква степен в съзнание след загубата на тялото си.

Scientists from Yale University managed to keep the life processes in the brains of decapitated pigs from 12 to 24 hours after their deaths. The team's leader Prof. Nenad Sestan described the achievement as an "astounding" one and prognosticated that it may signify a revolution in the testing of medicines for neurological diseases. Sestan himself admitted though, that the experiment raises a lot of ethical questions - it is possible that the decapitated animals were even to a certain extent conscious after the loss of their bodies. ■

The background of the page is a reproduction of the painting 'The Tower of Babel' by Pieter Bruegel the Elder. The painting depicts a massive, multi-tiered stone tower under construction, reaching towards a cloudy sky. The tower is built on a rocky, uneven terrain. In the foreground, a group of people, including men in long robes and women in traditional dress, are gathered around a large stone block, seemingly engaged in construction or a ritual. The landscape is filled with smaller buildings, fields, and a river in the distance. The overall scene is one of grand ambition and human endeavor.

Вавилонската кула, картина от Питер Брьогел Стария
The Tower of Babel, by Pieter Bruegel the Elder

СЪКРОВИЩЕТО НА ВАВИЛОН

Владеенето на чужд език ще ви направи не само по-богати,
но и по-умни и по-зриви. Въпросът е само кой да е той

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Ако говориш с някого на език, който разбира, ще достигнеш до ума му, но ако му говориш на неговия език, ще стигнеш до сърцето, казва Нелсън Мандела. Един език ти дава път в живота, но два отварят всички врати по пътя, смята светилото на лингвистиката Франк Смит. Да владееш втори език е като да имаш втора душа, е прозрял дори грубоватият завоевател Карл Велики. Онези, които не знаят чужди езици, не знаят нищо и за своя, добавя Гьоте.

НО АКО ВСИЧКИ ТЕЗИ ВЕЛИКИ УМОВЕ не са достатъчни да ви убедят в нуждата да се учат чужди езици, ето един финален аргумент: владееенето им е ключът към успеха в живота.

Алберт Саус, професор по икономика от Масачусетския технологичен институт, изчислява, че хората, владеещи втори език в Америка, печелят средно с 2% повече от онези, които знаят само английски. Два процента не звучи кой знае колко внушително - но вложени с лихва и натрупвани с годините, тези пари могат да се превърнат в отлична втора пенсия. Саус пресмята, че дори при минималната възможна лихва това би дало 67 000 долара допълнително за 40 години. При това ефектът не е един и същи за различните езици. Онези, които говорят немски например, получават средно с 3.8% повече, а не с 2%. При тях евентуалните спестявания биха стигнали 128 000 долара.

ТОВА СА ИЗЧИСЛЕНИЯ, БАЗИРАНИ върху средните доходи в САЩ, разбира се, и нямат същата тежест в България. Но има и друг фактор: в Америка, където основният език е и най-популярният в света, предимството на втория език не е чак толкова голямо. В страни като България, чиито основни езици не са популярни отвъд границите им, ефектът е значително по-голям (макар никой да не се е опитвал да го измери с точност до момента).

Владееенето на езици има явен ефект и върху благосъстоянието на отделните страни. Страните, в които се говорят много езици, но поединично от различни групи от населението, са като цяло на дъното на класацията по богатство. Но сред десетте най-богати страни в света са три, в които населението говори и учи по три езика едновременно (Швейцария, Люксембург и Сингапур), и още няколко, като Швеция и Дания, в които английският се е наложил като неофициален втори език. Група учени ►

► от Кардифския университет пресметнаха наскоро, че от липсата на втори език във Великобритания икономиката на страната губи по 55 милиарда евро годишно, или около 3.5% от Брутният вътрешен продукт. Нищо, че английският се е утвърдил като основен език в световната търговия.

НО ПОЛЗИТЕ ОТ ВЛАДЕЕНЕТО на чужди езици съвсем не се изчерпват с материалното благосъстояние. Все повече от водещите невролози и психолози настояват, че билингвизмът се отразява не само на начина на мислене, но и на самото физиологично състояние на мозъка. Вече над дузина проучвания убедително показват, че хората с по два езика вземат по-лесно и бързо решения при стрес, и са по-малко податливи на външни разсейвания в процеса на вземане на решения. Друго изследване, проведено в доста голям мащаб, твърди, че двуезичните хора са по-малко податливи на заболявания на мозъка, и че при тях старческата деменция настъпва средно с пет години по-късно, отколкото при владеещите само един език. Това заключение изглежда логично: владеенето и ползването на два езика е на практика една постоянна тренировка за мозъка.

ИМА И ЛИНГВИСТИ, последователи на покойния американски изследовател Бенджамин Уорф, които смятат, че всеки език съдържа в себе си определен мироглед, и че самото поведение и житейска философия на човека се променят, когато говори друг език.

В коментар по темата The Economist цитира любопитен аргумент в подкрепа на това схващане. Според него гърците са гръмогласни и склонни да се прекъсват при разговор заради граматичните и синтактичните особености на самия си език. В гръцкия изреченията често започват с глагол, който носи много информация - за вършителя на действието, за времето и така нататък. Тоест още от първата дума слушащият може да се досети какво иска да каже говорещият, и бърза да му отговори. В немския например, където глаголят рядко е в края на изречението, това не е възможно. Разбира се, пресилено е да се обясняват черти на националния характер само с езика, тъй като по света има и други езици, в които изреченията започват със спрегнат глагол, без това да води до същия ефект. Но няма съмнение, че особеностите на всеки език повлияват на мисловните процеси на говорещите го.

НУЖДАТА ОТ ЧУЖД ЕЗИК е неоспорима. Но големият въпрос е кой да бъде този език? А той на свой ред се състои от два дъга: от кой език ще имаме най-голяма полза, и колко лесно е да го научим.

Няма универсална формула кой език е полезен и кой - не. Разумен подход е да изберете популярен език, който се използва често от бизнеса в родната ви страна, и в същото време няма достатъчно предлагане от говорещи го. В България например важен език за бизнеса е турският, защото Турция е един от основните търговски партньори на страната. Но в България има няколко хиляди души, за които турският е майчин език, и трудно бихте се конкурирали с тях (по същата логика в САЩ не е перспективно да учите испански). Гръцкият е по-дефицитен и вероятно би донесъл повече възвръщаемост. Немският е основен език в бизнеса и инженерните науки и става все по-търсен. Същото важи за китайския. От друга страна, можете да изберете и някой рядък език, който не е чак толкова ползван, но пък и няма достатъчно говорещи го - примерно албански, корейски и пр.

КОЛКО ТРУДЕН Е един език? И тук няма еднозначен отговор. Лесни за научаване ни се струват онези езици, които имат граматична или лексикална близост до родния ни. Допълнително улеснение е, ако си пасват и фонетично - в някои езици има звуци, неприсвоими за англоговорещи, или за българо-говорещи. Просто накарайте някой познат грък да произнесе "чашка", и ще разберете

какво имаме предвид.

Щатският държавен департамент например разделя езиците в пет категории. В първата, най-лесна, са френски, италиански, датски, холандски, румънски - все езици, които имат доста сродства с английския. За научаването им са достатъчни около 600 часа учене. Немският е една степен по-труден (750 часа). След това идват по-сложни и далечни езици като индонезийски и суахили (900 часа). В четвърта категория, при наистина трудните, са български, гръцки, руски, чешки, иврит, турски (1100 часа). И накрая са свръхтрудните езици: арабски, китайски, корейски, японски (цели 2200 часа).

В България тази таблица би изглеждала по съвсем друг начин, разбира се. Сръбският, чешкият и руският са много по-лесни за българи заради лексикалната близост. А също и гръцкият, който си е взаимодествал с българския в продължение на почти хилядолетие и половина и в резултат двата имат много общи особености.

От всичко казано дотук вече сте разбрали, че няма сигурен способ да определите кой език си заслужава да се учи. Утехата в случая е, че всъщност всички си заслужават. Дори да не ви донесат успех и богатства, поне ще ви помогнат срещу старческата деменция. ■

普通话

THE TREASURE OF BABEL

Speaking a foreign language will not only make you richer, but smarter and healthier as well. The question is which one it should be

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

If you talk to a man in a language he understands, that goes to his head. If you talk to him in his own language, that goes to his heart, says Nelson Mandela. One language sets you in a corridor for life. Two languages open every door along the way, thinks the luminary of linguistics Frank Smith. To have another language is to possess a second soul, even the conqueror Charlemagne realised. Those who know nothing of foreign languages know nothing of their own, Goethe adds.

BUT IF ALL THESE GREAT MINDS are not enough to convince you of the need to study foreign languages, here is a final argument: speaking them is the key to success in life.

Albert Saiz, Professor of Economics at the Massachusetts Institute of Technology, estimates that people speaking a second language in America earn an average 2% more than those who speak only English. Two percent may not sound too impressive – but invested with interest and accumulated over the years, this money could well turn into an excellent second pension. Saiz calculates that even at the lowest possible interest rate, this would yield an additional \$67,000 in 40 years. Moreover, the effect is not

the same for different languages. Those who speak German, for example, earn an average 3.8% more instead of 2%. Savings would hike the sum to \$128,000.

THESE ARE ESTIMATES BASED on the average income in the US, of course, and do not carry the same weight in Bulgaria. But there is another factor as well: in America where the main language is also the most popular language in the world, the advantage of a second language is not all that big. In countries like Bulgaria, where the main language is not popular beyond the country's border, the effect is much bigger (although nobody has tried to measure it accurately so far).

Speaking languages also clearly has an effect on the prosperity of the individual countries. Those in which many languages are spoken, but singly by different population groups, are generally at the bottom of wealth rankings. But the top ten of the richest countries in the world includes three in which the population speaks and studies three languages at the same time (Switzerland, Luxembourg and Singapore), and a few others, such as Sweden and Denmark, where English has become the unofficial second language. A

group of scientists from Cardiff University recently estimated that the absence of a second language in the UK causes the country's economy to lose 55 billion euros annually, or about 3.5% of GDP. Regardless of the fact that English has established itself as the main language in world trade.

BUT THE BENEFITS OF SPEAKING foreign languages are by no means limited to material well-being. Ever more leading neurologists and psychologists insist that bilingualism affects not only our way of thinking, but the physiological state of our brain as well. More than a dozen studies have shown convincingly that bilingual people make decisions under stress more easily and quickly, and are less susceptible to external distractions in the decision-making process. Another large-scale study holds that bilingual people are less prone to brain disease, and that senile dementia occurs on average five years later than in people speaking only one language. This conclusion seems logical: in practice, speaking and using two languages is constant brain training.

SOME LINGUISTS, followers of the late American researcher Benjamin Lee Whorf, believe

that each language contains a certain worldview and that man's behaviour and life philosophy change when he speaks a foreign language.

In an article on the subject, The Economist cites an interesting argument in support of this. According to it, the Greeks are very loud and prone to interrupt each other due to the grammar and syntax of their language. Greek sentences often begin with a verb, which carries a lot of information - about the person, about the time, etc. That is to say that right after the first word the listener can guess what the speaker wants to say and hastens to reply. In German, in contrast, where the verb is often at the end of the sentence, this is not possible.

Of course, it would be unrealistic to explain national character traits only with language, and, besides, there are other languages in the world in which sentences begin with a conjugated verb, without this producing the same effect. But there is no doubt that the peculiarities of each language affect the speaker's thought processes.

THE NEED FOR A FOREIGN LANGUAGE is undeniable. The big question is which this language should be. And that, in turn, hides two others: which language will benefit us most, and how easy is it to learn it.

There is no universal formula to tell us which language is useful and which is not. The sensible approach is to choose a popular language that is often used by business in your home country, but which not enough people speak. In Bulgaria, for example, Turkish is an important business language because Turkey is one of the country's main trading partners. But there are several hundred thousand people in Bulgaria for whom Turkish is the mother tongue, and it would be hard to compete with them (by the same token it's not really worth learning Spanish in the US). Greek is less widely spoken and likely to bring more returns. German is a major language in business and engineering and is enjoying ever greater demand. The same is true of Chinese. On the other hand, you can pick a rare language that is not widely used but is not spoken by many either - such as Albanian, Korean, and so on.

HOW DIFFICULT IS a language? There's no simple answer to this either. Those languages seem easy to learn that are grammatically and lexically close to our native language. Things are a lot easier if they also match phonetically - some languages contain sounds that are impossible to pronounce by English-language speakers, or by Bulgarian-language speakers. Just ask a Greek

you know to pronounce the word "chubby" and you'll know what I mean.

The US Department of State, for example, divides languages into five categories. The first and easiest one includes French, Italian, Danish, Dutch and Romanian - all languages that are fairly related to English. You'll need about 600 hours to learn them. German is a bit more difficult (750 hours). Follow more complicated and distant languages such as Indonesian and Swahili (900 hours). The fourth category, the really difficult ones, lists Bulgarian, Greek, Russian, Czech, Hebrew and Turkish (1,100 hours). And finally, the hardest languages: Arabic, Chinese, Korean, Japanese (2,200 hours).

In Bulgaria, this table would look quite different, of course. Serbian, Czech and Russian are much easier to learn for Bulgarians because of the lexical proximity. As well as Greek, which has interacted with Bulgarian for almost a millennium and a half, giving the two languages many common features.

From all that has been said so far, you've guessed that there's no sure way to determine which language is worth learning. The consolation is that they are actually all worth it. Even if they don't bring you success and wealth, at least they'll help against dementia in old age. ■

УЧИ НЕМСКИ ЕЗИК В ГЪОТЕ-ИНСТИТУТ БЪЛГАРИЯ

Искаш ли да следваш в Германия? Работиш в международна среда?
Или планираш да прекараш лятната си ваканция в немскоговоряща страна?
Запиши се за летен курс по немски език за младежи или за възрастни.
Онлайн записването вече започна!

За контакт:

Гъоте-институт България
ул. „Бенковски“ 11
1000 София
info@sofia.goethe.org
www.goethe.de/sofia

GOETHE
INSTITUT

Sprache. Kultur. Deutschland.

ЕМОЦИЯ ОТ БЪДЕЩЕТО

Еволюцията на страха: от праисторията до днес и от
детството до дълбоката старост

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Колко песни и предания за легендарни герои сте чували? А колко от техните гени смятате, че носите? Ще си отговорите „вероятно никола“ и ще бъдете прави - не защото познавате добре родословното си дърво, а защото малко от тях са оцелели, за да предават генетичния си материал. Дръзките и борбените ни предшественици много по-често са спохождани от ранна смърт от онези, които залагат на сигурното и не рискуват живота си. Следователно по-често оцеляват страховиците, затова и техните страхови гени са навсякъде около нас.

ТОВА Е МАЛКО ПРЕУВЕЛИЧЕНО, разбира се. Но няма спор, че страхът всъщност е чувството, задвижило еволюцията на човека. Ако прадедите ни не се бяха бояли от дивите животни, едва ли щяха да открият огъня; ако не се бяха притеснявали за прехраната си, нямаше да се занимават със селско стопанство. Страхът наистина е емоцията на бъдещето, защото е свързана само с неща, които още не са се случили и за които не знаем какво да очакваме. Може би това е обяснението за най-лесния начин, по който може да уплашите абсолютно всеки човек на планетата – като се скриете и изскочите пред него в най-неочаквания момент със силен крясък. Това е най-базовият, универсален и генетично заложен страх не само сред хората, но и сред голяма част от животинския свят – куче или плъх биха реагирали по същия начин.

ДРУГИ СТРАХОВЕ СЪЩО са универсални, но се променят с възрастта. Детските психолози са установили, че децата изпитват специфични страхове в конкретни фази от развитието си, които отразяват опасностите, които ги грозят в този момент. За бебетата и още непроходилите деца, които няма как да избягат или да се защитят, най-ужасяваща е ситуацията, в която липсва човекът, който се грижи за тях (най-често майката) и при която чувстват непознати хора. След 3-годишна възраст малките започват да се притесняват от височини и от вероятността да бъдат нападнати от хищник (или чудовища, които дебнат в тъмното). В ранните училищни години се появяват страховете от наранявания, инциденти, болести, а с началото на пубертета – страхът от отхвърляне от групата, загуба на социален статус и приятели. За тийнейджърите приятелите и принадлежността към някакво микрообщество са много по-важни от защитата, която доскоро са им осигурявали родителите.

ПРЕДИ МАЛКО ПОВЕЧЕ ОТ ПЕТ ГОДИНИ ChildFund Alliance оповестява резултатите от мащабното си изследване, кръстено „Малки гласове, големи мечти“ („Small Voices, Big Dreams“), което събира най-големите страхове и мечти на 5100 деца от 44 различни държави. Независимо дали става дума за хлапе от централен Лондон или провинциална Кения, най-често споменаваният страх сред децата е един и същ: от опасни животни и насекоми. Обяснението на учените е, че тези заплахи са присъствали през цялото еволюционно развитие на човека и са били толкова сериозни, че са

оставили генетичен отпечатък. Потвърждава го съвсем различно проучване сред децата, живеещи в предградията на няколко американски града. Те твърдят, че не се страхуват от неща, за които са им обяснили, че са опасни, например трафика, но ги е страх от животни и влечуги като змии, лъвовете и тигри. За сравнение случаи на ухапване от отровна змия в САЩ са 1 на 552 522, а случаите на смърт при автомобилна катастрофа - 1 на 88. Но тъй като човекът хиляди години е бил плячка на кръвожадни хищници и отровни змии, страхът е останал отпечатан в генетичния ни код много повече, отколкото страх от реални опасности като катастрофи или нелечими болести.

С ВЪЗРАСТТА СЕ НАДЯВАМЕ детските ни страхове да отшумят, но често те просто се модифицират. „Нещото под леглото ми, което чака да сграбчи крака ми, не е истинско. Знам това, но също знам, че ако съм внимателен и държа краката си под завивката, то няма да ми сграбчи глезена“, пише всепризнатия господар на ужаса Стивън Кинг. Той може и да се шегува, но не се ли чувствате по-спокойни, ако крайниците ви не се подават от леглото и ако не ви се налага да отидете до тоалетната в тъмното? През 1973 Стивън Кинг публикува и Топ 10 на неговите лични страхове. Ето го:

- Страх от тъмното
- Страх от слугести неща
- Страх от деформация
- Страх от змии
- Страх от плъхове
- Страх от затворени пространства
- Страх от насекоми
- Страх от смъртта
- Страх от другите (параноя)
- Страх за някого друго

ТОВА СА СТРАХОВЕТЕ НА АВТОРА НА „ТО“ И „МИЗЪРИ“. Но спокойно биха могли да са нашите собствени, на най-добрия ни приятел, на някой жител на отсрещния край на света или дори на някой наш праотец отпреди няколко века. В изследването си „Основни форми на страх“ германският психолог и психоаналитик Фриц Риман обяснява, че човекът се стреми едновременно към трайност (сигурност) и промяна (развитие). В това се коренят основни вида страх според него: страх от зависимост от другите; страх от изолация и самота; страх от промяна и несигурност; страх от необходимост и несвобода. „Всички възможни страхове в крайна сметка винаги са варианти на тези четири основни страха“, пише Риман и допълва, че най-обременяващи са страховете, преживени в ранното детство. За сметка на това възрастният има съпротивителни механизми срещу страха: може да анализира причината за него и да преценява колко реална е дадена заплаха. Правим ли го обаче наистина? Страховете ни гредят в нас и ни напомнят, че сме живи и има какво да загубим, за какво да се боим. Каквато е функцията и на филмите на ужасите. ■

An Emotion From the Future

The evolution of fear: from prehistory until this day and from childhood to the ripe old age

By KRISTINA NIGOHOSEYAN / Photography SHUTTERSTOCK

How many songs and sagas about legendary heroes have you heard? And how much of their genes do you think you have in you? You will give yourself the answer “probably none” and you will be right – not because you know your family tree well, but because few of them have survived, in order to pass on their genetic material. Our audacious and combative ancestors met an early death much more often than those who set great store by safety and don't risk their lives. Therefore the cowards are the ones that more often survive, that is why their cowardly genes are everywhere around us.

THIS IS A SLIGHT EXAGGERATION, of course. But there is no question that fear is in fact the emotion that put mankind's evolution into motion. If our ancestors were not afraid of the wild animals, they would hardly ever discover fire; if they had not been worried about their subsistence, they would not engage in agriculture.

Fear is truly the emotion of the future, because it is connected only with things that have not happened yet and about which we do not know what to expect. Maybe this is the explanation for the easiest way in which you can scare every single person on the planet – by hiding and jumping out in front of him in the most unexpected moment with a loud shriek. This is the most basic, universal and genetically embedded fear not only among humans, but also among most of the animal kingdom – a dog or a rat would react in the same way.

OTHER FEARS are also universal, but they are changing with age. Child psychologists have ascertained that children have specific fears in concrete stages of their development, which are reflecting the dangers that are threatening them in that moment. For the babies and the children who are not yet walking, who have no way of escaping or defending themselves, the situation that is most horrifying is the one in which the person who is taking care of them (most often the mother) is not present and in which there are unknown people present. After reaching 3 years of age, the little ones start being intimidated by heights and the possibility of being attacked by a predator (or monsters, stalking in the dark). During the first years at school the fears of injuries, incidents, illnesses are appearing, and at the beginning of puberty – the fear of being rejected by the group, of loss of social status and friends. For teenagers their friends and the membership of some micro society are much more important than the protection that until recently was provided by their parents.

A LITTLE MORE THAN FIVE YEARS AGO Child Fund Alliance announced the results from its large-scale study, called “Small Voices, Big Dreams”, which brings together the greatest fears and dreams of 5100 children from 44 different countries. No matter if we are speaking of a kid from central London or from provincial Kenya, the fear among children that is mentioned the most is one and the same: dangerous animals and insects. The scientists' explanation is that these threats have existed throughout the entire evolutionary development of mankind and were so serious, that they left a genetic imprint. This is confirmed by a totally different study among the children, living in the suburbs of several American cities. They maintain that they are not afraid of things that they were told are dangerous, traffic for example, but they are afraid of reptiles and other animals, such as snakes, lions and tigers. For comparison, cases of people being bitten by a venomous snake in the USA are one in 552 522, while

the cases of fatalities due to car accidents – 1 in 88. But due to people having been victims to bloodthirsty predators and venomous snakes for thousands of years, the fear has remained, imprinted in our genetic code much more than fearing real dangers such as ugly accidents or incurable diseases.

WITH AGE WE ARE HOPING that our childhood fears would die down, but often they simply get modified. "The thing under my bed, which wants to grab my foot, is not real. I know that, but I also know that if I'm cautious and keep my feet under the blanket, it will not grab my ankle", the universally acknowledged master of horror Stephen King. He may be joking, but don't

you feel calmer if your extremities are not sticking out of the bed and if you don't have to go to the toilet in the dark? In 1973 Stephen King published a Top 10 of his personal fears as well. Here it is:

- Fear of the dark
- Fear of slimy things
- Fear of deformation
- Fear of snakes
- Fear of rats
- Fear of closed spaces
- Fear of insects
- Fear of death
- Fear of the others (paranoia)
- Fear for someone else

THOSE ARE THE FEARS OF THE AUTHOR OF "IT" and "Misery". But they might easily be our own ones, our best friend's, the ones of some inhabitant of the furthestmost corner of the world, or the ones of one of our ancestors several centuries ago. In his study "The Basic Forms of Fear", the German psychologist and psychoanalyst Fritz Riemann explains that man is aspiring after durability (safety) and change (development). This is also the thing in which the four basic types of fear are rooted: fear of depending on other people; fear of isolation and loneliness, fear of change and uncertainty, fear of indispensability and lack of freedom. "All possible fears are in the end always variations of these four basic fears", Riemann writes, and adds that the most onerous fears are the ones experienced during the early childhood. On the other hand the adult has resistance mechanisms against fear: he/she may analyze the reason for it and estimate how real a given threat is. Are we really doing it though? Our fears are slumbering within us and are reminding us that we are alive and have something to lose, something to fear for. Which the function of horror movies is as well. ■

AQUA
HOUSE
THERMAL & BEACH

GET IN SHAPE FOR SUMMER

BODY SCULPTURING THERAPIES

90 min. Program with Body Jet | 148 BGN

– shaping and firming effect in one procedure

THE PROGRAM INCLUDES: ultrasonic cavitation /
radiofrequency lifting / vacuum massage

3-day Program Body Shape | 215 BGN

– detoxifying and revitalizing effect

THE PROGRAM INCLUDES: cavitation / pressotherapy /
anti-cellulite massage / vacuum massage / sports activities

БЪДИ ВЪВ ФОРМА ЗА ЛЯТОТО

ТЕРАПИИ ЗА МОДЕЛИРАНЕ НА ТЯЛОТО

90 мин. програма с Body Jet | 148 лв.

– оформящ и стягащ ефект с една процедура

ПРОГРАМАТА ВКЛЮЧВА: ултразвукова кавитация /
радиочестотен лифтинг / вакуум масаж

3-дневна програма Body Shape | 215 лв.

– детоксикиращ и ревитализиращ ефект

ПРОГРАМАТА ВКЛЮЧВА: кавитация / пресотерапия
антицелулитен масаж / вакуумен масаж / спортни занимания

БЪЛГАРИН Е СВЕТОВЕН ФОТОГРАФ НА ГОДИНАТА

BULGARIAN WINS THE WORLD OPEN PHOTOGRAPHER OF THE YEAR

Българинът Веселин Атанасов е един от четиримата крайни победители в тазгодишното издание на световните фотографски награди на Sony. Атанасов бе обявен за фотограф на годината в откритата секция на конкурса. Британката Алис Томлинсън спечели в категорията за професионалисти. Световните фотографски награди на Sony са един от най-прославените конкурси в тази област, тазгодишното им издание е 12-о поред.

A Bulgarian photographer, Veselin Atanasov, was chosen as one of the four overall winners in this year's Sony World Photography Awards. He is the Open Photographer of the Year thanks to his single image called Early Autumn.

Alys Tomlinson from the U.K. is the Professional Photographer of the year.

The Sony World Photography Awards is one of the most celebrated and diverse photography competitions in the world, now in its 12th year.

Снимките се отпечатват с разрешението на Sony World Photography Awards
Images courtesy of Sony World Photography Awards

Веселин Атанасов, България,
победител в откритата секция,
категория "Природа"
Veselin Atanasov, Bulgaria, Open
competition winner, Nature

Алис Томлинсън, Великобритания,
професионалисти, категория "Откриване"
Alys Tomlinson, United Kingdom, Professional competition, Discovery

Вибке Хаас, Германия, професионалисти, категория "Природа"
Wiebke Haas, Germany, Professional competition, Nature

Мич Доброунър, САЩ, професионалисти, категория "Природа"
Mitch Dobrowner, САЩ, Professional competition, Nature

Алфио Томазини, Швейцария, професионалисти, категория "Актуални проблеми"
AlfioTommasini, Switzerland, Professional competition, Contemporary Issues

Алис Томлинсон, Великобритания, профессионалисты, категория "Открытие"
Alys Tomlinson, United Kingdom, Professional competition, Discovery

Антонио Джиботта, Италия, профессионалисты, категория "Открытие"
Antonio Gibotta, Italy, Professional competition, Discovery

Андрю Килти, Австралия, профессионалисты, категория "Портрет"
Andrew Quilty, Australia, Professional competition, Portraiture

Томаш Падо, Полша, професионалисти, категория "Пейзаж"
Tomasz Pado, Poland, Professional competition, Landscape

Лука Локатели, Италия, професионалисти, категория "Пейзаж"
Luca Locatelli, Italy, Professional competition, Landscape

Мари Петренко, Україна, професіоналисти, категорія "Откритие"
 Maria Petrenko, Ukraine, Professional competition, Discovery

Роан Райли, Ірландія, професіоналисти, категорія "Пейзаж"
 Rohan Reilly, Ireland, Professional competition, Landscape

Луїс Хенрі Агудело Кано, Колумбія, професіоналисти, категорія "Актуалні проблеми"
 Luis Henry Agudelo Cano, Colombia, Professional competition, Contemporary Issues

Самюел Болдюк, Канада, студентски конкурс
Samuel Bolduc, Canada Student Focus

Самюел Болдюк, Канада, студентски конкурс
Samuel Bolduc, Canada Student Focus

СЪБЕСЕДНИК ПО ЖЕЛАНИЕ

Новата А-класа на Mercedes е не просто високотехнологичен автомобил - тя е вече същество, с което да разговаряте. И е създадена в... София

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА, DAIMLER

Когато тестваме нови автомобили, обикновено говорим за неща като мощност, пътно поведение, среден разход и колко багаж събират.

Но ето една кола, при която основният въпрос е съвсем друг: лесно ли е да си говориш с нея.

Запознайте се с четвъртото поколение на Mercedes-Benz A-class. Която, между другото, има и здрави български корени. Но за това - след малко.

НИЕ КАТО ЦЯЛО ВИАГИ сме гледали малко скептично на опитите на премиум производителите да правят автомобили в "народния" клас. Просто защото накрая се оказваше, че творенията им се отличават от един VW Golf, да речем, най-вече по две неща: по емблемата и по безсрамно надутата цена.

Или поне така беше досега. Защото като възможности и нови технологии новата А класа не отстъпва на самата S-класа. И

даже я превъзхожда по две-три точки.

Все пак да отбележим, че на международния прес тест в Хърватия успяхме да се докоснем само до най-високо оборудваните версии. Нямаме идея как ще изглеждат базовите.

НОВОТО ПОКОЛЕНИЕ запазва пропорциите на предишното, но е забележимо по-голямо. Дължината е пораснала с цели 12 сантиметра, до над 4.40 м. Междуосието

116

к. с. максимална мощност
hp max power

260

Нм макс. въртящ момент
Nm max torque

10.5

секунди 0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

4.5

л/100 км комбиниран разход
l/100 km combined consumption

е най-търсена в България - А 180 дизел. Тук под капака е добре познатият ни едно и пет dCi със 116 коня - двигател, който ще откриете при още половин дузина марки, като се почне от Infiniti и се приключи с Dacia.

НАЙ-МОЩНИЯТ МОТОР се съчетава със 7-степенния автоматик на Mercedes. Двата по-слаби ползват също 7-степенна кутия с двоен съединител, само че разработка на Gertag. И двете работят гладко и уверено, макар и не чак смайващо. Инженерите в Штутгарт са си поиграли госта и във въздушния тунел, в резултат на което коефициентът на аеродинамично съпротивление е едва 0.25 - ако не грешим, рекорд за хечбек.

НА ПЪТЯ А-КЛАСАТА постига изненадващо добра комбинация от комфорт и стабилност. Окачването се усеща меко, но накланянето в завоите е абсолютно незабележимо - поне с добре оборудваните версии, които имат много звенно окачване отзад. По-базовите ще са с торсионна греда.

Но истината е, че дори най-мощната версия не подтиква към подвизи. Воланът не се чувства кой знае колко директен. Изобщо като динамика и спортно усещане "единицата" на BMW и Audi A3 ще сложат тази кола в малкото си джобче. Но като интелект и технологии разликата между тях и А-класата е като между старата ви Nokia от училище и iPhone X.

ПРЕДИ ВСИЧКО ТАЗИ КОЛА има всички системи за подпомагане на шофьора, които ще намерите и в миналогодишната S-класа. Само че са още по-усъвършенствани. Тя може да потегли и да спира сама в задръстване.

Можете да свалите ръце от волана, и колата сама ще взема завоите и ще намалява преди кръстовища. Но междувременно ще ви подканя да хванете пак волана, и ако

до определено време не го направите, ще включи аварийните и плавно ще спре.

На магистралата изобщо не е нужно да изпреварвате. Достатъчно е само да включите мигача. А-класата сама ще огледа обстановката, ще избере подходящия момент, ще се изнесе сама вляво и ще изпревари. После трябва само да дадете десен мигач, и тя ще се върне в лентата си.

ПРИ ТОЛКОВА ПОМОЩНИЦИ в шофирането ще ви остане повече време да обърнете внимание на интериора, а той си заслужава: първокласни материали, елегантен дизайн и два 10-инчови сензорни екрана за приборите и мултимедията. Обединени под един стъклен капак, те просто променят стандартите в този клас. А под тях обитава истинската черешка на тази германска торта: информационната система MBUX. Това вече е революция: изкуствен интелект, с който можете да разговаряте, който разбира английски дори с български акцент, и който непрекъснато се учи от общуването с вас. Не трябва да натискате никакви бутони - само казвате Hi, Mercedes, и системата е на ваше разположение. Не е нужно и да наизустявате сложни команди. Просто кажете, че ви трябва питие, и тя ще ви покаже най-близките барове. И после ще зареди избора ви в навигацията. Или пък кажете, че ви е топло, и тя ще усили климатика.

ЗВУЧИ КАТО ПОСЛЕДЕН ПИСЪК от Силициевата долина. Но всъщност тази новаторска система е направена на булевард Цариградско шосе номер 90 в София, в българския офис на Visteon.

Накратко, новата А-класа е красива, удобна, технологична и дори предизвиква патристична гордост. Тя има само един видим недостатък: цената. Още нямаме таблиците за България, но в Германия базовата бензинова версия започва от 30 000 евро. Дизелът е 32 000, а най-мощният бензин - 36 000. Това не звучи кой знае колко страшно. Но повечето впечатляващи системи са допълнителни екстри - и далеч не са евтини. Без голямо усилие можете да вдигнете летвата над 50 хиляди евро. И да профукате целия семеен бюджет за един компактен хечбек. Утешителното е само, че ако половината ви да ви напусне възмутена, поне ще има с кого да си говорите. Good Night, Mercedes. ■

е с 3 см по-дълго. Но не очаквайте някаква революция във вътрешното пространство. По-голямата част от допълнителните сантиметри са погълнати от новите електронни системи. Багажникът, с 370-те си литра, също е далеч от рекордърите в този клас.

НА ПЪРВО ВРЕМЕ НОВАТА А-класа се предлага с три мотора. На върха е двулитровият турбобензин на версията А 250. Той дава 224 конски сили и малко над 6 секунди от 0 до 100 км/ч. Под него е А 200, задвижвана от новия 1.33-литров бензинов мотор, съвместна разработка с групата Renault-Nissan. При него конете са 163, а два от цилиндрите могат да се изключват, когато не са нужни. И накрая идва колата, която според нас ще

Someone To Talk To

The new Mercedes A-Class is more than just a high-tech car – it's a creature you can talk to. And it was created in Sofia

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA, DAIMLER

When testing new cars, we usually speak of things like power, road behaviour, average consumption and luggage space.

But here we have a car where the main question is quite different: is it easy to talk to?

Meet the fourth generation Mercedes-Benz A-Class. Which, among other things, also has Bulgarian roots. But more of that later.

IN GENERAL, WE HAVE ALWAYS been somewhat sceptical of the attempts of premium manufacturers to make "popular" class cars. Simply because in the end it turned out that their creations differed from, say, a VW Golf mainly in two things: the logo and the outrageously inflated price.

Or at least that's what things were like until now. Because in terms of potential and novel technologies, the new A-Class does not fall short of the S-Class. It even surpasses it by a couple of notches.

However, let's note that at the international press test in Croatia we were only able to get an idea of the high-end versions. We've no idea what the base models will look like.

THE NEW GENERATION retains the proportions of the previous one, but is noticeably larger. Length has grown by a full 12 cm to over 4.40 metres. The wheelbase is 3 cm longer. But don't expect to see a revolution in interior space. Most of the extra centimetres are taken up by the new electronic systems. The luggage compartment, with its 370 litres, is also far from record holders in this class.

FOR A START, THE NEW A-CLASS comes with three engines. The list is topped by the A 250 two-litre turbo petrol, with 224 horsepower and acceleration of just over 6 seconds from 0-100 km/h. It is followed by the A 200, powered by the new 1.33-litre petrol engine, jointly developed with the Renault-Nissan group. It has 163 hp and two of the cylinders can be turned off when they are not needed.

And, finally, the car which we think will be most sought after in Bulgaria - the A 180 diesel. What

you get here is the familiar 1.5 dCi with 116 hp – an engine you will find in another half dozen brands, starting with Infiniti and ending with Dacia.

THE MOST POWERFUL ENGINE is mated with Mercedes's seven-speed automatic. The two others also have a seven-speed dual clutch transmission, but developed by Gertag. Both work smoothly and surely, although not stunningly.

The Stuttgart engineers also did a lot of testing in the wind tunnel, as a result of which the aerodynamic drag coefficient is only 0.25 – a record for a hatchback, if we're not mistaken.

ON THE ROAD, THE A-CLASS achieves a surprisingly good mix of comfort and stability. The suspension feels soft, but the lean in the curves is absolutely imperceptible – at least in the well-equipped versions, which have a multi-link suspension in the rear. The base models will have a torsion beam.

But the truth is that even the most powerful version does not put you in an adventurous mood. The steering does not seem all that direct. With regard to dynamics and sporty feel, the BMW 1 Series and the Audi A3 are definitely superior. But as regards intelligence and technology, the difference between them and the A-Class is like between the Nokia you had at school and the iPhone X.

ABOVE ALL, THIS CAR has all the driver assistance systems you'll also find in last year's S-Class. But they are even more sophisticated. It can start and stop by itself in a traffic jam.

You can take your hands off the wheel and the car will turn by itself and slow down before a crossing. But meanwhile it will urge you to put your hands back on the wheel, and if you don't do so for a while, it will turn on the emergency lights and stop smoothly.

You don't have to overtake on the motorway. All you have to do is switch on the turn signal. The A-Class will assess the situation, choose the right moment, change to the left lane and overtake the car in front all by itself. Then you only have to give a right turn signal and the car will return to its lane.

WITH SO MANY DRIVE ASSISTS you'll have more time left to pay attention to the interior, which is certainly worth it: high-end materials, elegant design and two 10-inch touchscreens for devices and multimedia. Joined under one glass lid, they simply change the standards in this class. And below them, the crowning glory: the MBUX infotainment system.

Now that's really revolutionary: artificial intelligence you can talk to, which understands English even when spoken with a Bulgarian accent, and which is constantly learning from communicating with you. No need to press any buttons – just say Hi, Mercedes, and the system is at your disposal. Nor do you have to memorize any complicated commands. Just say you need a drink and it will show you the closest bars. And then feed your choice into the navigation system. Or say you feel hot and it will switch on the air conditioning.

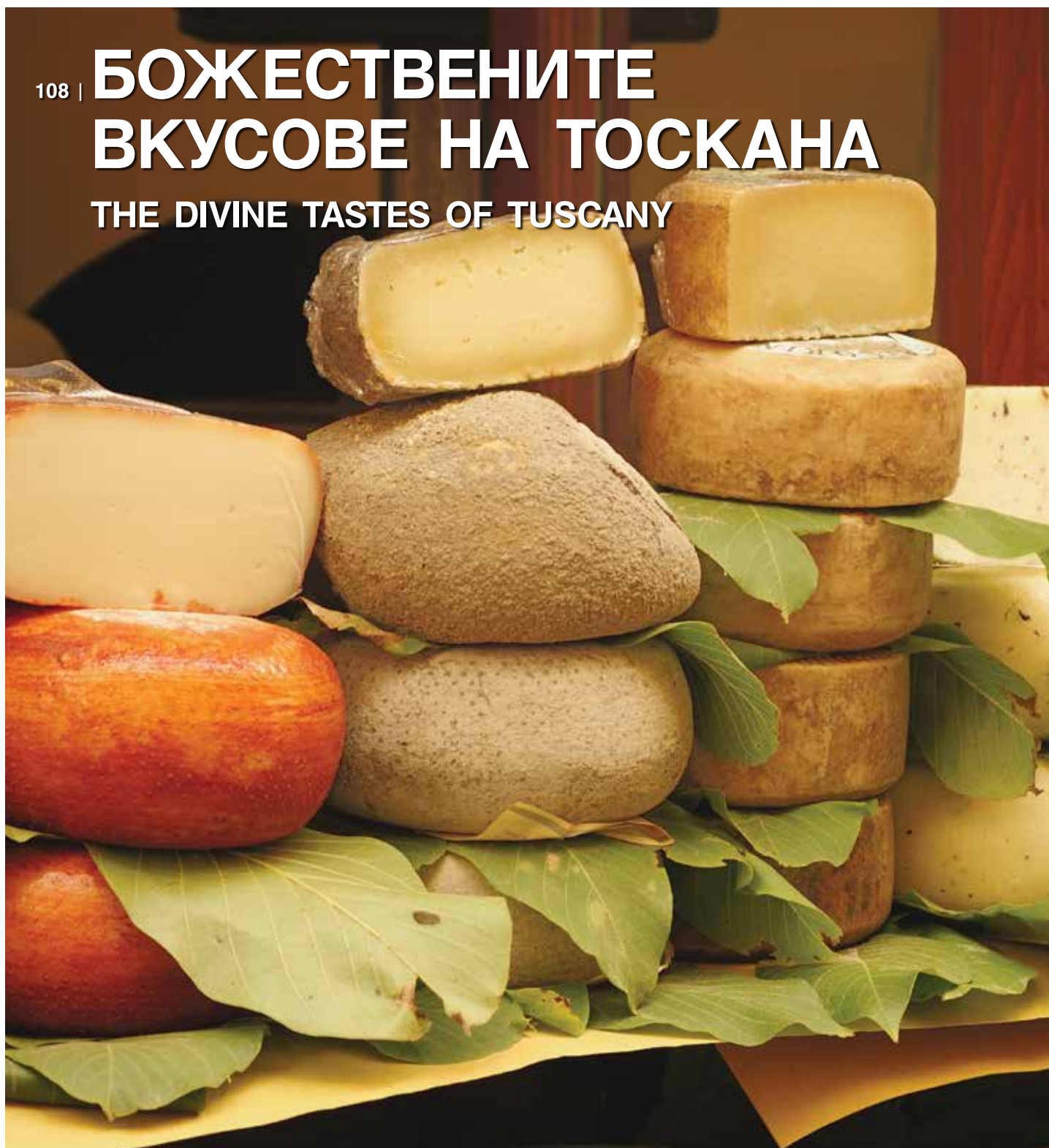
SOUNDS LIKE THE DERNIER CRI from Silicon Valley. But this innovative system was actually created at 90 Tsarigradsko Shose Blvd. in Sofia, in the Bulgarian office of Visteon.

In short, the new A-Class is handsome, comfortable, technological and even evokes patriotic pride. It has only one visible drawback: the price. We still don't have the price lists for Bulgaria, but in Germany the petrol base model stats at 30,000 euros. The diesel costs 32,000 euros, and the most powerful petrol 36,000 euros. This doesn't sound too bad. But most of the impressive systems are extras – and they are by no means cheap. Effortlessly, you can easily raise the bar to over 50,000 euros. And blow the entire family budget on a compact hatchback. The only consolation is that if your better half should leave you in indignation, at least you'll have someone to talk to. Good Night, Mercedes. ■

108 | **БОЖЕСТВЕНИТЕ
ВКУСОВЕ НА ТОСКАНА**

THE DIVINE TASTES OF TUSCANY

89 | **СПАСЕНА, НО ЗАБРАВЕНА**
SAVED BUT FORGOTTEN

102 | **ОТ ПАРИЖ С ЛЮБОВ**
FROM PARIS WITH LOVE

АФИШ

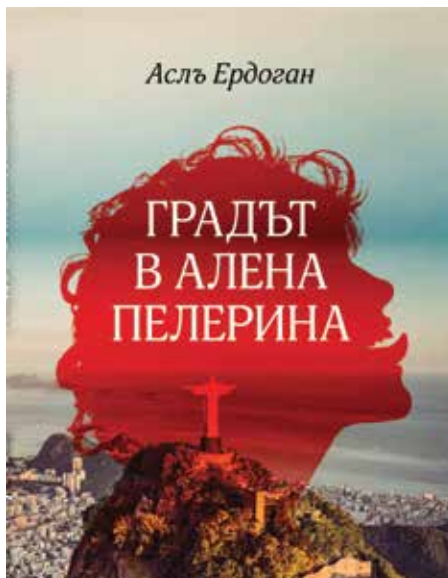
Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
май

КЛАСИКА

АРЕНА ДИ ВЕРОНА КВАРТЕТ // Българското председателство на Съвета на Европейския Съюз е причина в София да свири прочутият кuartет, поставил си за цел да пренесе на камерна сцена атмосферата на знаменития хилядолетен амфитеатър във Верона. Концертът, който включва творби на Джузепе Верди, Стефан Драгостинов и Михаел Публих, е под диригентството на Владимир Кираджиев и със специалното участие на Михаел Публих (пиано) и Рафаел Джениер (ударни).

28 май, Зала България, София

КНИГА

ГРАДЪТ В АЛЕНА ПЕЛЕРИНА // Аслъ Ердоган е от мнозината турски интелектуалци, неудобни на настоящия режим в страната и доскоро беше в затвор без право за напускане на страната. Романът ѝ „Градът в алена пелерина“ излиза на български 20 години след издаването си, когато завладява родната ѝ страна с историята на Йозгур, която се опитва да оцелее без пари в Рио де Жанейро. Личната ѝ история се разкрива постепенно на фона на незавършения ѝ роман с главен герой бразилския мегаполис.

Издателство "Парадокс"

КОНЦЕРТ

ROGER WATERS // 5 години след концерта си от турнето The Wall Live на стадион „Васил Левски“, Роджър Уотърс пристига с ново шоу. По думите му Us + Them ще включва 80 % стари песни и 20 % - композиции от новия му албум Is This the Life We Really Want?, който е приет възторжено от музикалните критици. Уотърс е по-енергичен от всякога и обещава концертът да е мащабен, с мултимедия и много ефекти.

4 май, Зала Арена Армеец, София

EN

CLASSIC

ARENA DI VERONA QUARTET // The Bulgarian Presidency of the Council of the European Union is the reason due to which the famous quartet will be performing in Sofia, it having the ambition to transfer to the chamber stage the atmosphere of the famous millenary amphitheatre in Verona. The concert, which includes works by Giuseppe Verdi, Stefan Dragostinov and Michael Publig, is under the baton of Vladimir Kiradzhiev and with the special participation of Michael Publig (piano) and Rafael Jenner (percussion instruments).

28th of May, Bulgaria Hall, Sofia

BOOK

THE CITY IN CRIMSON CLOAK // Asli Erdoğan IS ONE OF THE MANY Turkish intellectuals, inconvenient for the present regime in the country, and until recently she was in jail without a right to leave the country. Her novel "The City in Crimson Cloak" is being published in Bulgarian 20 years after its publishing, when it overwhelmed her native country with the story of Özgür, who is trying to survive without money in Rio de Janeiro. Her personal story is gradually unveiling against the backdrop of her unfinished novel with its protagonist being the Brazilian megalopolis.

"Paradox" publishing house

CONCERT

ROGER WATERS // 5 years after his concert from "The Wall Live" tour at the "Vasil Levski" stadium, Roger Waters is arriving with a new show. He says Us + Them will include 80% old songs and 20% - compositions from his new album "Is This the Life We Really Want?", which is enthusiastically welcomed by the music critics. Waters is more energetic than ever and promises the concert to be a large-scale one, with multimedia and lots of effects.

4th of May, Arena Armeets Hall, Sofia

Events and
things that
will be
discussed in
May

POSTER

ОПЕРА

ЛУД ГИДИЯ // В две поредни вечери Русенската опера гостува на сцената на Софийската – на 10 май с „Турандот“ на Пучини, а на 11-и – с „Луд гидия“ на Парашкев Хаджиев. Представлението отбелязва 100-годишнината на либретиста си Иван Генов, използвал за вдъхновение едноименната поема на Пенчо Славейков. Класика и български фолклор се преплитат, за да пресъздадат драматичната история на гусларя Илия, красивата Зорница и доблестния Осман бей.

11 май, Софийска опера и балет, София

КИНО

ОСТРОВЪТ НА КУЧЕТАТА // Всеки филм на Уес Андерсън е очакван от фенове и киномани с трепет. Защото е ясно, че ги очаква неочаквана история, пъстра кинематография и чудати герои, които запазват доброто в себе си при всякакви обстоятелства. Стоп моушън анимацията разказва за момче, заминало за Япония, за да гири изгубеното си куче. Ако не бъде дублиран, очаквайте гласовете на Брайън Кранстън, Едуърд Нортън, Бил Мъри, Скарлет Йохансон, Франсес Макдорманг.

От 11 май по кината

ЛАТИНО

ROBERTO FONSECA // Звездата на Роберто Фонсека изгрява, след като се включва в оркестъра на Buena Vista Social Club. Днес той е един от най-значимите латино джаз пианисти, а албумът му ABUC (CUBA наобратно) е номиниран за „Грами“ за най-добър албум за 2017 г. Точно композициите от него ще представи на двата поредни концерта в София заедно с басиста Янди Мартинес и барабаниста Рамсес Родригес.

10 май, Sofia Live Club, София

EN

OPERA

LUD GIDIYA // In two consecutive nights the Ruse Opera is a guest on the stage of the Sofia Opera and Ballet - on the 10th of May with Puccini's "Turandot", and on the 11th - with Parashkev Hadzhiev's "Lud Gidiya". The performance celebrates the 100th anniversary of its librettist Ivan Genov, who used the homonymous poem by Pencho Slaveykov as inspiration. Classical music and Bulgarian folklore are intertwined, in order to recreate the dramatic story of the rebec player Iliya, the beautiful Zornitsa and the valiant Osman bey.

11th of May, Sofia Opera and Ballet, Sofia

CINEMA

ISLE OF DOGS // Each of Wes Anderson's films is thrillingly anticipated by fans and cinefiles. Because it is clear that an unexpected story awaits them, as well as a variegated cinematography and fanciful characters who are keeping the good in them under any circumstances. The stop motion animation relates a story about a boy who departed for Japan in order to seek his lost dog. If it is not dubbed, you may expect the voices of Bryan Cranston, Edward Norton, Bill Murray, Scarlett Johanson, Frances McDormand.

In cinemas 11th of May

LATIN MUSIC

ROBERTO FONSECA // Roberto Fonseca's star rose after he joined the orchestra of Buena Vista Social Club. Today he is one of the most significant Latin jazz pianists, and his album ABUC (CUBA in reverse) is nominated for a Grammy Award for best album of 2017. Precisely the compositions from it is what he will present at the two consecutive concerts in Sofia along with the bassist Yandi Martínez and the drummer Ramses Rodriguez.

10th of May, Sofia Live Club, Sofia

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / ВЪЗ: КРИСТИНА НИГОХОСЯН

Рязко повишаване на цената на земеделската земя у нас

Възстановяването в реални граници и увеличеното търсене са двата основни фактора за тенденцията.

Следете бизнес трендовете онлайн:

bloombergtv.bg

facebook.com/BloombergTVBG

**Bloomberg
TV Bulgaria**

Спасена, но забравена

Уникалната църква на Лютиброд помни героичната съпротива на Шишмановци. Но днес почти никой не помни нея самата

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА

За две години в поредицата "Угасващи съкровища" телевизия Bulgaria ON AIR показва над две дузини средновековни църкви и манастири, оставени на разрухата.

Някои от тези места - до едно безценни съкровища на българската култура, вече дори не съществуват. Чувал цимент или набързо скован дъсчен покрив можеха да ги спасят поне временно, докато дочакат по-компетентна намеса.

Но печалната истина е, че понякога опазването на материалната им страна съвсем не е достатъчно.

ДНЕШНОТО НИ ПЪТУВАНЕ ни отвежда в село Лютиброд, на северния край на Ис-

кърското дефиле, в една от най-красивите местности на България.

Мястото е обитавано още от Античността, а в ранното средновековие тук е имало град, наречен Коритен. Най-любопитната останка от него е една късноримска базилика, построена вероятно през V век и после преустроена поне два пъти. След детайлните разкопки през 60-те години обаче и тя дълго е изоставена на стихии и бурените.

НО ПО-ИНТЕРЕСНА ЗА НАС Е съседната църква - Свети Георги или Света Троица, зависи на кой изследовател се доверите. Този храм е чувствително по-млад от дру-

гия, но пак е на почти хиляда години. Професор Петър Мутафчиев, който го изследва в началото на миналия век, го датира към края на XII век. По-горният слой стенописи вътре е датиран към края на XIV, непосредствено преди османските нашествия. Специфичните му архитектурни особености напомнят госта за несებърската "Свети Йоан Кръстител".

ОЩЕ ПРЕЗ 1927 година мястото е обявено за народна старина, а през 1965 с указ е провъзгласено за паметник на културата от национално значение, под специалната опека на държавата. Специалната опека обаче не е включвала покрив - дълги години ►

► безценните фрески са прекарвали под открито небе.

Днес от тях са оцелели само няколко фрагмента, тежко увредени и съсипани от вандалски надписи.

ВСЪЩНОСТ ДНЕС ТОЗИ ХРАМ вероятно щеше да изглежда точно като по-древния си съсед - само ниски каменни очертания там, където някога са били стени. За късмет преди няколко години група ентузиастични хора решават да го спасят и създават специално сдружение за целта. С техните усилия и с даренията на спонсори църквата е постегната и е с нов покрив. Малкото оцелели фрески са реставрирани. Тази малка постройка, която помни отчаяната и героична епоха на Иван Шишман, ще оцелее за поне още едно-две поколения.

ВЪПРОСЪТ Е САМО ДАЛИ на тези поколения ще им пука. Неслучайно ви показваме фреските по няколко снимки на сдружението "Историческа пробуда". Така и не успяхме да влезем в храма, защото ключът, оставен за съхранение в селото, междувремето се е загубил. Което достатъчно ясно показва колко голям е хорският интерес към него.

Въпреки че днес околностите на църквата са старателно разчистени и тя е съвсем лесно достъпна от оживения път през дефилето. Сдружението има планове да построи модерен посетителски център и може би това ще промени нещата. Защото без хората и най-ценната, и най-добре опазената старина е просто купчина камъни. ■

Saved, but Forgotten

Lyutibrod's unique church remembers the heroic resistance of the Shishman dynasty. But hardly anyone remembers the church itself

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA

For two years, the Fading Treasures series on Bulgaria ON AIR Television has shown over two dozen mediaeval churches and monasteries, left to perish.

Some of these places – all of them invaluable treasures of Bulgarian culture – do not even exist any longer. A bag of cement or a hastily put up wooden roof could save them at least temporarily, while waiting for more competent intervention.

But the sad truth is that sometimes this type of preservation is simply not enough.

TODAY'S TRIP takes us to the village of Lyutibrod, situated in the northern end of the Iskar Gorge, in one of Bulgaria's most beautiful localities.

The place has been inhabited ever since antiquity, and in the early Middle Ages there was a town here, called Koriten. The most interesting remains of it is a late Roman basilica, probably built in the 5th century and later reconstructed at least twice. But after extensive excavations in the 1960s, it was long left at the mercy of the elements and nature.

OF GREATER INTEREST TO US, however, is the neighbouring church – St. George or Holy Trinity, depending on which researcher you trust. This church is much younger than the other one, but it is still almost a thousand years old. Prof. Peter Mutafchiev, who studied it in the early 20th century, dated it to the end of the 12th century. The uppermost layer of the murals inside the church dates from the end of the 14th century, just before the Ottoman invasions. Its specific architectural features remind of the Church of St. John the Baptist in Nesebar.

ALREADY BACK IN 1927 the site was declared a national antiquity, and a decree of 1965 made it a cultural monument of national importance, under the special care of the state. But the latter did not include a roof and for years the invaluable murals were exposed to the open sky. Of these, only a few fragments remain today, severely damaged and ruined by graffiti.

IN FACT, TODAY THIS CHURCH would probably look exactly like its older neighbour – now only the odd stone shows where its walls once rose. Fortunately, a few years ago a group of enthusiasts decided to save it and set up a special association for the purpose. With their efforts and the donations of sponsors, the church was patched up and got a new roof. The few surviving murals have been restored. This small building, a witness to the desperate and heroic age of Tsar Ivan Shishman, will survive for at least a couple of generations more.

THE ONLY QUESTION IS whether these generations will care about it. It is not for nothing that we are showing you photos of the murals taken by the Historical Awakening Association. Regrettably, we were unable to go inside the church, because the key left for safekeeping in the village has been lost. Which clearly shows how little interest people have in it. And this despite the fact that the area around the church has been carefully cleared to make it easily accessible from the busy road through the gorge. The Association plans to build a modern visitor centre in the hope that this will change things. For without people, even the most valuable, and the best preserved antiquity is just a pile of stones. ■

Нова Dacia Duster

Гордост без
предразсъдъци

от **21 990** лв. с ДДС
Заними се за местграйв
на dacia.bg

Среден разход на гориво: от 4,4 до 7 л/100 км.
Емисии на CO₂ при смесен цикъл: от 115 до 158 г/км.
Снимката е илюстративна.

СЛЪНЧЕВИ КАПАНИ

Лятото е почти тук: какво трябва да знаем за ползите и опасностите от живота на открито

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Дори и децата знаят, че не трябва да стоят прекалено дълго на лятното слънце. Възрастните също са наясно с опасностите, които носи звездата в центъра на слънчевата ни система, но като че се сещат да вземат мерки срещу лъчите ѝ, когато нещата загрубят. Колко често сте проверявали бенките си при дерматолог например? Знаете ли, че трябва да го правите преди летния сезон и морската си отпуската, за да може да забележите евентуални изменения след това? Какъв слънцезащитен фактор трябва да ползвате и каква е разликата между UVB и UVA лъчите? Как да разпознаете злокачествено петънце? Нека се опитаме да отговорим на тези въпроси.

ЛУНИЧКИ, БЕНКИ И ПЕТЪНЦА

Ако вече сте се консултирали с дерматолог, топката е във вашето поле. На вас остава отговорността да наблюдавате кожата си и дали обичайните петънца и белези по нея се променят. Нормалните лунички например са светли или тъмнокафяви с ясно и равно очертание и обичайно се появяват по кожа, която често е излагана на слънце. През зимните месеци избледняват. Ако обаче забележите много лунички, концентрирани на малка площ кожа, означава че сте предозирали с UV лъчи. Такива места са раменете и горната част на гърба. Наблюдавайте с повишено внимание и петна от слънцето, които са по-големи от гумичка на молив и са тъмнокафяви – меланомата може изглежда по този начин.

Бенките са друг индикатор, който може да ви покаже наличието на проблем. Здравата бенка е хомогенна на цвят, (тъмно или светло кафява, или пък червеникаво-розова) с ясни и симетрични контури. Когато е някакъв друг цвят или дори повече от един цвят, е време за посещение при дерматолог. Ако сте със светла кожа,

трябва да внимавате за появата на участъци от кожата, които на пипане са нежни и гладки като оризова хартия, или пък са като коричка. Всеки подобен участък на лицето, скалпа, устните, задната част на ръцете, врата или раменете може да бъде случай на актинична кератоза – заболяване, което може да прогресира към карцином. Топлината, потта и слънчевите лъчи са причина за появата на пъпчици при някои хора. Това е съвсем нормално, стига те да изчезнат за няколко дни. Ако забележите обаче пъпка, която не изчезва повече от месец, може да става дума за образуване от раков характер. Такива могат да се окажат и грапавини по скалпа, които напомнят бенки, не изчезват и са болезнени. Обикновено този тип карциноми се откриват на по-късна фаза заради „скритото“ си местоположение. Дланите и стъпалата не са толкова скрити, но пък често убягват от вниманието ни, когато преглеждаме кожата си за изменения. Ако забележите кафяв или черен белег под нокътя на палеца на ръката или крака, особено ако се увеличава и не изчезва в рамките на месец-два, най-добре се консултирайте със специалист. Може да става дума за рак на кожата, наречен подножътна меланом. Всяка пигментация по гланите и стъпалата, която е по-голяма от точица, трябва да бъде проверена.

КАК ДА СЕ ПРЕДПАЗИМ?

Съкращението от Sun Protection Factor (слънцезащитен фактор) показва доколко даден козметичен продукт предпазва кожата от UVB лъчите – онези, които засягат повърхностния слой на кожата, като допринасят за бронзов тен, но и за изгаряния. Парадоксалното е, че колкото повече се увеличава факторът, толкова по-малко расте самата слънцезащита. Фактор 15 блокира 93% от UVB лъчите, фактор 30 – 97 %, а фактор 50 – ►

НОВИНИТЕ НЕ ЧАКАТ

Затова ние започваме по-рано

ON
AIR
БЪЛГАРИЯ

централна емисия 18:30
късна емисия 21:30

www.bgonair.bg

Sun Traps

Summer is almost here: what should we know about the benefits and dangers of living outdoors

By KRISTINA NIGOHOSEYAN / Photography SHUTTERSTOCK

Even children know that they shouldn't stay in the summer sun for too long. Adults are also aware of the dangers, which the star in the centre of our solar system entails, but as if it occurs to them to take measures against its rays, when things get rough. How often have you checked your moles at a dermatologist for example? Do you know that you have to do that before the summer season and your seaside vacation, in order to be able to notice eventual changes afterwards? What sun protection factor should you use and what is the difference between UVB and UVA rays? How to discern a malignant spot? Let us try to answer these questions.

FRECKLES, MOLES AND SPOTS

If you have already consulted a dermatologist, the ball is in your court. You are left with the responsibility to watch your skin and if the usual spots and marks on it are changing. Normal freckles for example are light or dark brown with a clear and even border and they usually appear on skin which is often exposed in the sun. During the winter months they are fading. But if you notice a lot of freckles, concentrated on a small area of skin, this means that you have had an over dosage of UV rays. Such places are the shoulders and the upper part of the back. Also watch with increased attention spots from the sun that are larger than a pencil eraser and are dark brown - melanoma may look like that. Moles are another indicator, which may show you the presence of a problem. The healthy mole is homogenous in colour, (dark or light

brown, or reddish-pink) with clear and symmetrical borders. When it has some other colour, or even more than one colour, it is time to visit a dermatologist. If your skin is fair, you must watch out for sections of the skin, which are tender and smooth as rice paper to the touch or are crust-like. Any such section on the face, scalp, lips, back side of the hands, neck or shoulders may be a case of actinic keratosis - a disease which may progress towards a carcinoma. Heat, sweat and sunlight are a cause for the appearance of pimples in some people. This is absolutely normal, as long as they heal in a few days. But if you notice a pimple that does not disappear for more than a month, we may be speaking of a cancerous growth. Asperities on the scalp that resemble moles, but do not disappear and are painful may also turn out to be such a thing. Usually this type of carcinomata are discovered at a later stage due to their "hidden" location. The palms and the soles are not so hidden, but they often escape our attention, when we are inspecting our skin for changes. If you notice a brown or black mark under the nail of your hand or foot, especially if it is increasing and is not disappearing within a month or two, it would be best to consult a specialist. We may be speaking of a skin cancer, called subungual melanoma. Any pigmentation on the palms and soles, which is bigger than a fleck, must be checked.

HOW TO PROTECT OURSELVES?

The abbreviation of Sun Protection Factor shows the extent in which a certain cosmetic product is

protecting the skin from the UVB rays - the ones that are affecting the top layer of the skin, contributing to a bronze tan, but also to sunburn. The paradoxical thing is that the more the factor increases, the less the sun protection itself grows. Factor 15 is blocking 93% of the UVB rays, factor 30 - 97%, and factor 50 - 98%. Dermatologists advise adhering to products with a factor of 30 - if you apply it in the necessary amount and during the necessary period of time, it will optimally protect you. What you need is approximately a teaspoon for each of the following; your face, neck, each of your arms and legs, and for the body - 2 teaspoons per each side. Apply it anew every two hours, if you are at the beach or by the pool, as well as after each immersion in water.

The type A ultraviolet rays have a longer wavelength and are not causing instantaneous redness or pain. They reach deep within the cells, attacking their DNA and causing mutation-like changes - premature aging, pigment spots and malignant melanomas. In contrast to UVB, which are strongest during the summer in the hours of the day that have the most light, UVA rays are damaging the skin throughout the year, no matter if it is sunny or cloudy. The popular brands of sunscreen screens do not offer protection against them and you should look for a label, inscribed "broad spectrum of protection against UVA/UVB".

Besides the division of sun protection cosmetic products into acting against UVA, UVB or UVA/UVB, they are also divided into physical and chemical ones, depending on their composition and method of operation. Physical protection has zinc oxide and titanium dioxide in its composition, which are remaining on the surface of the skin and are blocking the UV rays. The chemical one has a longer list of ingredients, part of it including the not particularly pleasant oil derivatives, paraffins and parabens. It absorbs the harmful sun radiation and transforms it into heat. For more sensitive skins dermatologists advise the use of the first type of sun protection.

THE BENEFITS OF THE SUN

Vitamin D or "the sunshine vitamin" is a fat-soluble vitamin, also known by the name calcitriol. It is responsible for the calcium and phosphorus metabolism in the body and the building up of bones. Latest research is showing that with an intake of a larger quantity of vitamin D the risk of colorectal cancer, pancreatic cancer, lung cancer, as well as breast cancer is reduced. On the grounds of these data many physicians insist on increasing the recommended daily allowance. Another of their arguments is that the use of sun protection products reduces the formation of vitamin D. Be in no hurry throwing away your sunscreen cream - it is enough if the uncovered parts of the body are exposed to sunlight for between 5 and 30 minutes without sun protection 2 times per week between March and October. During the rest of the time you may take it as a food supplement, after consulting your general practitioner. ■

Дерматологична клиника Дерма Вита повече от 16 години предоставя на своите пациенти най-доброто от световните тенденции в естетичната медицина, утвърдени технологии и апаратури и висок професионализъм. Дерма Вита ще върне младежкото Ви излъчване с филъри и ботокс поставени от един от най-добрите дерматолози в България, д-р Катя Паскова.

Клиниката предлага най-модерните апарати за моделиране на тяло и лице, като световния №1 HIFU апарат за стягане на тялото и контуриране на лицето - Ultraformer III, замразяване на мазнините, което може да намали обиколката с до 2,5см. - с Clatuu и единственият апарат, който едновременно третира всички причинители на целулита - UNISON.

Единствено в Дерма Вита ще откриете високотехнологичния апарат за микроиглена радиочестота - Vivace, който стимулира колагена, избистря тена и премахва несъвършенствата. Може да направите неоперативна блефаропластика с плазма-технология, безболезнена високоефективна лазерна епилация и да решите вашия дерматологичен проблем, при най-добрите специалисти.

Съвършена красота от глава до пети на най-доброто място!

Derma Vita Clinic

Dermatological clinic Derma Vita for more than 16 years provides its patients with the best of the world trends in aesthetic medicine, established technologies, equipment and high professionalism. Derma Vita will return your youthful show with fillers and botox placed by one of the best dermatologists in Bulgaria, dr. Katya Paskova.

The clinic offers state-of-the-art body and face modeling devices, such as the world's №1 HIFU Body Tightening and Face Contouring - Ultraformer III, fat freezing, which can reduce the circumference up to 2.5 cm. - with Clatuu and the only device that simultaneously treats all cellulite causes - UNISON.

Only in Derma Vita you will find Vivace, the micro-needle radiofrequency, which stimulates collagen, clarifies the complexion and removes imperfections. You can make non-surgical blepharoplasty with plasma-technology, painless highly effective laser epilation and solve your dermatological problem with the best specialists.

Perfect beauty from head to toe in the best place!

КАК ДА РАЗПОЗНАЕМ „ЛОШАТА“ БЕНКА HOW TO DISCERN THE „BAD“ MOLE

Дерматолозите са измислили лесното за запомняне правило на "A B C D E", за различаване на нормалната бенка от меланом:

A за асиметрия - бенките са овални и симетрични, меланомите - с неправилна форма.

B за граница (border) - бенките имат добре очертан контур, при меланомите границите са неясно очертани и назъбени.

C за цвят (color) - бенките имат хомогенен, от светло до тъмнокафяв цвят. Черно-син или различен цвят в различните ъ части са сигнал за опасност.

D за диаметър - бенките обикновено са по-малки от 6 милиметра, меланомите - по-големи.

E за надигане (elevation) и уголемяване (enlargement) - ако някоя от бенките започне да се уголемява, прокръвява, да образува коричка, е време за посещение при онкодерматолог.

Dermatologists have devised the easy to remember rule of "A B C D E", for discerning a normal mole from a melanoma:

A for asymmetry - moles are oval and symmetrical, melanomas - with an irregular shape.

B for border - moles have a well outlined contour, with melanomas the borders are indistinctly outlined and jagged.

C for colour - moles have a homogenous, light to dark brown colour. Blackish-blue or a different colour in its various parts are a signal for danger.

D for diameter - moles are usually smaller than 6 millimetres, melanomas - larger.

E for elevation and enlargement - if any of the moles starts to enlarge, bleed, form a crust, it is time to visit an oncodermatologist.

► 98 %. Дерматолозите съветват да се придържате към средства с фактор 30 – ако го нанасяте в нужното количество и през необходимия период от време, той ще ви предпази оптимално. Необходимо е да е приблизително по една чаена лъжичка лосион за лицето, врата, всяка ръка и крак, а за тялото – по 2 от всяка страна. Нанасяйте го наново на всеки два часа, ако сте на плажа или до басейна, както и след всяко къпане.

Ултравиолетовите лъчи тип А са с по-голяма дължина и не предизвикват моментално зачервяване или болка. Те проникват в дълбочината на клетките, като атакуват тяхната ДНК, като предизвикват подобни на мутации промени – преждевременно старее, пигментни петна и злокачествени меланоми. За разлика от UVB, които са най-силни през лятото в най-светлите часове на денонощието, UVA лъчите увреждат кожата през цялата година независимо от това дали е слънчево или облачно. Масовите марки слънцезащитни кремове не предпазват срещу тях и трябва да търсите етикет с надпис „широк спектър на защита срещу UVA/UVB“.

Освен на такава, действаща срещу UVA, UVB или UVA/UVB, слънцезащитната козметика се дели и на физическа и химическа в зависимост от състава, и метода си на действие. Физическата защита има в състава си цинков оксид и титаниев диоксид, които остават на повърхността на кожата и блокират UV лъчите. Химическата има по-дълъг състав, като част от него включва не особено приятните петролни деривати, парафини и парабени. Тя абсорбира вредните лъчи и ги превръща в топлина. За по-чувствителни кожи дерматолозите препоръчват първия вид слънцезащита.

ПОЛЗИТЕ ОТ СЛЪНЦЕТО

Витамин D или „слънчевият витамин“ е мастноразтворим витамин, познат и под името калцитриол. Отговорен е за калциево-фосфорната обмяна в организма и изграждането на костите. Последни изследвания показват, че при прием на по-голямо количество на витамин D се намалява риска от рак на дебелото черво, панкреаса, белите дробове, както и от рак на гърдата. На базата на тези данни много лекари настояват за увеличаване на препоръчителната дневна доза. Друг техен аргумент е, че използването на слънцезащитни продукти намалява образуването на D. Не бързайте да захвърляте крема си против слънце - достатъчно е откритите части на тялото да са изложени от 5 до 30 минути на слънце без слънцезащита 2 пъти седмично между март и октомври. В останалото време може да го приемате като хранителна добавка, след като се консултирате с общопрактикуващия си лекар. ■

Ипотечен кредит **ДОМ ЗА ТЕБ**

*От Вкъщи
по-хубаво няма!*

- С ниски лихви
- Честен подход и прозрачни условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

Graffit Gallery Hotel

Knyaz Boris I Blvd. 65, Varna 9000, Bulgaria
phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

МАЙСКИ ПРАЗНИЦИ*

Двойна стая – **92.00 евро**

Единична стая – **85.00 евро**

*Настоявяване в по-висок клас стая Exclusive *Закуска *СПА услуги

*Повече информация на www.graffithotel.com

Валидност на офертата: 01.05. – 31.05.2018

MAY SPECIAL DEAL**

DBL room – **92.00 EUR**

SBL room – **85.00 EUR**

**Upgrade in Exclusive Room **Breakfast **SPA Services

**More information at www.graffithotel.com

Validity of the offer: 01.05. – 31.05.2018

THE BAY - BEACH, FISH & BBQ... WHERE THE SKY KISSES THE SEA!

Sts. Constantine and Helena Resort +359 887 003 003 www.thebay.bg

The Bay
-fish & bbq-

С поглед към твоето бъдеще

Пенсионно осигуряване

Животозастраховане

Общо и здравно застраховане

В куфара на Петър Коев

Петър Коев е мениджър на Sofia Live Club - най-представителния клуб за жива музика в София, който през май ще отбележи деветата си годишнина. Нещата, без които не тръгва на път:

Телефон - най-обикновен. Наричам го моя "аналогов органайзер" - в него е записана програмата на клуба за цялата година.

Телефон, защото работата никога не спира. В момента ползвам Samsung.

Задължително книга. Последната бе "Свире-на арена" на Джо Таскър, една от най-добрите книги за височинен алпинизъм според самия Райнхолд Меснер. Обичам планината.

Карта. Понеже съм старомоден и не обичам разните GPS навигации, винаги вземам хартиена карта на мястото, където отивам, и с нея се разхождам и разглеждам.

Слушалки. Избрал съм Sennheiser, може би най-добрите.

И, разбира се, MP3 плейър. Сегашият ми е Sony. Напоследък слушам последния албум на Доминик Милър, който се казва Silent Light. Милър ми е много любим музикант, идвал е в Sofia Live два пъти и сега го очакваме за трети път на 12 май. ■

In the Suitcase of Petar Koev

Petar Koev is the manager of Sofia Live Club – the quintessential live music club in Sofia, which marks its 9th anniversary this May. The things he always travels with:

Notebook: an absolutely ordinary one. I call it my "analogue organiser" – the Club's programme for the whole year is recorded in it.

Smartphone: because work never stops. Currently I have a Samsung.

Book: a must. The last was Joe Tasker's Savage Arena, one of the best books about high mountain climbing, according to Reinhold Messner. I love the mountain.

Map: Because I'm old-fashioned and do not like the various GPS navigations, I always carry a paper map of the place where I'm going and use it for walks and sightseeing.

Headset: I've opted for Sennheiser, arguably the best.

MP3 player: I'm never without it. My current one is a Sony. Recently, I've been listening to Dominic Miller's latest album, called Silent Light. Miller is a favourite musician of mine, he's appeared at Sofia Live Club twice and we're expecting him for a third time on 12 May. ■

Samsnite

BY YOUR SIDE

ОТ ПАРИЖ С ЛЮБОВ

Какви са тайните на небрежната
френска елегантност тази пролет

Класическа черна рокля, бяла риза, кожено рокерско яке, бели джинси, балетни пантофки, червено червило – знаците на типичния френски стил са добре известни. Те обаче търпят някои вариации със смяната на сезоните, а през пролетта на 2018 французойките (и всички, които искат да се обличат като родени в Париж) добавят няколко неочаквани елемента. Ето някои от тях.

Stopped джинси. Моделът, чиято дължина свършва десетина сантиметра над кокалчето, е актуален в последните няколко години не само във Франция. Там обаче е носен основно с обувки на ток с цел да подчертае глезена и да издължи силуета, „скъсен“ от скъсената дължина. Изберете прави, клош или бели джинси с тази кройка.

Златни бижута. Светът може да залита по гигантски обеци и груби вериги, но в страната на Шанел класиката в бижутата остава на почит. Класическите златни халки и верижки с медальон се носят абсолютно с всичко и придават елегантност, която няма как да постигнете с пластмасов аксесоар от магазините за „бърза мода“.

Модел „прегърни ме“. Моментално си припомняме Бриджит Бардо в простичкия, но сексапилен модел и ни става ясно защо във Франция той никога не излиза от мода. Това лято може да ги видите не само в роклите, но и в топовете.

„Котешки“ очила. Моделът е особено актуален този пролетно-летен сезон, но не в класическия си, а в микро варианта си. Подхождайте внимателно с него, защото не отива на всеки.

Обувки на нисък ток. Високият не е достатъчно удобен, за да минете безпрепятствено през Монмартър, а балетните пантофки малко са ви омръзнали. На тяхно място идват обувките на нисък ток, с които сте елегантни, но и не си кривите краката. Забравете за черното и изберете такива в неутрален или пастелен цвят.

Кокетна чанта. Пазарските торби, в които може да поберете кутия обувки, никога не са били любими на французойките. Те предпочитат малки и средни модели, а през пролетта и лятото на 2018 залагат на светли чанти с интересни метални детайли в пастелни цветове. Или на любимата си кошница, разбира се. ■

- 1. Illesteva
- 2. Jennifer Meyer
- 3. BOYY
- 4. The Great
- 5. Isabel Marant Étoile

10.

11.

9.

12.

10.

FROM PARIS WITH LOVE

What are the secrets of the casual French elegance this year

The classic black dress, white shirt, leather biker jacket, white jeans, ballet slippers, red lipstick - the marks of the typical French style are well known. But they are subject to some variations with the changing of the seasons, and in the spring of 2018 the Frenchwomen (and everyone who wants to dress as if they were born in Paris) are adding a few unexpected elements. Here are some of them.

Cropped jeans. The model, the length of which ends around ten centimetres above the anklebone, is topical during the last few years not only in France. But there it is worn mainly with heeled shoes with the aim of accentuating the ankle and elongating the silhouette, "shortened" by the shortened length. Choose straight, flared or white jeans with this cut.

Golden jewellery. The world may be carried away with giant earrings and rough chains, but in Chanel's country the classic in jewellery remains highly esteemed. The classic golden rings and chainlets with a medallion are being worn with absolutely everything and are imparting an elegance which there is no way for you to achieve with a plastic accessory from the "fast fashion" shops.

"Hug me" model. We are instantly calling to mind Brigitte Bardot in the simple but sexy model and it becomes clear to us why it never goes out of fashion in France. This summer you may see it not only with dresses, but also with tops.

"Cat eye" glasses. The model is particularly topical this Spring/Summer season, but not in its classic, and rather in its micro variation. Tread carefully with it, because it does not suit everyone.

Low heel shoes. The high heels are not convenient enough for you to pass unhindered through Montmartre, and you got bored with the ballet slippers. Low heel shoes are taking their place, with them you are being elegant, but you are also not twisting your feet. Forget about the black and choose a pair in a neutral or a pastel colour.

Neat handbag. Shopping bags, in which you may fit a shoe box, were never the Frenchwomen's favourite ones. They prefer small and medium-sized models, and during the spring and summer of 2018 they are staking on light handbags with interesting metal details in pastel colours. Or on their favourite basket, of course. ■

11.

12.

- 6. Le Specs
- 7. Melissa Joy Manning
- 8. Sensi Studio
- 9. Alexander Wang
- 10. GANNI
- 11. Magda Butrym
- 12. Tabitha Simmons

Избери

пенсионните фондове **на**

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

защото **мечтите**
се нуждаят от **закрила.**

И не спирай.

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“: ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 г. КЪМ 31.03.2018 Г. – С 420 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1,2 МИЛИАРДА ЛЕВА УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН WWW.FSC.BG).
ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 г.

*Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.

С грижа за Вас!

1113 София, бул. Цариградско шосе 87, Клиентски център - тел.: 0700 11 322, e-mail: office@ccb-sila.com, www.ccb-sila.com

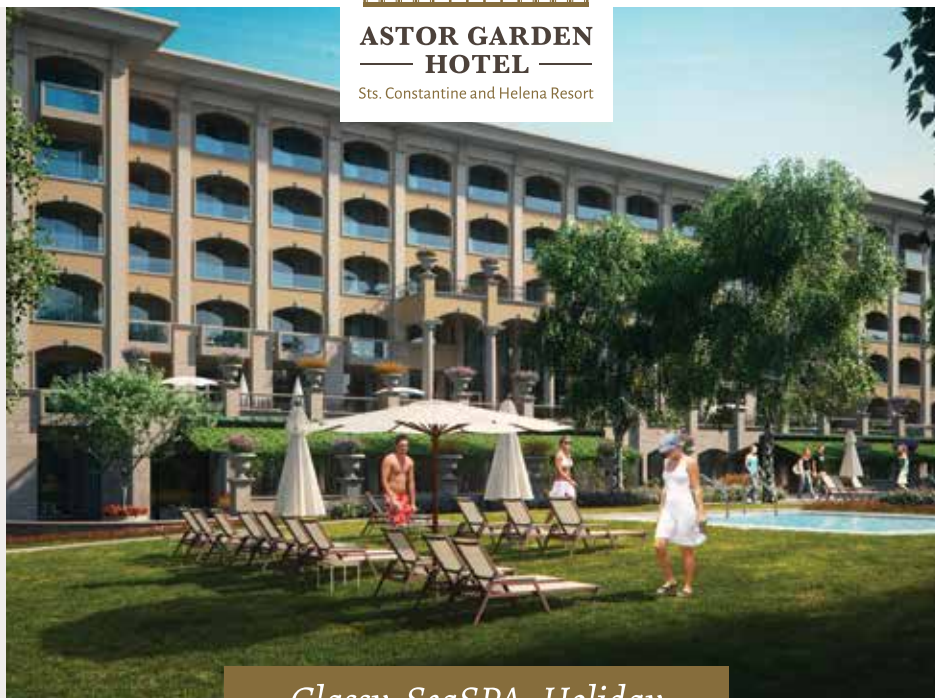

ASTOR GARDEN HOTEL

Sts. Constantine and Helena Resort

The brand spanning new 5-star Astor Garden Hotel in Sts. Constantine and Helena Resort welcomes its first guests in summer 2018. Enjoy your seaside holiday with stylish interior, stunning sea view and amazing garden. You'll only have to walk for a minute and you'll be on the beach or can visit the Aquahouse Thermal & Beach complex with SPA, Balneo and Wellness facilities.

OPENING DATE:
Summer 2018

Classy. SeaSPA. Holiday

For information, please contact:

T +359 52 81 77 70

e-mail: reservations@astorgardenhotel.com

www.astorgardenhotel.com

Астор Гардън е най-новият 5-звезден хотел в курорта Св. Св. Константин и Елена, който ще посрещне първите си гости през лято 2018. Насладете се на морска ваканция сред стилизиран интериор, забележителна крайбрежна панорама и градина. Само на няколко крачки е плажът и термалният комплекс Аквахаус Термал & Бийч, където можете да комбинирате почивката със СПА, Балнео и Уелнес.

ДАТА НА ОТВАРЯНЕ:
Лято 2018

BALCHIK, BULGARIA

Luxurious complex
FIRST LINE

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE- AND TWO- BEDROOM APARTMENTS
WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT
*INVESTMENT-CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE
AND A GREAT REPUTATION

Комплекс люкс с видове на море
ПЕРВАЯ ЛИНИЯ

**ЭЛИТНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО **ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ С
ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ **ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ
**ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ
И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

MY-HOME.BG

+359 885 190390 | +359 888 603351

Сан Джиминьяно
San Gimignano

Най-привлекателната кухня на Италия се основава на простотата и уважението към отделните продукти. И на зехтина, разбира се

Текст МАРГАРИТА СПАСОВА / Фотография SHUTTERSTOCK

БОЖЕСТВЕНИТЕ ВКУСОВЕ НА ТОСКАНА

Тоскана е най-известният регион на централна Италия, люлка на ренесансовото изкуство и култура, която се слави с традиции в политическата мисъл и банкерството. Но всъщност най-прочутата ѝ особеност днес е нейната кулинария.

Тайната на тосканската кухня е нейната простота и достъпност, стремежът да се запази същността на всеки продукт. Италианците наричат тази особеност *essenziale* – същността, главното. Тосканските кулинарни виртуози са равнодушни към външния вид на ястието и сдържат да подчертаят вкуса на основната съставка във всяко ястие *in purezza*, без примеси.

МНОГО ОТ ЯСТИЯТА СА заимствани от вкусната и питателна селска кухня. Широко се използват морски продукти, гъби и бобови култури, а също и дивечово месо (еленско и глиганско). Розмаринът, салвията, босилекът, естрагонът и чесънът придават неповторим аромат и вкус. Но самите тосканци признават, че основните продукти в тяхната кухня са хлябът и зехтинът. Безсолният тоскански хляб се отличава с великолепен аромат и се съчетава хармонично с божествените местни сирена, месни и зеленчукови ястия. Първокласният местен зехтин, с характерен зелен цвят, е задължителен елемент във всяко ястие. Типични специалитети са супата от леща с парченца месо от фазан, препечените филийки с пилешки пастет, бобената чорба от Сиена, дивечовото месо в сладко-кисел сос, пиле с маслини и пържен боб. Всички ястия се поднасят със знаменитите тоскански вина, които присъстват на масата със същата задължителност както хляба.

ИНТЕРЕСНА ОСОБЕНОСТ НА ТОСКАНА са кулинарните празници, които се устройват в чест на един продукт или ястие – като Празника на манатарката (*Sagra del Fungo Porcino*), празника на тортелините (*Sagra del Tortello*), празника на глизана (*Sagra del Cinghiale*). През ноември в Лука – великолепно съхранен средновековен град и родно място на Пучини – се провежда гастрономическата седмица на зехтина, а местността Лукезе се слави с най-хубавия зехтин в света. Местните туристически агенции предлагат еднодневни, вечерни и уикенд винно-гастрономически екскурзии в Тоскана, които са чудесен начин да се потопите в живописната красота на региона и същевременно да се насладите на разнообразните изтънчени вкусове на тосканските блюда и вина.

В ПРЕЛЕСТНАТА ФЛОРЕНЦИЯ, докато се любувате на съкровища

*An artistic place for
artistic people!*

Sofia, Bulgaria
10 Inzhener Ivan Ivanov Blvd.
+359 885 259 098,
E-mail: simona.central@abv.bg
www.hotelsimona.com

като църквата "Санта Кроче" или галерията "Уфици", не пропускайте да се подкрепите с някое „богатешко“ ястие като несравнимо вкусния бифтек по флорентински (bistecca alla fiorentina). Приготвя се от месото на едрата порода крави кианина, което се пече на скара или жарава, но без жив огън. Единствената подправка е едра морска сол. Друг популярен специалитет от трапезата на флорентинските благородници се приготвял от месата на домашна кокошка, токачка, свинско, наденица салсиче, говеждо и заешко месо, а в ловния сезон се добавя и дивеч. Бедните флорентинци се задоволявали с блюда от „петата четвъртина“ (тоест карантия) като чибрео – рагу от пилешки дреболии, което се сервира със зеленчуци на фурна, триппа – телешко шкембе със зеленчуци и ароматни треви, или фегателло – ястие от свински черен гроб.

Или пък се насладете на плато с прочутите тоскански сирена marzolino и bassellone, които се поднасят с нарязана круша и купичка мед. И чаша вино, естествено. Най-популярното тосканско вино е кианти - рубинено, ароматно и силно, сгушено в типичната плетена дамаджана. То се прави от сортовете грозде санджовезе, канайоло и малвазия. Най-реномираният продукт на тосканското винарство е Брунело ди Монталчино – чиято напълно заслужена слава, уви, се отразява и на цената му.

ПОСТРОЕНАТА НА ТРИ ХЪЛМА СИЕНА, южно от Флоренция, е ►

DENTAL CLINIC

EO Dent

И ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България.

Цялостна грижа – от избялване до имплантология, 3D-диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. Всичко това е реалност в дентални клиники ЕО Дент.

Много години опит, доверие и сигурност.

ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивката на Силвестър Сталоун и на още много други известни личности.

ПЪРВАТА БЪЛГАРО-НЕМСКА
ИМПЛАНТОЛОГИЧНО-ХИРУРГИЧНА
ДЕНТАЛНА КЛИНИКА

THE FIRST BULGARIAN-GERMAN
DENTAL SURGERY AND
IMPLANT CLINIC

EO DENT AND DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile – from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions – all this is a reality in the EO Dent dental clinics.

Many years of experience, confidence, and security.

EO DENT is the clinic that transformed Sylvester Stallone's smile – and many other celebrities, too.

www.eo-dent.com info@eo-dent.com EODent
мел./tel.: +359 888464666, +359 888615487, +359 884434363

THE DIVINE TASTES OF TUSCANY

Italy's most attractive cuisine is based on simplicity and respect for each ingredient. And olive oil, of course.

By MARGARITA SPASOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Tuscany is Central Italy's most famous region, cradle of Renaissance art and culture, well-known for political thinking and banking traditions. In fact, culinary is its most popular characteristic today.

The secret of the Tuscan cuisine is its simplicity and affordability, the ambition to preserve the essence of each ingredient. Italians call this peculiarity *essenziale* – the essence, the main thing. Tuscan cooking virtuosos are indifferent to the way the meal looks and insist on emphasizing on the flavour of the main ingredient in every dish in *purezza*, without mixes.

MANY OF THE DISHES ARE borrowed from the delicious and nutritious countryside cuisine. Seafood, mushrooms and legumes are used, as well as game meat (deer and wild boar). Rosemary, salvia, basil, tarragon and garlic add unique aroma and taste. Even Tuscan people admit that the main ingredients in their cuisine are bread and olive oil. The salt-free Tuscan bread is characterized with fantastic aroma and harmoniously combines with the divine regional cheeses, meat and vegetable dishes. The first-class local olive oil, in its characteristic green colour is an essential element in every dish. Typical specialties are the lentil soup with pieces of pheasant meat, toasts with chicken pate, Sienna beans soup, game meat in sweet-sour sauce, chicken with olives and fried beans. All dishes are served with the renowned Tuscan wines which are as obligatory at the table as the bread.

AN INTERESTING PECULIARITY OF TUSCANY are the food festivals organized in honour of an ingredient or a dish – like the Porcini Mushrooms Festival (Sagra del Fungo Porcino), the Festival of the Tortelli pasta (Sagra del Tortello), Festival of the Wild Boar (Sagra del Cinghiale). In November in Lucca – a wonderfully preserved medieval town and Puccini's birthplace – the gastronomic olive oil week takes place; the Lucchese region is famous for the best olive oil in the world.

Local travel agencies offer one-day, evening and weekend wine-gourmet trips to Tuscany that are a great way to get a real feel of the picturesque beauty of the region and at the same time to enjoy various exquisite tastes of Tuscan dishes and wines.

IN BEAUTIFUL FLORENCE, while enjoying treasures like the basilica of "Santa Croce" or the "Uffizi" gallery, make sure you also indulge yourself with a "rich man's" dish like the uniquely delicious beef steak Florentine style (*bistecca alla fiorentina*). It's made from the meat of the large cattle breed Chianina, grilled or roasted on fire, when the flames have died down. The only ingredient is coarse sea salt. Another popular specialty from the table of the Florentine aristocrats is made from the meat of a domestic hen, guinea fowl,

pork, *salchicha* sausage, beef and rabbit meat and during the hunting season game is also added. Poor Florentines were content to eat dishes made with "fifth quarter" (or giblets) like *cibreo* – chicken giblets ragu served with grilled vegetables, *trippa* – beef offal with vegetables and aromatic herbs or *fegatello* – a pork liver dish.

Or else, enjoy a platter of the famous Tuscan cheeses *marzolino* and *baccellone*, served with slices of pear and a bowl of honey. And a glass of wine, of course. The most popular Tuscan wine is Chianti – ruby-coloured, aromatic and strong, huddled in a typical wine demijohn jug. It's made from the Sangiovese, Canaiolo and Malvasia types of grapes. The most reputable product of the Tuscan wine-making is Brunello di Montalcino – whose fully deserved fame, sadly, reflects its cost.

SIENNA – BUILT ON THREE HILLS, to the south of Florence, is famous for its magnificent central square Piazza del Campo and the impressive annual horse race – *palio*. Also, for its delicious smoked regional delicacies: *finocchiona* (salami flavoured with fennel), *soppressata* spicy ham, the *biroldo* or *buristo* blood pudding, as well as the famous wild boar salami. They're always served with *fettunta* – toasted bread with olive oil, salt and garlic. Sienna is the right place to taste *pici* – thick hand-rolled spaghetti eaten with a lot of garlic, ragu sauce and toasted breadcrumbs. Or the *pappardelle* noodles served with rabbit meat sauce and rabbit blood instead of tomato sauce.

When you feel like refreshing yourself, sit in a historical café and have a cup of excellent coffee and make sure you taste the *Panforte* cake with sugar coated nuts and fruit.

THE MEDIEVAL TOWN OF SAN GIMIGNANO, perched on the hilltop amidst vines and olive trees, today is a preferred venue for weddings and romantic weekends.

When its beauty and steep streets have left you breathless, sit down and have some *antipasto toscano* – a platter with homemade ham, the famous *Ribollita* soup (literally "re-boiled"), made from onion, garden beans and

different vegetables, including the obligatory "black" Tuscan kale. It's eaten on the second day after its preparation, served with garlic-rubbed toast.

The *Castagnaccio* cakes with chestnuts, walnuts and pine nuts, served hot and dressed with fresh cheese are an unrivaled regional specialty. The almond *Cantuccini*, similar to anise biscuits, are also well-known, served at the end of the feast with a glass of the thick dessert wine *Vin Santo*. It's worth tasting the local white wine *Vernaccia di San Gimignano*. ■

SEAFOOD IN THE FIVE LANDS

If you have enough time and an adventurous spirit, take the train and go to Cinque Terre (The five lands) – 160 km away from Florence, in Tuscany's neighbouring region of Liguria. These are five authentic fishing villages on the territory of a national park banned for cars. Even if it's only for the pastel colours and amazing views, they're worth the effort. Besides them, you can also enjoy a few fantastic fish dishes.

The *Cacciucco* fish stew is made from the catch of the day which means from different types of seafood ingredients, but not fewer than 13.

Bottarga is another delicacy, i.e. grey mullet roe, spread on a toast or spaghetti. Here is the place to have some anchovies too – as a starter, pasta sauce, pizza topping and even in the traditional Christmas meal, along with the unfailing black Tuscan kale.

► прочута с великолепия си централен площад Пиаца дел Кампо и впечатляващото ежегодно конно надбягване - палио. А също и с апетитните си пушени месни деликатеси: finocchiona (колбас с копър), пикантната шунка soppressa, кървавицата bioldo или buristo, както и прочутият колбас от div zizan. Поднасят се задължително с fettunta - препечен хляб със зехтин, сол и чесън. Сиена е мястото да опитате risi - гебели, направени на ръка спагети, които се похапват обилно подправени с чесън, ragu сос и препечени трохи хляб. Или пък юфката папарделе, която се поднася със сос от заешко месо и заешка кръв вместо доматен сок.

А когато ви се прииска да се обогриете, седнете в някое историческо кафене на чашка отлично кафе, и непременно опитайте сладкиша панфорте, със захаросани ядки и плодове.

СРЕДНОВЕКОВНОТО ГРАДЧЕ САН ДЖИМИНЯНО, кацнало на върха на един хълм сред лозя и маслинови горички, днес е предпочитано място за

МОРСКИ ДАРОВЕ В ПЕТТЕ ЗЕМИ

Ако разполагате с време и приключенски дух, вземете влак и отидете до Чинкве тере (Петте земи) – на 160 км от Флоренция, в съседната на Тоскана област Лигурия. Това са пет автентични рибарски селца на територията на забранен за автомобили национален парк. Дори само пастелните цветове и удивителните гледки си заслужават усилията. Но освен тях тук можете да се насладите и на няколко фантастични рибарски гозби.

Рибената чорба качуко се приготвя от улова за деня, тоест от всевъзможни морски продукти, но не по-малко от 13.

Следващата Вкусотия е ботарга, тоест хаiber от кефал, намазан върху препечена филия хляб или спагети. Тук е мястото да похапнете и аншоа – като предястие, сос за паста, гарнитура на пица и дори в традиционното коледно блюдо, наред с неизменното черно тосканско зеле.

Панфорте от Сиена
Panforte from Siena

сватби и романтични уикенди. Когато останете без гръх от красотата му и от стръмните улици, седнете да се подкрепите с antipasto toscano – плато с домашна шунка, знаменитата супа риболита (буквално „кипната още веднъж“), която се приготвя от лук, градински фасул и различни зеленчуци, сред които задължително „черното“ тосканско зеле. Яде се на втория ден след приготвянето, поднесена с препечен и натрит с чесън хляб.

Ненадминат местен специалитет са сладкишите кастаниячо с кестени, орехи и ядки от пиния, които се поднасят горещи и гарнирани с пряно сирене. Прочути са и багетите кантучини, подобни на сухари с ананас, които се поднасят в края на угощението с чаша гъсто десертно вино Винсанто. Струва си да опитате местното бяло вино Вернача ди Сан Джиминяно. ■

Хотел Даунтаун

1040 София, бул. Васил Левски 27
тел.: 02 930 52 00

Бизнес елегантност, комфорт и централна локация са уникалните предимства на реновирания 4-звезден „Даунтаун“. Бутиковият хотел предлага на своите гости спокойна атмосфера в центъра на столицата на пешеходно разстояние от големите финансови институции, исторически забележителности и туристически атракции. Хотелът има какво да предложи на своите бизнес гости или туристи – нова рецепция и професионален екип, ресторант, рум-сервиз, две конферентни зали, спа, бизнес център, паркинг, възможност за транспорт от и до Летище София. За комфорта и добрата почивка на гостите допринасят също изцяло подновените матраци и възглавници от известната италианска марка Magniflex в стаите.

Изисканият ресторант на „Даунтаун“ е подходящ за бизнес срещи и фирмени мероприятия, а в менюто, освен избрани ястия от международната кухня, има и българска секция, тъй като хотелът е в списъка на одобрените за настаняване на гости по случай българското председателство на Съвета на Европейския съюз.

Лоби барът на хотел Даунтаун има външна тераса за моглите дни и вечери и предлага над 100 вида маркови уиската, сред които редки брандове за ценители.

САМО ПРЕЗ МЕСЕЦИТЕ МАЙ И ЮНИ - 50% НАМАЛЕНИЕ НА НАЕМА НА ЗАЛИТЕ! ПРЕФЕРЕНЦИАЛНИ ЦЕНИ ЗА КЕТЪРИНГ!

Downtown Hotel

27, Vasil Levski Blvd., 1040 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2 930 52 00

Business elegance, comfort and a central location are the unique advantages of the renovated 4-star „Downtown“. The boutique hotel offers to its guests calm atmosphere in the centre of the capital within a walking distance from the large financial institutions, historical sites and tourist attractions. The hotel has a lot to offer to its business guests or tourists – new reception desk and professional team, restaurant, room service, two conference halls, spa, business centre, parking lot, optional transportation from and to Sofia Airport. The entirely renovated mattresses and pillows by the well-known Italian brand Magniflex in the rooms are also contributing to the comfort and good repose of the guests.

The exquisite „Downtown“ restaurant is suitable for business meetings and corporate events. In the menu, besides selected dishes from the international cuisine, there is also a Bulgarian section, as the hotel is in the official selection for guests accommodation during the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union.

The hotel's Lobby bar has an outside terrace for the warm days and evenings and is offering over 100 brands of blended whisky, among them rare brands for connoisseurs.

ONLY FOR MAY AND JUNE – 50% DISCOUNT OF THE RENTAL PRICE FOR THE HALLS. PREFERENTIAL PRICES FOR CATERING!

Център по дентална медицина „Св. Георги“

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg
тел.: 0886 129 213, 0898 526 082
ул. К. Иричек 20, София, България

Денталният център „Свети Георги“ специализира в лечението както на деца, така и на възрастни. Комбинацията от обща, естетична и специализирана дентална медицина, и съвременна апаратура е предпоставка за успешни и висококачествени резултати на извършеното лечение. Спокойната обстановка и грижи за пациентите създават прекрасни условия, за да изчезне напрежението и страха. Отделеното време за разговор и консултация вдъхва доверие и сигурност. Наличната апаратура за пиезохирургия, лазер терапия, микроскоп-асистирана терапия, както и рентгеновите апарати, позволяват внедряването на най-новите и най-добрите световни методи на лечение на хирургичните и пародонтални заболявания. Непрекъснатите специализации на денталните ни лекари от клиниката у нас и в чужбина са стандарт за високото ниво на извършваната се лечебна дейност. Нашето желание е всички пациенти, посетили център „Свети Георги“, да са удовлетворени от крайния резултат на лечението и да се радват на добро орално здраве, и перфектна нова усмивка. Услугите, които предлагаме, са професионална устна хигиена, профилактика, зъбна имплантология, детска и козметична дентална медицина и обща дентална медицина, ендодонтия, образна диагностика, ортодонтия, пародонтия, пиезохирургия и физиотерапия.

Dental Center “St. George”

www.dc-st-george.com, dc_st.george@abv.bg
cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082
20 K. Ilichev Str., Sofia, Bulgaria

The dental center St. George specializes in the treatment of both children and adults. The combination of general, aesthetic and specialized dental medicine and modern equipment is a prerequisite for successful and high quality results of the treatment. The tranquil setting and care of the patients creates wonderful conditions to make it disappear and fear. Time-to-talk and consultation time gives confidence and security.

The available piezo surgery, laser therapy, microscope-assisted therapy and X-ray equipment allow the introduction of the latest and best global methods of treatment of surgical and periodontal diseases. The continuous specializations of our dentists from the clinic in Bulgaria and abroad are a standard for the high level of the ongoing medical activity. Our desire is for all patients who visited St. George to be satisfied with the end result of the treatment and enjoy good oral health and a perfect new smile.

The services we offer are professional oral hygiene, prophylaxis, dental implantology, children's, aesthetic, cosmetic and laser dentistry and general dental medicine, endodontics, imaging, orthodontics, periodontics, piezo surgery and physiotherapy.

Медицински комплекс „Доверие“

София, ж.к. Овча купел 2, ул. Фридрих Грюнгангер N2
тел.: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

МК „Доверие“ е модерен медицински комплекс, разделен функционално на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение.

От скоро в МБАЛ „Доверие“ се извършва хидроколонотерапия – един от най-съвременните методи за апаратно почистване на чревния тракт. Процедурата оказва благоприятно въздействие върху целия организъм, като спомага за премахването на токсините. Тя се е превърнала в една от най-разпространените терапевтични процедури в Европа и сред нейните поддръжници са световно известни актьори. Причината за това е, че в комбинация с подходяща диета, хидроколонотерапията спомага за намаляване на телното, пречистване на организма и засилване на имунната система.

Болница „Доверие“ е една от първите частни болници в България. Създадена е в края на 2005 г. и вече над 10 години е част от „Доверие Обединен холдинг“ АД. Тя е модерна европейска болница, различна от стандартните български болници във всяко отношение, като предлага много по-съременно обслужване, апаратура и леглова база.

На разположение на пациентите на МК „Доверие“ са:

- Медицински център, разполагащ със собствени лаборатории и високотехнологично диагностично оборудване.
- Многопрофилна болница за активно лечение с 8 специализирани отделения за болнична помощ.
- 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения, Медицински комплекс „Доверие“ може да предложи на своите пациенти оперативното лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия „Да Винчи“. Над 80% от всички диагностични и лечебни процедури се извършват чрез прилагане на минимално инвазивен (безкръвен) метод от висококвалифицирани екипи чрез съвременна ендоскопска апаратура.

Doverie Medical Complex

Sofia, Ovcha Kupel 2 District, 2, Friedrich Grunanger Street
phone: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

MC "Doverie" is a modern medical complex functionally divided into a diagnostic-consulting center and a multiprofile hospital for active treatment.

Recently, at Doverie Hospital, is performed hydrocolonotherapy – one of the most modern methods for machine cleaning of the intestinal tract. The procedure has a beneficial effect on the whole organism by helping to eliminate toxins. She has become one of Europe's most successful procedures in Europe and among her supporters are world famous actors. The reason for this is that, in combination with an appropriate diet, hydrocolonotherapy helps reduce weight, purify the body and enhance the immune system.

Doverie Hospital is one of the first private hospitals in Bulgaria. It was established at the end of 2005 and has been part of Doverie United Holding AD for more than 10 years. It is a modern, European hospital, different from the standard Bulgarian hospitals in every respect, offering much more modern service, equipment and bed base.

The patients of MC "Doverie" are at the disposal of:

- A medical center with its own laboratories and high-tech diagnostic equipment.
- Multi-profile Active Treatment Hospital with 8 specialized hospital care units.

- 4 operating halls and more than 100 beds.

In addition to high-tech equipment and specialized departments, Doverie Medical Complex can offer its patients an operative treatment with the only Da Vinci robotic surgery system in Sofia. Over 80% of all diagnostic and treatment procedures are performed by applying a minimally invasive (bloodless) method by highly qualified teams using modern endoscopic equipment.

Spaghetti Company

Сердика център, бул. Ситняково №48
тел. 02/ 841 28 18
Mall Bulgaria 102 ет 3 до кино Арена
бул. Витоша 150, тел: 02/ 88 10 100
Работно време: понеделник - неделя от 10:00 до 00:00 ч.
spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista и ТИ!

Мястото, известно с изключителна италианска кухня. Обстановката, която вдъхновява срещите, които винаги оставят у теб чувството, че си в сърцето на града!

Всеки от ресторантите Spaghetti Company носи свое собствено усещане. Независимо къде те отвеждат пътищата на София, в ресторантите от веригата намиращ себе си сред изискана и творческа обстановка, модерен дизайн и оригинална италианска кухня, специално създадена под черпака на Маестро Марко Лукиари.

Домът на италианската кухня е наблизо. Тук е, за да намиращ винаги себе си, приятели, делови партньори или нови срещи. Кухнята ни е палитра от италиански вкусове. Към това добавяме специална селекция от вина, музика и събития. Можеш да споделиш тук всяко късно сутрешно кафе, работен обяд, лежерен следобед или дълга вечеря. И всеки път ще бъде различно.

И както казва нашият главен готвач Марко Лукиари – „Има неща, за които няма сезони“. Има и такива места. Spaghetti Company е едно от тях.

Pizza, pasta, modernista and YOU

The place, famous for exquisite Italian cuisine. The atmosphere, inspiring meetings that always leave you feeling in the heart of the city!

Each of the Spaghetti Company restaurants brings its own touch. No matter where Sofia roads take you, in the restaurant chain you find yourself amongst elegant and creative atmosphere, modern design and original Italian cuisine especially prepared by Maestro Marco Luchiarini's ladle.

The home of Italian cuisine is nearby. It's right here, so you can always find yourself, friends, business partners or new encounters. Our cuisine is a palette of Italian flavours. We add a special selection of wine, music and events. Here you can share every late morning coffee, business lunch, a casual afternoon or a long dinner. It will be different each time.

As our chef Marco Luchiarini says – "There are things of no particular season". There are such places. Spaghetti Company is one of them.

Bedroom Premium Club

София, ул. Лега 2
телефон: 0888 764 422, 0888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

Bedroom Premium Club

2, Lege Street, Sofia, Bulgaria
Phone: +359 888 764 422, +359 888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

Един от най-атрактивните клубове в центъра на София е Bedroom Premium Club. С неповторимия си дизайн, гостуването на световноизвестни диджеи и постоянно присъствие на популярни личности, той е притегателен център за ценителите на лукса и забавленията.

Клубът отговаря на най-високите европейски стандарти – първокласно обслужване, перфектен звук, мултимедийно шоу, VIP зона, служители, паркиращи автомобили...

Bedroom Premium Club напомня на античен храм, а бъдещето е добавено към миналото с нови архитектурни елементи в синтетичен модерен растер, екрани с 3D video mapping, метални перфориранни пана. Използваните материали са първо, метал, камък, стъкло, естествена кожа, натурален текстил. Акцент в интериора е таванът на клуба, който е уголемена проекция на картината "Shhh", в която са събрани забранени образци от еротичното изкуство. Клубът притежава динамично осветена сцена с интегриран catwalk, който дава възможност за разгръщане на мащабна балетна хореография.

Bedroom Premium Club предлага на своите гости богат ентъртеймънт, авангардни шоу-спектакли, екстравагантни костюми, високотехнологични светлинни ефекти, допълнен с перфектен звук и мултимедийно шоу!

Амбициите на Bedroom Premium Club е в създаването на собствена публика и издигането на нощния живот у нас до най-високи стандарти!

One of the most attractive clubs in Sofia city center is Bedroom Premium Club. With its unique design, guest world famous DJs and the permanent presence of celebrities, it attracts luxury and entertainment lovers.

The club meets the highest European standards – first class service, perfect sound, multimedia show, VIP area, valet parking...

Bedroom Premium Club reminds of an ancient temple and the future is added to the past with new architectural elements in synthetic modern raster, 3D video mapping screens, metal perforated panels.

The materials used are wood, metal, stone, glass, genuine leather, natural

textile. The emphasis in the interior design is the ceiling of the club, which is an enlarged reproduction of the painting "Shhh", gathering erotic art forbidden examples. The club has a dynamically lit stage with an integrated catwalk, which enables the unfolding of large-scale ballet choreography.

Bedroom Premium Club offers its guests great entertainment, avant-garde shows, extravagant costumes, high tech lighting effects, complemented by perfect sound and a multimedia show!

Bedroom Premium Club's ambitions are in building its own audience and the rise of Bulgarian nightlife to the highest standards!

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
тел.: 089 304 66 66

Ако трябва да забодем карфица в центъра на София, ще бъде точно тук – на площад Света Неделя 3, при чисто новият Spaghetti Kitchen*Bar. Отпращайки се към парадния вход, виждаме едно съвсем различно място - интериор на няколко нива и съвсем различни зони с много акценти и детайли, живеещи в пълна хармония. Вкусната обиколка на мястото започва с това, с което обикновено свършваме – десерта. На входа ни посреща витрина с авторски десерти, приготвени на място от майстор сладкарите на Spaghetti Kitchen.

Ако си решил да преоткриеш италианската храна, просто се отдай на прясна паста и добре препечена по ръбчетата пица в Morello фурната. Разбира се, Италия не е самотна на вкусната карта, която стои пред нас. Тръгваме на околосветско пътешествие с японското патешко, норвежка съомга, октопод от Санторини, както и няколко предложения от българската кухня. Зоната с прошуто бара пък е прекрасно място за вино и тапаси. Нова-торските коктейли, които се предлагат, са истинско произведение на алкохолното изкуство. Накратко – Spaghetti Kitchen*Bar е мястото, на което можеш да се срещнеш с приятели, да хапнеш хубава храна или да пиеш любимия си коктейл в приятна атмосфера.

SPAGHETTI KITCHEN★BAR

EAT • DRINK • SOCIALIZE

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
phone: +359 89 304 66 66

If we need to put a pin in downtown Sofia, it will be right here – at 3 Sveta Nedelya Square, at the brand new Spaghetti Kitchen*Bar. Heading for the front door, we see a completely different place – interior on several levels and completely different zones with a lot of highlights and details, living in perfect harmony.

The delicious tour of the place begins with what we usually end with – dessert. A window with original desserts, prepared here by Spaghetti Kitchen's pastry chefs, welcomes us at the entrance.

If you've decided to rediscover Italian food, just indulge in fresh pasta and crispy pizza round the edges in the Morello oven. Italy, of course, is not alone on the delicious map we have in front of us. We set off on a round-the-world trip with Japanese duck, Norwegian salmon, Santorini octopus, as well as a few offers from the Bulgarian cuisine. What's more, the prosciutto bar zone is a great place for vino

and tapas. The innovative cocktails they offer are a real work of the alcoholic art. In a nutshell – Spaghetti Kitchen*Bar is the place where you can meet friends, eat good food or have your favorite cocktail in a pleasant atmosphere.

Spaghetti kitchen

София, ул. 6-и септември №9
Резервации тел.: 0890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

Няма как да преминете по улица „6-и септември“ и да останете безразлични към вида на този наистина необикновен ресторант. Какво го прави такъв, ще разберете в момента, в който прекрачите прага му. С една-единствена крачка забравяте за работната суматоха на големия град и се пренасяте в един друг сюжет с въздушна атмосфера и безброй кулинарни предложения. Тук ще откриете приятна комбинация от съвременен дизайн в обзавеждането, изискано меню с интернационална кухня и отпускателна музика. От месец ноември се открива и отопляема външна градина. Заведението впечатлява и с деликатно лично отношение към клиента и усещане за домашен уют. Всичко това превръща Spaghetti Kitchen в най-модерното и желано място в София.

SPAGHETTI KITCHEN★

ITALIAN FOOD AMERICAN GRILL

Spaghetti kitchen

9, 6th of September Str., Sofia, Bulgaria
Reservations: +359 890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

It is not possible to pass 6th of September Street and to remain indifferent to the appearance of this unusual restaurant. You will understand what makes it so unusual the minute you cross its threshold. Only one step and you forget about the busy turmoil of the city, and move into another reality that has a magic atmosphere and countless culinary propositions. Here you will find a pleasant combination of contemporary interior design, exquisite international cuisine and relaxing music. The restaurant also impresses with its delicate personal attitude towards the customer and the feeling of home comfort. All this makes Spaghetti Kitchen the most modern and desired place in Sofia.

ВАЖНО!

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

Всички пътници на България Ер имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Ер, които трябва да имате предвид.

Авиокомпания България Ер въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011 г. Системата **PIECE CONCEPT** се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж както следва:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж	Такси за багаж
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)*	Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*: • Вътрешни полети – 15 евро на посока • Международни полети – 20 евро на посока

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж както следва:

1. По международни и вътрешни линии

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* 2 броя чекиран багаж по 23 кг или 1 брой до 32 кг, до 158 см* всеки**
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* 1 брой чекиран багаж до 23 кг и до 158 см*

2. Изключения

Вид карта	Пояснения
Златна карта FLY MORE	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За членове на програмата „CCB Club“	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Моряци	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Бебета от 0-2 години	В случай, че тарифата по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по максималната такса за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 или на е-мел: callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж. Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж. Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Ер.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	50 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	70 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см*	100 евро

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	20 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	30 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	20 евро
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро

5. Специални категории багаж

Спортна екипировка	Багажът трябва да е с максимални размери до 23 кг и до 200 см Изключение: • Международни полети: един чифт ски/сноуборд на пътник - прилага се фиксирана такса от 30 евро. • Вътрешни полети: един чифт ски/сноуборд на пътник - прилага се фиксирана такса от 20 евро.
Велосипеди	Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калъф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 см. Изисква се предварително потвърждение на услугата в резервацията. Международни линии: 70 евро. Вътрешни линии: 30 евро.
Оръжия	Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на България Ер. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания България Ер е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси, различни от спортно оръжие и боеприпаси, е забранен. В някои случаи, превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси за ловни и спортни цели, може да бъде разрешен. Пътникът трябва да се свърже с България Ер и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и припасите, които се внасят в резервационната система. Всички огнестрелни оръжия и боеприпаси, се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 кг. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. България Ер си запазва правото да откаже превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси. • Ловни пушки и патрони – комплект до 15 кг: такса 50 евро. • Ловни пушки и патрони- при общо тегло над 15 кг: такса 70 евро. • Късо огнестрелно оръжие (пистолет): такса 20 евро. Ловната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETC/	Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг. За полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло е 6 кг. Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см. Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. При пътуване с домашен любимец /куче или котка/, е необходимо при закупуването на билет да свържете с авиокомпанията за потвърждение, тъй като ако няма предварителна заявка, превозът може да бъде отказан. Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 50 евро.
Домашни любимци в багажника /AVIH/	Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг. Максимални размери на контейнера – 80 x 74 x 64 см. Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. При пътуване с домашен любимец /куче или котка/, е необходимо при закупуването на билет да се свържете с авиокомпанията за потвърждение, тъй като ако няма предварителна заявка, превозът може да бъде отказан. Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 80 евро.

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

IMPORTANT!

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen tariff. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the tariff on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The **PIECE CONCEPT** system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service	Allowance for free of charge baggage	Fees for checked baggage carriage
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 sm (total length up to 118 sm)*	First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm *: • Domestic flights – EUR 15 per direction• International flights – EUR 20 per direction

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

1. International and Domestic flights

Class of service	Норма на безплатен багаж
Business class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 sm (total length up to 118 sm)* 2 pieces checked baggage up to 23 kg or 1 piece up to 32 kg, up to 158 sm* each**
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 sm (total length up to 118 sm)* 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 sm*

2. Exceptions

Card type	Explanations
Gold card FLY MORE	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage	2 pieces of 23 kg. Third piece is charged as third excess baggage**
Seamen	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
Infants 0-2 years of age	If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg. Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft. The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage. Possession card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage. The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST.

3. Excess baggage fees – International flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 50
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 70
Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

4. Excess baggage fees – Domestic flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 20
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 30
Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 20
Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 50

5. Special categories of baggage

Sport equipment	The baggage must be of maximum weight and dimensions 23 kg and 200 cm* Exception: • International flights: One pair of skis/snowboard per passenger – a fixed rate of EUR 30 applies.• Domestic flights: One pair of skis/snowboard per passenger – a fixed rate of EUR 20 applies.
Bicycles	Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation. International flights: EUR 70. Domestic flights: EUR 30.
Firearms	Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association /IATA/. It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria Air. Carriage of firearms and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition. • Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50.• Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70.• Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20. Hunting rifles and cartridges are regarded as one piece of registered baggage and are charged with one-time fee for service. This type of baggage is not included in the free allowance and the fee is applied regardless of whether the passenger has other checked-in baggage.
Pets in the passenger cabin /PETC/	Maximum weight of pet and cage – up to 8 kg. For flights FB1431/1432 to/from Paris, where operator is Air France, the maximum weight is 6 kg. Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. If travelling with an animal /dog or cat/, please be advised to contact the airline at the time of purchase of your ticket, because if there is no request in advance, the carriage of the animal may be refused. Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 50 applies.
Pets in the hold / AVIH/	Maximum weight of the animal and the container – 32 kg. Maximum dimensions of the container – 80 x 74 x 64 cm. Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. If travelling with an animal /dog or cat/, please be advised to contact the aviation company at the time of purchase of your ticket, because if there is no request in advance, the carriage of the animal may be refused. Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 80 applies.

For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Ходила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Загържете така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безпрепятствена поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжвайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по-лети си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и загъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставте си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставяйте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги убедомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have you luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпун;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасител;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатъри, томахаки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,

- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6см;
- бормашины, отвертки, клещи, чукове;
- кълки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тояги;
- всички видове оборудване за бойни

- спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разреждател и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives

- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, от 3 до 12 години, което по време на полета не се придружава от родител/настойник или друг пътник-придружител. Деца до 3 години не могат да ползват услугата непридружено дете

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва пълна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълнен адрес. Запитването се прави поне две седмици преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава EMD в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълнен адрес на посрещача и изпращача. Непридруженото дете трябва да носи със себе си валиден паспорт. За вътрешните полети паспортът може да бъде заменен с акт за раждане – оригинал или нотариално заверено копие.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца: за всяко непридружено дете, независимо от възрастта, се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии, като за София – Лондон таксата е 50 евро, а за Лондон – София 50 паунда. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, като се заплаща една UM такса за двете деца.

Допълнителни условия:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от едноръчната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират;
- от 5 до 7 години: плаща се 100 % от тарифата за възрастен пътник;
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление;
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM таксата.

NEW RULES FOR TRANSPORTING CHILDREN

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

AN UNACCOMPANIED MINOR (UM) – is any child of 3 to 12 years of age who is not accompanied by parent/guardian or another passenger-companion on the same flight. Children of less than 3 years of age may not use the service for unaccompanied minor.

THE SERVICE “TRANSPORT OF AN UM means that employees of Bulgaria Air take the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and brings him to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between 3 and 5 years old, and optional for children who have already turned 5 years.

FORM – INFORMATION FROM THE PARENT/GUARDIAN: A mandatory document that contains full information about the child, as well as names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

ESCORT – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least two weeks prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an EMD on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

MANDATORY INFORMATION for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full names, telephone numbers and complete addresses of persons delivering the child to the departure airport and those who are collecting him or her at the destination airport. The UM must have a valid passport on him/her. For domestic flights the passport may be replaced by a birth certificate or a copy of it certified by a Notary.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

THE PRICE FOR THE TRANSPORT OF UM SERVICE:

For an unaccompanied child, regardless of age, a UM fee of EUR 40 per international flight segment and EUR 20 for domestic flights is collected, for Sofia - London the fee is EUR 50 and for London - Sofia GBP 50.

One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously - brothers and sisters traveling together, and in that case one UM fee is collected for both children.

Additional conditions:

- For children between 3 and 5 years old: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff per segment in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected;
- Age 5 - 7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger;
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff);
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

**Airbus A319-112
Airbus A319-111**

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA – MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS – MOSCOW

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – MADRID, MADRID – LAS PALMAS,
MADRID – TENERIFE

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA – PRAGUE, PRAGUE – BUDAPEST

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BELGRADE

Jointly operated services using Air Serbia aircraft and crew.

A STAR ALLIANCE MEMBER

SOFIA – ATHENS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – VARNA, SOFIA – BURGAS, SOFIA – LARNACA

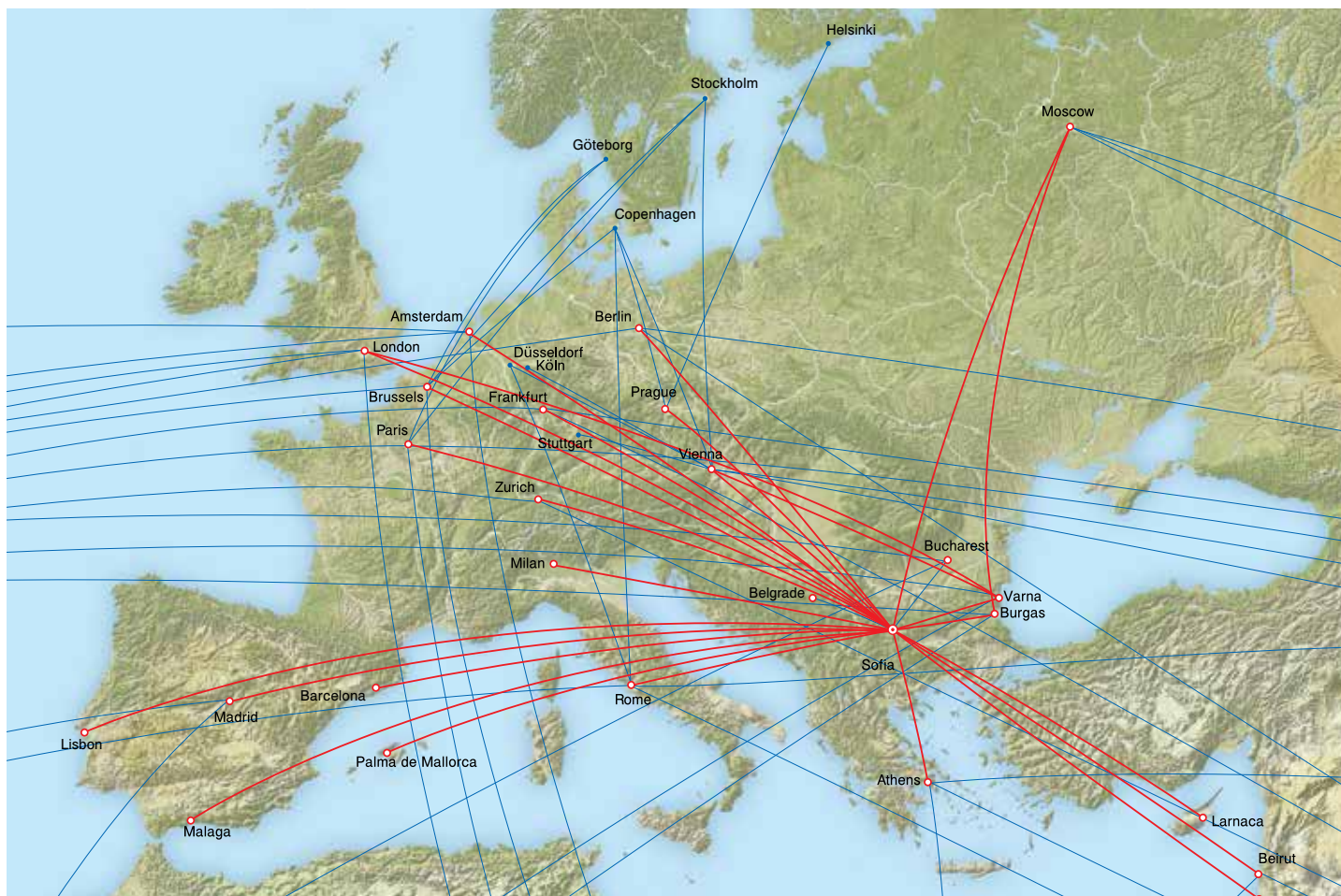
Jointly operated services using Bulgaria air aircraft and crew.

ATHENS – LARNACA, ATHENS – BEIRUT, ATHENS – TEL AVIV,

ATHENS – EREVAN, ATHENS – NICE, LARNACA – TEL AVIV

Jointly operated services using Aegean aircraft and crew.

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящи на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговарят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

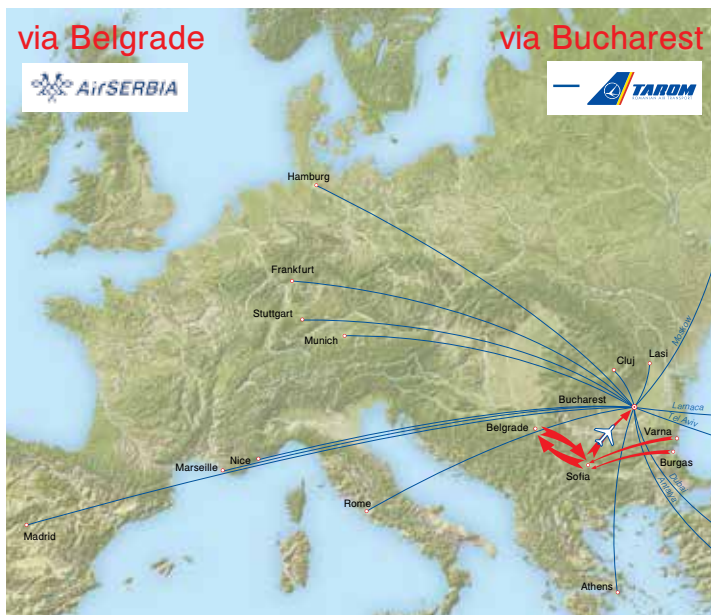
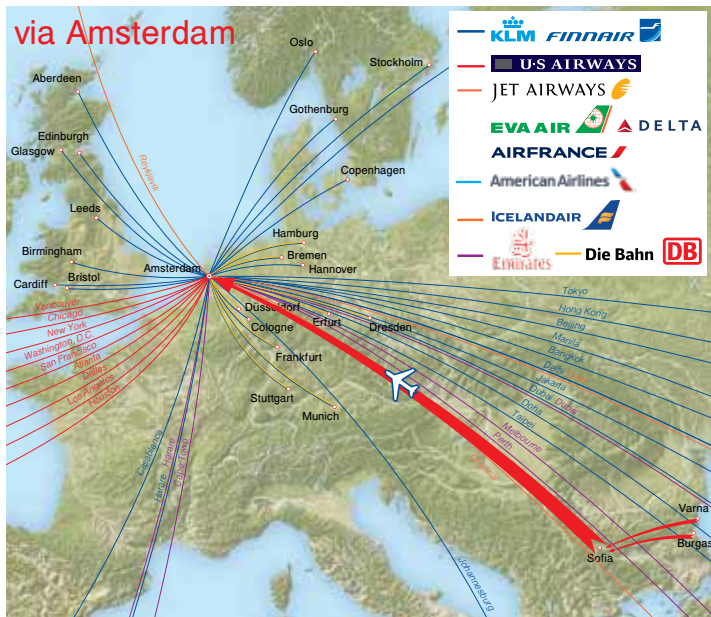
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

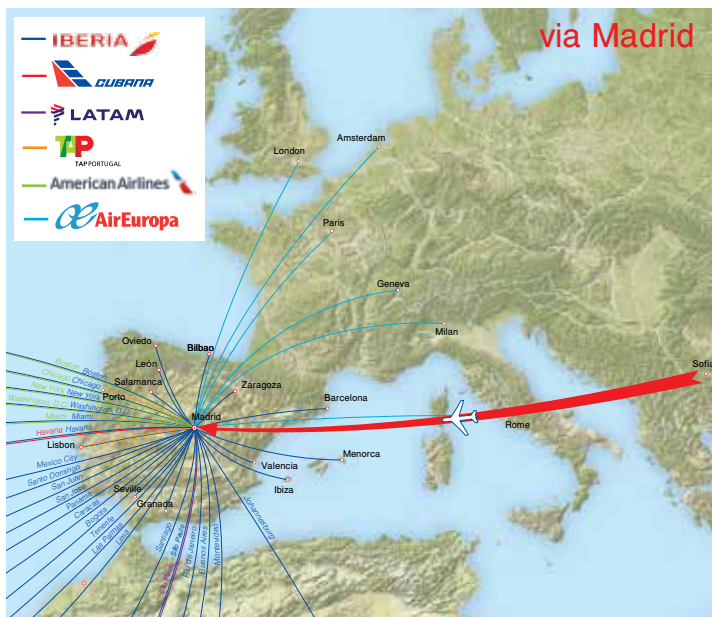
The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

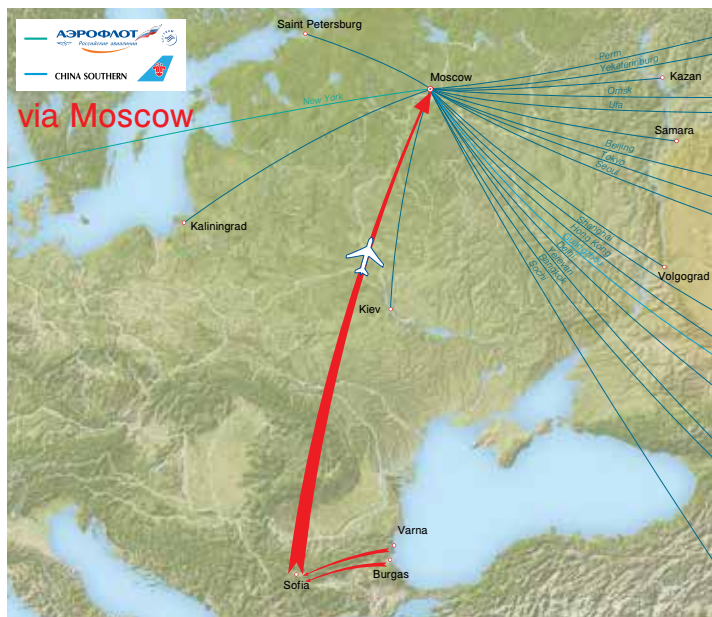
Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time</i>	e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working hours:</i> <i>Every day: 09:00-12:00/13:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Monday - Friday and Sunday:</i> <i>07:00-21:00 Local Time</i> <i>Saturday:</i> <i>03:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 09:00-20:00 Local Time</i> <i>Saturday 10:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal 2 Departures, floor 2 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 870 132 e-mail: boj@air.bg www.air.bg
BRU	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg

LCA PFO	Cyprus, Nicosia "Louis Aviation" – 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 fax: +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com www.air.bg
BER	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON	United Kingdom, London Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg